

**PRIRUČNIK O STJECANJU
NASTAVNIČKIH KOMPETENCIJA**
TIJEKOM REDOVITOGA STUDIJA
NA SVEUČILIŠTU U MOSTARU

**HANDBOOK ON THE ACQUISITION
OF TEACHING COMPETENCIES**
DURING FULL-TIME STUDIES AT THE
UNIVERSITY OF MOSTAR

**SVEUČILIŠTE
U MOSTARU**

4 KVALITETNO
OBRAZOVANJE

PRIRUČNIK O STJECANJU NASTAVNIČKIH KOMPETENCIJA
TIJEKOM REDOVITOGA STUDIJA NA SVEUČILIŠTU U MOSTARU

HANDBOOK ON THE ACQUISITION OF TEACHING COMPETENCIES
DURING FULL-TIME STUDIES AT THE UNIVERSITY OF MOSTAR

Nakladnik:

Sveučilište u Mostaru

Za nakladnika:

Zoran Tomić

Urednice:

Luciana Boban

Andrea Miljko

Lidija Vladić Mandarić

Lektura:

Josipa Šunjić

Prijevod na engleski jezik:

Jelena Jurčić

Grafička obrada i dizajn:

Shift Brand Design, Mostar

Tisak:

Sveučilišna tiskara PRESSUM

(online)

ISBN 978-9926-28-122-9

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu
Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH
pod ID brojem 65194502

https://web-admin.sum.ba/api/storage/prirucnik_o_stjecanju_nastavnickih_kompetencija.pdf

(tisak)

ISBN 978-9926-28-121-2

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu
Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH
pod ID brojem 65193990

**PRIRUČNIK O STJECANJU
NASTAVNIČKIH KOMPETENCIJA
TIJEKOM REDOVITOGA STUDIJA
NA SVEUČILIŠTU U MOSTARU**

Mostar, 2025

Sadržaj

Uvod 7

1. Nastavnički studiji na Sveučilištu u Mostaru 15

- 1.1. Nastavnički studiji na Filozofskom Fakultetu 17
- 1.2. Nastavnički studiji na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti 19
- 1.3. Nastavnički studiji na Akademiji likovnih umjetnosti 23
- 1.4. Specifičnosti dvopredmetnih studija na Sveučilištu u Mostaru 23
  - 1.4.1. Karakteristike dvopredmetnih studija 23
  - 1.4.2. Prednosti i izazovi dvopredmetnih studija 26
  - 1.4.3. Specifičnosti pri implementaciji standarda kvalifikacije nastavnika u dvopredmetne studije 28

2. Nastavničke kompetencije i standardi zanimanja/kvalifikacije nastavnika 31

3. Implementacija standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe 39

- 3.1. Metodologija za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika 42
- 3.2. Opis koraka metodologije za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika koja podrazumijeva zajednički Nastavnički modul 47

4. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji dijele zajednički nastavnički modul 67

- 4.1. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Filozofskog fakulteta koji dijele zajednički Nastavnički modul 69
  - 4.1.1. Engleski jezik i književnost 69
  - 4.1.2. Hrvatski jezik i književnost 71
  - 4.1.3. Njemački jezik i književnost 72
  - 4.1.4. Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij 73
  - 4.1.5. Filozofija – dvopredmetni studij 74
  - 4.1.6. Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij 75
  - 4.1.7. Informacijske znanosti – dvopredmetni studij 76
  - 4.1.8. Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij 77
  - 4.1.9. Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij 78
  - 4.1.10. Povijest – dvopredmetni studij 79
  - 4.1.11. Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij 80
  - 4.1.12. Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij 81

- 4. 2. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji dijele zajednički Nastavnički modul **82**
  - 4.2.1. Geografija **82**
  - 4.2.2. Informatika **83**
  - 4.2.3. Matematika **84**
  - 4.2.4. Biologija – dvopredmetni studij **85**
  - 4.2.5. Fizika – dvopredmetni studij **86**
  - 4.2.6. Geografija – dvopredmetni studij **87**
  - 4.2.7. Informatika – dvopredmetni studij **88**
  - 4.2.8. Kemija – dvopredmetni studij **89**
  - 4.2.9. Matematika – dvopredmetni studij **90**

5. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji imaju svoj nastavnički modul 91

- 5.1. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji imaju svoj Nastavnički modul **93**
  - 5.1.1. Glazbena pedagogija **93**
  - 5.1.2. Glazbena umjetnost **97**
  - 5.1.3. Kineziologija **103**
  - 5.1.4. Predškolski odgoj **107**
  - 5.1.5. Predškolski odgoj – stručni studij **109**
  - 5.1.6. Razredna nastava (240 ECTS + 60 ECTS) **111**
  - 5.1.7. Razredna nastava (180 ECTS + 120 ECTS) **113**
- 5.2. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Akademije likovnih umjetnosti koji imaju svoj Nastavnički modul **115**
  - 5.2.1. Likovne umjetnosti, smjerovi: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika **115**

Zaključak 117

Literatura 123

PRILOG 1: POPIS NASTAVNIČKIH STUDIJA S AKADEMSKIM NAZIVIMA 126

PRILOG 2: RECENZIJE 129

Uvod

Svrha je ovog *Priručnika* prezentiranje studijskih programa na Sveučilištu u Mostaru koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje na svim razinama i vrstama obrazovanja, odnosno prezentiranje načina na koji se na tim studijskim programima stječu nastavničke kompetencije te načina na koji je na tim studijskim programima implementiran standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika, u skladu s kriterijima za akreditaciju te Standardima i smjericama za osiguranje kvalitete na Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG). Kao takav, *Priručnik* je namijenjen obrazovnim institucijama (ministarstvima, zavodima), ostalim organizacijama koje se bave obrazovanjem, upravama i nastavnicima na Sveučilištu, tijelima iz sustava za osiguranje kvalitete, ali posebno postojećim i budućim studentima koji studiraju ili planiraju studirati nastavničke studije.

Povod za izradu i publiciranje ovog *Priručnika* postupak je redovite revizije svih studijskih programa na Sveučilištu u Mostaru, koji je započeo odlukom Senata u veljači 2022. godine, a završio se usvajanjem revidiranih nastavnih planova i programa u svibnju 2023. godine. U navedenom razdoblju usvojeno je 125 revidiranih nastavnih planova i programa postojećih studijskih programa te osam nastavnih planova i programa novih studijskih programa. Važno je naglasiti da se proces revizije radio po novom *Pravilniku o donošenju novih i reviziji postojećih studijskih programa na Sveučilištu u Mostaru*, koji predviđa jedinstvene obrasce za sve nastavne planove i nastavne programe te jedinstvenu strukturu nastavnog plana i programa na razini Sveučilišta. *Vodičem za izradu nastavnih planova i programa na Sveučilištu u Mostaru* definirana je i jedinstvena metodologija na razini Sveučilišta za kreiranje osnovnih elemenata nastavnih planova i programa (ciljevi, kompetencije, ishodi učenja, matrice ishoda učenja, alokacija ECTS bodova na razini predmeta, metodologija izračuna konačne ocjene, način povezivanja ishoda učenja na razini predmeta s ishodima učenja na razini studijskog programa, način povezivanja obveza studenata i načina vrednovanja s ishodima učenja na razini predmeta, i dr.). Da bi se napravila bolja i efikasnija suradnja sa svim zainteresiranim korisnicima, prema navedenom *Pravilniku* bilo je obvezno da povjerenstva za izradu nastavnog plana i programa sadrže predstavnika gospodarstva, predstavnika studenata i koordinatora kvalitete ustrojbene jedinice te da se održe javne rasprave o predloženom nastavnom planu i programu.

U tom kontekstu bili su stvoreni preduvjeti da se svi nastavnički studijski programi na Sveučilištu harmoniziraju i ujednače s kompetencijama i ishodima učenja u svrhu njihova unapređenja. Najveći izazov u tom zadatku stvarao je velik broj nastavničkih studijskih programa, ali i složenost njihove strukture kao jednopredmetnih i dvopredmetnih studija, različitih smjerova, različitog trajanja ciklusa te njihovih pojedinačnih specifičnosti. Naime, na Sveučilištu izvodi se ukupno 29 preddiplomskih i 28 diplomskih studijskih programa koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje, od kojih je:

- 14 preddiplomskih i 13 diplomskih jednopredmetnih studijskih programa
- 15 preddiplomskih i 15 diplomskih dvopredmetnih studijskih programa
- 25 preddiplomskih i 25 diplomskih studijskih programa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave
- 2 preddiplomska i 2 diplomska studijska programa koji obrazuju nastavnike/učitelje razredne nastave
- 2 preddiplomska i 1 diplomski studijski program koji obrazuju odgajatelje u predškolskom obrazovanju.

Kreiranje nastavnih planova i programa, odnosno kreiranje nastavničkih kompetencija i ishoda učenja te predmeta na kojima se oni stječu, na svim nastavničkim studijima temeljilo se na sljedećim pretpostavkama:

- potrebna razina kvalifikacije za obavljanje nastavničke profesije je razina 7 po EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH, odnosno završen drugi ciklus visokog obrazovanja, koji je prema Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH ekvivalent visokoj stručnoj spremi, odnosno četverogodišnjem studiju po predbolonjskom programu
- kvantitativni standard ostvarivanja nastavničkih kompetencija odnosi se na najmanje 60 ECTS bodova iz predmeta s nastavničkim kompetencijama kumulativno tijekom prvog i drugog ciklusa (petogodišnjeg studija, unutar 300 ECTS bodova)
- kvalitativni standard ostvarivanja nastavničkih kompetencija odnosi se na kompatibilnost s referentnim dokumentima koji definiraju ključne poslove, kompetencije i ishode učenja vezane za nastavničku profesiju, od kojih su u ovoj reviziji uzeti u obzir:
  - Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH („Službene novine FBiH“, god. XI, br. 40, br. 8, 2004), u kojoj se pod kategorijom Rod 2. „Stručnjaci i znanstvenici“ navode vrste zanimanja za koje je potrebno visoko obrazovanje, vrsta zanimanja „23 Stručnjaci za obrazovanje“, podvrste „232 Stručnjaci za srednjoškolsko obrazovanje“, „233 Stručnjaci za osnovnoškolsko i predškolsko vaspitanje i obrazovanje“ i „235 ostali stručnjaci za obrazovanje“ te popis poslova za navedena zanimanja
  - Standard zanimanja nastavnika i Standard kvalifikacije nastavnika nastali u „Projektu općeg obrazovanja TABLA“ (USAID, Save the Children, 2022), koji se naslanja i na prethodne međunarodne projekte u BiH koji su se bavili standardima zanimanja/kvalifikacije nastavnika.

Budući da među nastavničkim studijima posebnu skupinu čine nastavnički studiji koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a koji se mogu izvoditi u dvopredmetnoj strukturi, u svrhu njihova unapređenja kreirao se jedinstveni ECTS sustav dvopredmetnih studija koji omogućuje kombiniranje svih dvopredmetnih studija na Sveučilištu (na Filozofskom fakultetu i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti), uz pretpostavke:

- da se u svakom semestru ostvari točno 30 ECTS bodova
- da se u svakom semestru definira isti zajednički predmet/predmeti i njihov uvijek paran broj ECTS bodova, tako da oba studijska programa u kombinaciji mogu podijeliti preostali prostor za ECTS bodove u semestru na dva jednaka dijela
- da svi studenti steknu iste nastavničke kompetencije i s njima povezane iste ishode učenja.

U svrhu sustavnijeg i efikasnijeg implementiranja navedenih standarda u studijske programe nastavničkog smjera, za navedene nastavničke studije kreiran je i zajednički Nastavnički modul, koji se odnosi na skupinu predmeta zajedničkih svim navedenim studijskim programima, kojima se ostvaruju isti ciljevi, kompetencije i ishodi učenja na razini studijskog programa.

Da bi se dao cjeloviti prikaz nastavničkih studija, njihove strukture te koraka u postupku njihove revizije i unapređenja, osim ovog "Uvoda" *Priručnik* sadrži sljedeća poglavlja:

- „Studijski programi nastavničkog smjera na Sveučilištu u Mostaru“, gdje se daje popis svih nastavničkih studija na svakoj od ustrojbenih jedinica te njihove osnovne karakteristike, uz poseban osvrt na specifičnosti dvopredmetnih studijskih programa
- „Nastavničke kompetencije i standardi zanimanja/ kvalifikacije nastavnika“, gdje se pojašnjava njihova važnost i izbor referentnih dokumenata
- „Implementacija standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe“, u kojem se pojašnjava način na koji su u postupku revizije implementirani navedeni standardi
- „Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji dijele zajednički Nastavnički modul“, u kojem su navedeni nastavnički studiji Filozofskog fakulteta i Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a koji dijele zajednički Nastavnički modul, te za svaki od njih popis predmeta na kojima se stječu nastavničke kompetencije

- „Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji imaju svoj Nastavnički modul“, u kojem su navedeni nastavnički studiji Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti i Akademije likovnih umjetnosti koji imaju svoj Nastavnički modul te za svaki od njih popis predmeta na kojima se stječu nastavničke kompetencije
- „Zaključak“, u kojem se sumira sve navedeno i naglašavaju najvažniji rezultati procesa revizije i unapređenja studijskih programa koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje na svim razinama i vrstama obrazovanja
- „Prilog 1: Popis nastavničkih studija s akademskim nazivima“, u kojem se navodi abecedni popis svih nastavničkih studija s podacima o ciklusu, nazivu studijskog programa i smjera te ECTS bodovima i akademskom nazivu koji se stječe završetkom studija.
- „Prilog 2: Recenzije“, u kojem se donose tri recenzije *Priručnika*, iz područja pedagogije, psihologije te filologije, kao primjera perspektive područja i polja nastavničkih studija.

Ovaj *Priručnik* sadržajno se nastavlja na već publicirani *Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija* (2015) koji se odnosi na studijske programe Filozofskog fakulteta, a koji je proširen i dopunjen u kontekstu sustavne implementacije nastavničkih kompetencija u sve nastavničke studije na Sveučilištu u Mostaru u postupku posljednje redovite revizije svih studijskih programa na Sveučilištu.

Iako je implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika, koji je definiran razinom kvalifikacije, točno određenim kompetencijama i ishodima učenja te opterećenjem od najmanje 60 ECTS bodova iz predmeta kojima se stječu nastavničke kompetencije, preduvjet za postizanje kvalitetnog nastavnog kadra koji će izvoditi nastavu u osnovnim i srednjim školama, na nastavničkim studijima često se mogu naći primjeri gdje se:

- ne osigurava 60 ECTS bodova iz predmeta koji nose nastavničke kompetencije
- navedenih 60 ECTS bodova osigurava se isključivo viškom bodova pored 30 ECTS po semestru (koji nije uvijek studentov izbor)
- predmeti koji ne nose nastavničke kompetencije imenuju predmetima s nastavničkim kompetencijama
- ne definira povezanost ishoda učenja na razini studijskog programa s ishodima učenja na razini predmeta
- ne definira povezanost ishoda učenja na razini predmeta s načinima vrednovanja.

Uzimajući u obzir osnovno pravo studenta na usklađenost kompetencija pri završetku studija i ključnih poslova za obavljanje određene profesije, Sveučilište u Mostaru 60 ECTS bodova iz predmeta koji nose nastavničke kompetencije osigurava unutar 300 ECTS bodova, bez obzira izvodi li se studijski program u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS ili u strukturi 240 ECTS + 60 ECTS, pri čemu pravo studenta na višak bodova nije isključeno nego ono ostaje njegov izbor.

Osim navedenih prava studenata tijekom studija, student stječe određena prava i kao imatelj diplome te je od samog implementiranja bolonjske reforme u kontekstu nastavničke profesije aktualno pitanje na koji način prema pravima izjednačiti osobu koja ima stručnu spremu (višu ili visoku) stečenu na predbolonjskim studijima s osobom koja ima razinu kvalifikacije (prvostupnik ili magistar) stečenu na bolonjskim studijima. Iako Osnove kvalifikacijskog okvira u BiH jasno kažu da je viša stručna sprema ekvivalent prvostupniku, odnosno završenom prvom ciklusu visokog obrazovanja, a visoka stručna sprema ekvivalent magistru struke, odnosno završenom drugom ciklusu visokog obrazovanja, ni zakoni o osnovnom i srednjem obrazovanju, ni podzakonski akti, ni natječaji za radno mjesto profesora/nastavnika/učitelja/odgajatelja, ni sistematizacije radnih mjesta u školama i drugim obrazovnim ustanovama, nisu s tim usklađeni te često ugrožavaju prava stečena pojedinom diplomom, bilo predbolonjskom bilo bolonjskom. Ovaj *Priručnik*, pored svega navedenog, pojašnjava kako i zašto su visoka stručna sprema i magistar struke sa stečenih 300 ECTS bodova ekvivalenti koji označavaju razinu obrazovanju (stručne spreme ili kvalifikacije) koja je potrebna za obavljanje nastavničke profesije. U tom kontekstu važno je naglasiti da se u Prilogu *Priručnika* nalazi popis svih akademskih naziva koji se stječu završetkom studijskih programa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje na Sveučilištu u Mostaru, pri čemu se, u skladu s *Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini* („Službeni glasnik BiH“, br. 59/07, 59/09) te *Zakonom o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskoj županiji* („Narodne novine Hercegovačko-neretvanske županije“, br. 4/12), završetkom prvog ciklusa stječe naziv „prvostupnik/prvostupnica“ (*bachelor*), a završetkom drugog ciklusa „magistar/magistra“ (*master*). Sveučilišnim *Pravilnikom o ekvivalenciji ranije stečenog naziva s novim nazivom* definirano je da je predbolonjski studij u trajanju od najmanje četiri godine sa stjecanjem stupnja stručne spreme VII/1 (visoka stručna sprema) ekvivalent završenom drugom ciklusu obrazovanja, razini 7 Europskog kvalifikacijskog okvira i Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH te nazivu „magistar struke“, a predbolonjski studij koji traje manje od četiri godine, ekvivalent završenom prvom ciklusu obrazovanja, razini 6 Europskog kvalifikacijskog okvira i Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH te nazivu *bachelor*. To u kontekstu nastavničke profesije uvjetno može znači i da je naziv „profesor“ određenog predmeta ekvivalent nazivu „magistra/magistra“, a naziv „nastavnik“ određenog predmeta ekvivalent nazivu „prvostupnik/prvostupnica“, ovisno o terminologiji

koja se koristi u zakonskim aktima koji uređuju osnovno i srednje obrazovanje. Dakle, prema sveučilišnom *Pravilniku o ekvivalenciji ranije stečenog naziva s novim nazivom* osoba sa stečenim nazivom „nastavnik“ ima pravo koristiti se nazivom „prvostupnik/prvostupnica“, kao i svim pravima koja uz taj naziv pripadaju, a osoba sa stečenim nazivom „profesor“ ima pravo koristiti se nazivom „magistra/magistra“, kao i svim pravima koja uz taj naziv pripadaju.

Također, specifična polemika vezana za nastavničku profesiju odnosi se na pitanje kompetentnosti studenta koji je završio dvopredmetni studij u odnosu na studenta koji je završio jednopredmetni studij za izvođenja nastave određenog predmeta. Ako se uzme u obzir da je dvopredmetnost bila zastupljena još prije bolonjske reforme, kada se visoka stručna sprema stjecala kroz četverogodišnji studij, čini se da bi dvopredmetnost nakon bolonjske reforme trebala biti još i više opravdana i zastupljena, jer se po bolonjskoj reformi razina 7 kvalifikacije, koja je ekvivalent visokoj stručnoj spremi, stječe nakon petogodišnjeg studija. Međutim, bez obzira na trajanje studija prije i poslije bolonjske reforme, jasno je da se s dvostruko više ECTS bodova može steći više ishoda učenja, odnosno ishodi učenja na višoj razini. To što jednopredmetni studij može steći više ishoda učenja ili ishode učenja na višoj razini od dvopredmetnog studija nikako ne znači da se na dvopredmetnom studiju ne mogu steći ishodi učenja potrebni za samostalno izvođenje nastave. Dakle, u dobro osmišljenom nastavnom planu i programu za dvopredmetni studij, koji podrazumijeva kreiran ECTS sustav za dvopredmetne studije, matricu ishoda učenja, zajednički nastavnički modul te metode vrednovanja i izračun konačne ocjene koji su usklađeni s ishodima učenja, mogu se steći kompetencije i ishodi učenja potrebni za obavljanje nastavničke profesije i na dvopredmetnom studiju. Pored toga, dvopredmetni studij može imati i određene prednosti u kontekstu međupredmetnih povezanosti i interferencija. Ovaj *Priručnik* pokazuje da su ishodi učenja koji se odnose na nastavničke kompetencije isti i na jednopredmetnim i na dvopredmetnim studijskim programima, iako im je različito opterećenje u ECTS bodovima na pojedinim predmetima. Isti ishodi učenja evidentirani su na razini studijskog programa, na razini predmeta s nastavničkim kompetencijama te u matricama ishoda učenja koje pokazuju povezanost ishoda učenja na razini studijskog programa i ishoda učenja na razini predmeta za svaki studijski program.

Naposlijetku, uzimajući u obzir činjenicu na Sveučilištu u Mostaru čak 57 studijskih programa 1. i 2. ciklusa obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje, što čini gotovo polovicu svih studijskih programa, ovim *Priručnikom* prezentira se i način na koji Sveučilište u Mostaru ostvaruje svoje strateške ciljeve, i to u ovom slučaju ne samo one koji se odnose na kvalitetu studijskih programa, nego i na ulogu Sveučilišta u društvu, pri čemu je obrazovanje kvalitetnog nastavnog kadra za sve razine obrazovanja možda i najbolji način na koji jedna visokoškolska ustanova može društvu dati svoj doprinos.

Nastavnički studiji
na Sveučilištu u Mostaru

Na Sveučilištu u Mostaru budući profesori/nastavnici/učitelji/odgajatelji obrazuju se na tri ustrojbene jedinice Sveučilišta:

- Filozofski fakultet
- Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti
- Akademija likovnih umjetnosti.

Studijski program koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje u ovom *Priručniku* nazivat će se "nastavnički studiji".

1.1. Nastavnički studiji na Filozofskom Fakultetu

Nastavnički studiji na Filozofskom fakultetu obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave te su svi kreirani u strukturi da preddiplomski studij (prvi ciklus) traje tri godine i nosi 180 ECTS bodova, a diplomski studij (drugi ciklus) traje dvije godine i nosi 120 ECTS bodova.

Iako je samo kod diplomskih studija naglašeno da se radi o nastavničkom smjeru, jer se velika većina predmeta koji nose nastavničke kompetencije realizira upravo na diplomskom studiju, kao studijski programi koji obrazuju buduće nastavnike računaju se i preddiplomski studiji, jer se nastavničke kompetencije stječu kumulativno tijekom preddiplomskog i diplomskog studija. Iako u navedenoj strukturi, gdje preddiplomski studij (prvi ciklus) traje tri godine i nosi 180 ECTS bodova, a diplomski studij (drugi ciklus) traje dvije godine i nosi 120 ECTS bodova, postoji mogućnost da se kreiraju i drugi smjerovi na diplomskim studijima te da se nakon završenog istog preddiplomskog studija osim nastavničkog smjera mogu upisati i istraživački ili prevoditeljski smjer, Filozofski fakultet trenutno nudi i izvodi samo nastavnički smjer na diplomskim studijima.

Nakon posljednjeg postupka revizije studijskih programa, na Filozofskome fakultetu postoje tri preddiplomska i tri diplomatska jednopredmetna nastavnička studija:

1. Engleski jezik i književnost
2. Hrvatski jezik i književnost
3. Njemački jezik i književnost.

Uz jednopredmetne studije postoji devet preddiplomskih i devet diplomatskih dvopredmetnih nastavničkih studija:

1. Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij
2. Filozofija – dvopredmetni studij

3. Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij
4. Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, smjer Informatologija
5. Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij
6. Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij
7. Povijest – dvopredmetni studij
8. Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij
9. Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij.

Svaki dvopredmetni nastavnički studij na Filozofskom fakultetu može se kombinirati sa:

- svim ostalim dvopredmetnim nastavničkim studijima na Filozofskom fakultetu
- dvopredmetnim nenastavničkim studijima na Filozofskom fakultetu:
  1. Arheologija – dvopredmetni studij
  2. Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, smjer Bibliotekarstvo
  2. Novinarstvo – dvopredmetni studij.
- pojedinim dvopredmetnim nastavničkim studijima te s Pedagogijom – dvopredmetnim studijem na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, pri čemu se svake akademske godine donosi odluka o mogućim kombinacijama.

Stjecanje 60 ECTS bodova iz predmeta s nastavničkim kompetencijama tijekom preddiplomskog i diplomskog studija unutar 300 ECTS bodova osigurano je na svim jednopredmetnim nastavničkim studijima te svim dvopredmetnim nastavničkim studijima u kombinaciji s drugim dvopredmetnim nastavničkim studijem, dok je u kombinaciji dvopredmetnog nastavničkog studija s dvopredmetnim nenastavničkim studijem potrebno upisati dodatne predmete s nastavničkim kompetencijama pored 30 ECTS bodova po semestru.

Uz navedene studije koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave na Filozofskom fakultetu izvode se i studiji koji obrazuju buduće stručne suradnike u nastavi, a koji se svi izvode u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Informacijske znanosti, smjer Bibliotekarstvo
2. Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, smjer Bibliotekarstvo
3. Logopedija
4. Psihologija.

Nastavnički studiji Filozofskog fakulteta koji obrazuju buduće profesore/nastavnike prikazani su u tabeli:

	Struktura 180 ECTS + 120 ECTS	
	Preddiplomski studij (180 ECTS)	Diplomski studij (120 ECTS)
Jednopredmetni studiji	Engleski jezik i književnost	Engleski jezik i književnost, nastavnički smjer
	Hrvatski jezik i književnost	Hrvatski jezik i književnost, nastavnički smjer
	Njemački jezik i književnost	Njemački jezik i književnost, nastavnički smjer
Dvopredmetni studiji	Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij	Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Filozofija – dvopredmetni studij	Filozofija – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij	Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Informacijske znanosti – dvopredmetni studij	Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, smjer Informatologija
	Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij	Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij	Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Povijest – dvopredmetni studij	Povijest – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij	Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij, nastavnički smjer
	Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij	Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij, nastavnički smjer

1.2. Nastavnički studiji na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti

Nastavnički studiji na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti obrazuju:

- buduće profesore/nastavnike predmetne nastave,
- buduće nastavnike/učitelje razredne nastave
- buduće odgajatelje predškolskog obrazovanja.

Pri tome su neki nastavnički studiji kreirani u strukturi da preddiplomski studij (prvi ciklus) traje tri godine i nosi 180 ECTS bodova, a diplomski studij (drugi ciklus) traje dvije godine i nosi 120 ECTS bodova, a neki u strukturi da preddiplomski studij (prvi ciklus) traje četiri godine i nosi 240 ECTS bodova, a diplomski studij (drugi ciklus) traje jednu godinu i nosi 60 ECTS bodova. Iako je kod studija sa strukturom 180 ECTS + 120 ECTS

samo kod diplomskih studija naglašeno da se radi o nastavničkom smjeru, jer se velika većina predmeta koji nose nastavničke kompetencije realizira na diplomskom studiju, kao nastavnički studiji koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje računaju se i preddiplomski studiji, jer se nastavničke kompetencije stječu kumulativno tijekom preddiplomskog i diplomskog studija.

Nakon posljednjeg postupka revizije studijskih programa, na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti postoje tri preddiplomska i tri diplomatska jednopredmetna nastavnička studija za profesore/nastavnike predmetne nastave u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Geografija
2. Matematika
3. Informatika

te tri preddiplomska i tri diplomatska jednopredmetna nastavnička studija za profesore/nastavnike predmetne nastave u strukturi 240 ECTS + 60 ECTS:

1. Glazbena pedagogija
2. Glazbena umjetnost
3. Kineziologija.

Uz jednopredmetne nastavničke studije koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave postoji i šest preddiplomskih i šest diplomatskih dvopredmetnih nastavničkih studija za profesore/nastavnike predmetne nastave u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Biologija - dvopredmetni studij
2. Fizika - dvopredmetni studij
3. Geografija - dvopredmetni studij
4. Informatika - dvopredmetni studij
5. Kemija - dvopredmetni studij
6. Matematika - dvopredmetni studij,

Svaki dvopredmetni nastavnički studij na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti može se kombinirati sa:

- pojedinim dvopredmetnim nastavničkim studijima na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti te Pedagogijom - dvopredmetnim studijem, pri čemu se svake akademske godine donosi odluka o kombinacijama.

- nekim dvopredmetnim nastavničkim studijima na Filozofskom fakultetu, pri čemu se svake akademske godine donosi odluka o mogućim kombinacijama.

Osim studija koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, izvode se dva preddiplomska i dva diplomatska studija za nastavnike/učitelje razredne nastave:

1. Razredna nastava – trogodišnji studij + Razredna nastava – dvogodišnji studij
2. Razredna nastava – četverogodišnji studij + Razredna nastava – jednogodišnji studij.

Pored navedenih studija koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje izvode se i dva preddiplomska te jedan diplomatski studij koji obrazuju buduće odgajatelje u predškolskom obrazovanju:

1. Predškolski odgoj, preddiplomski sveučilišni studij (240 ECTS) + Predškolski odgoj, diplomatski sveučilišni studij (60 ECTS)
2. Predškolski odgoj – stručni studij (180 ECTS)

Uz navedene studije koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti izvode se i studiji koji obrazuju buduće stručne suradnike u nastavi, a koji se svi izvode u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Edukacijska rehabilitacija
2. Pedagogija
3. Pedagogija – dvopredmetni studij.

Pri tome studiji Pedagogija i Pedagogija – dvopredmetni studij, osim za obavljanje poslova stručnih suradnika, studente osposobljavaju i za izvođenje nastave u školama gdje se izvode predmeti iz područja pedagogije i didaktike.

Također, neki od navedenih studija koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, izvode i nenastavničke smjerove na jednopredmetnim preddiplomskim i diplomatskim studijima, a to su:

1. Biologija
2. Geografija
3. Kemija
4. Informatika.

Nastavnički studiji Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje prikazani su u tabeli:

	Struktura 180 ECTS + 120 ECTS		Struktura 240 ECTS + 60 ECTS	
	Preddiplomski studij (180 ECTS)	Diplomski studij (120 ECTS)	Preddiplomski studij (240 ECTS)	Diplomski studij (60 ECTS)
Jednopredmetni studiji	Geografija	Geografija, nastavnički smjer	Glazbena pedagogija	Glazbena pedagogija
	Informatika	Informatika, smjer Informatika u obrazovanju	Glazbena umjetnost	Glazbena umjetnost
	Matematika	Matematika, nastavnički smjer	Kineziologija	Kineziologija
	Razredna nastava – trogodišnji studij	Razredna nastava – dvogodišnji studij	Razredna nastava – četverogodišnji studij	Razredna nastava – jednogodišnji studij
	Predškolski odgoj – stručni studij	-	Predškolski odgoj	Predškolski odgoj
Dvopredmetni studiji	Biologija – dvopredmetni studij	Biologija – dvopredmetni studij, nastavnički smjer		
	Fizika – dvopredmetni studij	Fizika – dvopredmetni studij, nastavnički smjer		
	Geografija – dvopredmetni studij	Geografija – dvopredmetni studij, nastavnički smjer		
	Informatika – dvopredmetni studij	Informatika – dvopredmetni studij, nastavnički smjer		
	Kemija – dvopredmetni studij	Kemija – dvopredmetni studij, nastavnički smjer		
	Matematika – dvopredmetni studij	Matematika – dvopredmetni studij, nastavnički smjer		

1.3. Nastavnički studiji na Akademiji likovnih umjetnosti

Na Akademiji likovnih umjetnosti izvode se studiji koji obrazuju buduće profesore/nastavnike likovne kulture, u strukturi u kojoj preddiplomski studij (prvi ciklus) traje tri godine i nosi 180 ECTS bodova, a diplomski studij (drugi ciklus) traje dvije godine i nosi 120 ECTS bodova:

1. Likovne umjetnosti, smjerovi: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika, preddiplomski studij
2. Likovne umjetnosti, smjerovi: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika, diplomski studij.

Odabirom bilo kojeg smjera student stječe iste nastavničke kompetencije.

Nastavnički studij Akademije likovnih umjetnosti koji obrazuju buduće profesore/nastavnike prikazani su u tabeli:

	Struktura 180 ECTS + 120 ECTS	
	Preddiplomski studij (180 ECTS)	Diplomski studij (120 ECTS)
Jednopedmetni studiji	Likovne umjetnosti, smjerovi: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika	Likovne umjetnosti, smjerovi: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika

1.4. Specifičnosti dvopredmetnih studija na Sveučilištu u Mostaru

1.4.1. Karakteristike dvopredmetnih studija

Prilikom prikaza nastavničkih studija potrebno je pojasniti i osnovne karakteristike dvopredmetnih studija, jer je upravo dvopredmetnost jedna od specifičnosti nastavničkih studija, prema kojoj studij osposobljava studenta za zanimanje profesora/nastavnika dvaju školskih predmeta (npr. engleski i njemački jezik, matematika i informatika, biologija i kemija, itd.) te se isključivo odnosi na nastavničke studije koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave.

Dvopredmetnost kao takva postojala je u sustavu visokog obrazovanja i prije bolonjskog procesa, ali je bolonjski proces, prvenstveno uvođenjem ECTS bodova, bitno utjecao na strukturu dvopredmetnih studija. Naime, zakonskim određivanjem semestra na 30 ECTS bodova određena je maksimalna količina opterećenja studenta te se u slučaju dvopredmetnih studija nužno trebao definirati način na koji se prostor od 30

ECTS bodova dijeli između dva dvopredmetna studija u kombinaciji, uzimajući u obzir i zajedničke predmete. Taj se izazov često pokazao prevelikim te su neke visokoškolske ustanove rješenje našle u ukidanju dvopredmetnih studija i njihovih kombinacija. Međutim, ukidanje dvopredmetnih studija i njihovih kombinacija ne bi trebalo biti rješenje, jer dvopredmetnost kao takva ima i određene prednosti, i za visokoškolsku ustanovu i za studente, ali i za ostale razine obrazovanja.

Osim izazova s ECTS bodovima, dvopredmetnost je nakon bolonjske reforme postala problematična i zbog definiranja ključnih termina, kao što su “studijski program”, “studij” i “smjer”. Iako se navedeni termini nedosljedno koriste i nevezano za dvopredmetnost, u kontekst dvopredmetnosti ključno je pitanje je li studijski program dvopredmetni studij koji se kombinira ili je studijski program kombinacija dvaju dvopredmetnih studija, odnosno, je li studijski program “engleski jezik” koji se može kombinirati s, npr. “njemačkim jezikom”, ili je studijski program kombinacija “engleski jezik – njemački jezik”. Iako se na prvu može činiti da je ovo pitanje relevantno samo na razini jezičnog izraza, ono za sobom povlači i mnogo ozbiljnija pitanja: koja je struktura nastavnog plana i programa, stječe li student završetkom studija jedan akademski naziv ili dva, što je predmet akreditacije pri akreditiranju studijskih programa, kako se raspisuje natječaj za upis studenata i dr.

Općenito, može se primijetiti da se u BiH i okruženju u praksi primjenjuje i jedno i drugo rješenje, čak i unutar iste visokoškolske ustanove. Pri tome se uglavnom na filozofskim fakultetima, gdje je znatno veći broj dvopredmetnih studija i njihovih kombinacija, kao studijski program definira dvopredmetni studij (npr. dvopredmetni studij “filozofija”), a na prirodno-matematičkim fakultetima, gdje je znatno manje dvopredmetnih studija i njihovih kombinacija, kao studijski program definira se kombinacija dvaju dvopredmetnih studija (npr. “matematika – informatika”).

Iako postoje argumenti i za jedno i za drugo rješenje, na Sveučilištu u Mostaru se, nakon postupka posljednje revizije studijskih programa, studijski program isključivo definira kao dvopredmetni studij, a ne kao kombinacija dvaju dvopredmetnih studija, iz sljedećih razloga:

- takva jedinstvena definicija omogućava kombiniranje svih dvopredmetnih studija na Sveučilištu, odnosno međusobno kombiniranje dvopredmetnih studija Filozofskog fakulteta s dvopredmetnim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti i obrnuto
- dvopredmetni studij ima jedinstven nastavni plan i program kojim se stječu točno određene iste kompetencije i isti ishodi učenja bez obzira na kombinaciju
- logičnije je da se natječaj za upis studenata raspisuje na dvopredmetni studij (a ne na kombinaciju), jer ako bi se natječaj raspisivao prema kombinaciji, došlo

bi do velikog nesklada pri „ponudi i potražnji“ za određenu kombinaciju te bi se određivanje kvote svelo na čisto nagađanje, pri čemu potencijalna kvota upisanih na kombinaciju (prema „metodi nagađanja“) ne bi imala nikakvih efekata na samo izvođenje pojedinog dvopredmetnog studija, jer se predavanja na jednom dvopredmetnom studiju uvijek izvode zajedno za sve kombinacije (upravo zbog istog programa), npr. ako se Engleski jezik može studirati u 10 kombinacija, onda je za definiranje kvote jedino relevantno kolika je potreba tržišta rada za profesorima engleskog jezika, bez obzira koliko studenata je upisalo Engleski jezik u kombinaciji s npr. Talijanskim jezikom, a koliko u kombinaciji s bilo kojim drugim dvopredmetnim studijem, a s druge strane, za planiranje fizičkih i ljudskih resursa za izvođenje nastave na Engleskom jeziku ponovo je relevantan samo podatak o ukupnom broju studenata koji studiraju Engleski jezik kao dvopredmetni studij

- praćenje osnovnih podataka tako da odgovaraju stvarnosti moguće je jedino prema dvopredmetnom studiju, npr. broj studenata, omjer studenata i profesora, omjer obveznih i izbornih predmeta i sl., imajući u vidu da se omjer broja studenata i nastavnika znatno mijenja u ovisnosti od toga prati li se nastava na jednom dvopredmetnom studiju ili na kombinaciji dvaju dvopredmetnih studija (npr. ako je na kombinaciji Matematika – Informatika 10 studenata, na Matematici je više studenata, jer se kao studenti Matematike kao dvopredmetnog studija računaju svi studenti koji studiraju Matematiku u svim kombinacijama, a istovremeno, broj nastavnika na kombinaciji dvaju dvopredmetnih studija je dvostruko veći nego na jednom dvopredmetnom studiju, pri čemu je jedini realni omjer: broj nastavnika na dvopredmetnom studiju / broj studenata na dvopredmetnom studiju, jer se predavanja na jednom dvopredmetnom studiju drže istovremeno za sve studente tog studija u svim kombinacijama)
- natječaj za radno mjesto nakon završetka dvopredmetnog studija uvijek se raspisuje prema studiju, a nikad prema kombinaciji (npr. raspisuje se dva natječaja za profesora matematike i informatike, na koji se mogu prijaviti kandidati koji su završili Matematiku, odnosno Informatiku, bez obzira na to jesu li te predmete studirali u međusobnoj kombinaciji, u kombinaciji s drugim predmetima ili jednopredmetno)
- pri akreditaciji studijskih programa u slučaju definiranja studijskog programa kao kombinacije doći će do akreditacije “istog studijskog programa” više puta, odnosno onoliko puta koliko dvopredmetni studij ima kombinacija (npr. na filozofskim fakultetima ima po 10-ak kombinacija s jednim dvopredmetnim studijem, pa bi se po tome posebno akreditirali Engleski jezik – Njemački jezik, Engleski jezik – Talijanski jezik, Engleski jezik – Francuski jezik, Engleski jezik – Ruski jezik, Engleski jezik – Filozofija, itd., što znači da bi se na ovaj način Engleski jezik kao dvopredmetni

studijski program ponovljeno akreditirao u svakoj kombinaciji, što samo može značiti rasipanje svih vrsta resursa.¹

Uzimajući u obzir činjenicu da se na Sveučilištu u Mostaru izvodi 15 preddiplomskih i 15 diplomskih dvopredmetnih studijskih programa, ukupan broj potencijalnih kombinacija može se izračunati formulom: $(\text{broj dvopredmetnih studija} - 1) \times (\text{broj dvopredmetnih studija} / 2)$, što znači da bi se na Sveučilištu u Mostaru potencijalno moglo izvoditi 105 kombinacija dvopredmetnih studija: $(15 - 1) \times (15 / 2) = 14 \times 7,5 = 105$, pri čemu ukupan broj potencijalnih kombinacija ovisi o odluci o kombiniranju dvopredmetnih studija Filozofskog fakulteta s dvopredmetim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti.

1.4.2. Prednosti i izazovi dvopredmetnih studija

Kao prednosti studiranja dvopredmetnih studija za studenta može se navesti sljedeće:

- nesigurno i nepredvidivo tržište rada
- lakše sticanje norme na radnom mjestu nastavnika/profesora, odnosno jedina mogućnost sticanja norme kod nekih školskih predmeta (npr. filozofija, sociologija)
- interdisciplinarnost pri studiranju (olakšava međupredmetnu interferenciju pri izvođenju nastavnog plana i programa u osnovnoj ili srednjoj školi)
- omogućavanje ostvarivanja preferencija i izbora kod studenata.

Kao prednosti izvođenja dvopredmetnih studija za visokoškolsku ustanovu može se navesti sljedeće:

- prevencija gašenja studija za predmete koji sami ne osiguravaju normu na radnom mjestu u obrazovnom sustavu (npr. filozofija, sociologija)
- poticanje većeg upisa na deficitarne i manje popularne studije, kod kojih je veća mogućnost upisa ako se mogu studirati u kombinaciji
- racionalizacija ljudskih resursa
- privlačenje budućih studenata širom i raznovrsnijom ponudom.

---

¹ „Dvopredmetnost kao specifičnost dvopredmetnih nastavničkih studija“, U: Tanović, Lamija i sur. Okvir za modularni program nastavničkih fakulteta, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.

Međutim, unatoč navedenim prednostima, kreiranje i izvođenje dvopredmetnih studija donosi i brojne organizacijske izazove pri njihovom kreiranju i izvođenju:

- definiranje studijskog programa u odnosu na dvopredmetnost
- definiranje strukture nastavnog plana i programa za dvopredmetni studij ili za kombinaciju dvaju dvopredmetnih studija (dilema hoće li nastavni plan i program sadržavati samo elemente koji se tiču dvopredmetnog studija za npr. Engleski jezik ili će sadržavati i elemente dvopredmetnog studija u kombinaciji s Engleskim jezikom)
- definiranje načina na koji se ECTS bodovi raspoređuju na razini semestra za svaki dvopredmetni studij i svaku kombinaciju (koliko ECTS bodova ide na prvi, a koliko na drugi dvopredmetni studij u kombinaciji, uzimajući u obzir i zajedničke predmete kao što su strani jezik, pedagogija i sl.)
- definiranje odnosa dvopredmetnog studija prema istom jednopredmetnom studiju (pitanje razlike između jednopredmetnog studija Engleski jezik i dvopredmetnog studija Engleski jezik koji se studira u kombinaciji s drugim dvopredmetnim studijem)
- kreiranje rasporeda nastave (npr. za definiranje termina nastave iz nekog predmeta dvopredmetnog studija Engleskog jezika potrebno je imati ne samo informaciju o terminima nastave drugih predmeta dvopredmetnog studija Engleskog jezika, nego i o terminima nastave svih predmeta sa svih drugih dvopredmetnih studija koji dolaze u kombinaciji s Engleskim jezikom na pojedinoj godini studija)
- pružanje preglednih, jasnih i ažuriranih informacija o dvopredmetnom studiju i njegovim kombinacijama (paziti da se na dvopredmetnim studijima koji se kombiniraju ne daju proturječne informacije o broju ECTS bodova, zajedničkim predmetima, rasporedu nastave ili terminima ispitnih rokova)
- koordinacija pri informiranju i kreiranju rasporeda nastave predmeta koji su zajednički za više dvopredmetnih studija i njihovih kombinacija.²

---

2 „Dvopredmetnost kao specifičnost dvopredmetnih nastavničkih studija“, U: Tanović, Lamija i sur. Okvir za modularni program nastavničkih fakulteta, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022. “Priručnik za implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije u studijske programe u BiH”, EU projekt Obrazovanje za zapošljavanje u BiH, 2022, str. 59-66.

1.4.3. Specifičnosti pri implementaciji standarda kvalifikacije nastavnika u dvopredmetne studije

Implementacija standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u nastavničke studije je izazovna i kompleksna sama po sebi, pri čemu se kod dvopredmetnih studija javlja niz specifičnosti na koje se dodatno obratila pažnja prilikom posljednje revizije studijskih programa na Sveučilištu:

- jednako kao što 30 ECTS bodova po semestru čine predmeti s oba dvopredmetna studija u kombinaciji, isto tako i standard od 60 ECTS bodova iz predmeta s nastavničkim kompetencijama čine predmeti s oba dvopredmetna studija u kombinaciji, što znači da zbroj od 60 ECTS treba pratiti i vertikalno (tijekom svih godina studija) i horizontalno (zbrajanjem ECTS bodova s nastavničkim kompetencijama svake kombinacije)
- u nastavnim planovima i programima dvopredmetnih studija u kombinaciji ne ponavlja se dva puta isti predmet
- svaki zajednički predmet predviđa isti broj ECTS bodova i izvodi se u istom semestru
- sve kombinacije koje se izvode na prvom ciklusu izvode se i na drugom ciklusu, jer se u suprotnom studenti dovode u nepovoljan položaj
- u kombinacijama dvopredmetnih nastavničkih studija i dvopredmetnih nenastavničkih studija studentima se omogućava stjecanje standarda od 60 ECTS bodova iz predmeta s nastavničkim kompetencijama polaganjem dodatnih predmeta.

Osim toga, za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije u dvopredmetne nastavničke studije na Sveučilištu u Mostaru bilo je potrebno postići sljedeće preduvjete:

- kreiranje ECTS sustava za dvopredmetne studije sa sljedećom strukturom po svakom semestru: 1. dvopredmetni studijski program + 2. dvopredmetni studijski program + zajednički predmeti = 30 ECTS
- definiranje popisa zajedničkih obveznih i izbornih predmeta s uvijek istim ECTS bodovima za sve dvopredmetne studije, pri čemu ECTS bodovi zajedničkih predmeta (kao i završnih i diplomskih radova) trebaju nositi paran broj, da bi se mogli ravnomjerno raspodijeliti na oba dvopredmetna studija u kombinaciji
- definiranje okvira za svaki semestar koji će, u ovisnosti o broju ECTS bodova zajedničkog predmeta u određenom semestru, odrediti koliko ECTS bodova ostaje za svaki dvopredmetni studij, npr. 1. dvopredmetni studij 13 ECTS + 2. dvopredmetni studij 13 ECTS + zajednički predmeti 4 ECTS = 30 ECTS

- definiranje tijela/osobe u organizacijskoj strukturi koja će pratiti kreiranje i izvedbu dvopredmetnih studija, s naglaskom na standard zanimanja/kvalifikacije nastavnika, što su u postupku posljednje revizije studijskih programa na Sveučilištu bili koordinatori kvalitete Filozofskog fakulteta i Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, koji su imali zadatak podrške studentima, stručnim službama i nastavnicima kroz izradu brošura, publikacija, dokumenata, organiziranja ispitnih rokova, radionica, radnih sastanaka i sl.
- kreiranje prostora na web stranicama koji će na pregledan način nuditi pravovremene informacije o nastavnim planovima i programima, zajedničkim predmetima, rasporedu nastave, terminima ispitnih rokova i sl.

2

Nastavničke
kompetencije i standardi
zanimanja/kvalifikacije
nastavnika

Budući da u BiH ni na jednoj razini nisu definirani standardi zanimanja ni standardi kvalifikacije, kao referentni dokumenti za kreiranje kompetencija i ishoda učenja za sve studentske programe mogu se uzeti samo rezultati pojedinih projekata, dokumenti kojima se reguliraju pojedine profesije na međunarodnoj razini te ciljana i tematska istraživanja potreba tržišta rada.

Osim navedenog, za kreiranje kompetencija i ishoda učenja za većinu studija svakako može poslužiti i *Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004), u kojoj se pod kategorijom Rod 2. „Stručnjaci i znanstvenici“ navode vrsta zanimanja za koje je potrebno visoko obrazovanje.

U kontekstu nastavničke profesije, za kreiranje kompetencija i ishoda učenja budućih profesora/nastavnika/učitelja/odgajatelja svi nastavnički studiji na Sveučilištu u Mostaru referirali su se na navedenu *Odluku* te vrstu zanimanja „23 Stručnjaci za obrazovanje“, podvrste „232 Stručnjaci za srednjoškolsko obrazovanje“, „233 Stručnjaci za osnovnoškolsko i predškolsko vaspitanje i obrazovanje“ te „235 Ostali stručnjaci za obrazovanje“, a za svaku podvrstu na odgovarajuće skupine zanimanja, čiji poslovi uključuju:

- a) odgojno-obrazovno planiranje i programiranje; izradu provedbenih odgojno-obrazovnih planova i programa
- b) pripremu za poučavanje; pisanje priprema s jasno razrađenim ciljevima, strukturom, sadržajem, planiranim aktivnostima učenika; pripremu odgovarajućeg didaktičkog materijala i pomagala
- c) poučavanje osnovnih znanja u jednom ili više predmeta; vođenje učenika smislenom interdisciplinarnom povezivanju tih znanja radi stjecanja cjelovite slike svijeta
- d) osposobljavanje učenika da razvijaju vlastite načine učenja i osobni sustav mišljenja
- e) poticanje razvoja učenikove posebnosti; razvijanje spoznaje kod učenika da je ne samo biološko nego i društveno, duševno i duhovno biće
- f) ocjenjivanje učeničkih dostignuća i davanje povratnih informacija učenicima o njihovom napredovanju
- g) obavještanje roditelja o učeničkim dostignućima i suradnju s roditeljima
- h) osvrt i ocjenu vlastitog rada radi stalnog poboljšavanja umijeća poučavanja
- i) održavanje sata razrednika; odgojni i savjetodavni rad s učenicima
- j) vođenje razredne evidencije i administracije i dr.
- k) druge srodne poslove; sudjelovanje u obrazovnom istraživanju, vođenje izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti; organiziranje ekskurzija i izleta i dr.
- l) nadzor drugih suradnika.

Budući da navedena *Odluka* prilikom opisa zanimanja ne navodi razinu kvalifikacije ili stručnu spremu, smatra se da su navedeni poslovi predviđeni za razinu 7 EQF-a i Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH, odnosno za završen drugi ciklus / diplomski studij, jer generički deskriptori razine 7 EQF-a definiraju razine samostalnosti i odgovornosti potrebne za obavljanje navedenih poslova. U skladu s tim kompetencije i ishodi učenja za preddiplomski studij formulirane su na način da daju potrebno predznanje za upis na diplomski studij, na kojem će se steći navedene potrebne kompetencije i ishodi učenja.

Kako je već rečeno, u BiH su standardi zanimanja i standardi kvalifikacije za neke profesije nastali kao rezultat međunarodnih projekata, u koje su u pravilu bili uključeni predstavnici svih interesnih skupina. Tako su i standard zanimanja i standard kvalifikacije nastavnika rezultat nekoliko međunarodnih projekata, koji su uzimali u obzir dokumente europskih obrazovnih politika.³

Prvi projekt bio je EU projekt "Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje u BiH" (British Council, 2016), koji je razvio dokument s nazivom *Standardi za nastavničku profesiju*, koji definira standard zanimanja nastavnika kroz sedam područja rada, pri čemu su za svako područje definirani ključni poslovi, ključne kompetencije iz kojih su izdvojene one pod terminom „znanje“ te tri razine pod terminom „nastavna praksa“:

1. planiranje i programiranje
2. učenje i poučavanje
3. praćenje i vrednovanje
4. kreiranje okruženja za učenje
5. profesionalni razvoj
6. suradnja s obitelji i zajednicom
7. sudjelovanje u radu i razvoju škole i obrazovnog sustava.

Bitna karakteristika ovog dokumenta je da u njemu, iako je prema navedenim ključnim poslovima i kompetencijama jasno da se radi o generičkim deskriptorima razine 7 EQF-a i Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH, nije navedena potrebna razina kvalifikacije / stručna sprema za obavljanje nastavničke profesije, što znači da za one koji koriste ovaj dokument za kreiranje nastavničkih studija nedostaje bitna informacija.⁴

Nakon toga realiziran je projekt „ENABLE BIH“ (USAID, Save the Children, 2018), koji je razvio dokument s nazivom *Standard kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko*

---

3 „Razvoj kompetencija u okviru projekta TABLA“, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavničkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.

4 „Standardi za nastavničku profesiju“, EU projekt Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje u BiH, 2016.

– *metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini*, koji definiira standard kvalifikacije nastavnika kroz šest „grupa ishoda učenja“, koji su podijeljeni na „znanje“, „vještine“ te „profesionalne vrijednosti i osobna odgovornost“, na dvije razine: „Ukupni ishodi učenja prema komponentama – opisi“ i „Očekivani ishodi učenja“, uz kategoriju „Mogući načini vrednovanja“. U prilogu u tabličnom prikazu komponente su povezane s „obveznim područjima“ (pedagogija, psihologija, didaktika i metodika) s pripadajućim brojem ECTS bodova. Kao potrebna razina kvalifikacije navodi se „6/7“, odnosno „240/300 ECTS“, što korisnike dokumenta ostavlja u istoj dilemi na kojoj razini kvalifikacije kreirati nastavnički studij, jednako kao i dokument iz prethodnog projekta.⁵

Nakon toga slijedio je projekt „Projekt općeg obrazovanja TABLA“ (USAID, Save the Children, 2022), čiji rezultat su tri temeljna dokumenta i 13 pratećih dokumenata. Temeljni dokumenti su *Standard zanimanja nastavnika*, *Standarda kvalifikacije nastavnika* i *Nastavnički modul – zajednička jezgra nastavničkih studijskih programa*. Prateći dokumenti odnose se na pojedine elemente nastavnog plana i programa (alokacija ECTS bodova, sustav izbornih predmeta, dvopredmetnost,...) te na pojedine aktivnosti na projektu (analize nastavničkih studija, ankete među nastavnicima iz prakse, i dr.).

Dokument *Standard zanimanja nastavnika* definiira standard kvalifikacije nastavnika kroz pet „područja kompetentnosti“ i pet „grupa poslova“. Za svaku grupu poslova definirani su ključni poslovi te kompetencije podijeljene na tri razine: „temeljne“ (koje se stječu inicijalnim obrazovanjem), „praktične“ (koje se stječu radnim iskustvom) i „refleksivne“ (koje se stječu kontinuiranim edukacijama nakon završenog studija i radnog iskustva). Nije definirana potrebna razina kvalifikacije / stručna sprema, ali je ona definirana srodnim dokumentom *Standard kvalifikacije nastavnika*.⁶

Dokument *Standard kvalifikacije nastavnika* definiira standard kvalifikacije nastavnika, pri čemu se navode kompetencije koje su u dokumentu *Standard zanimanja nastavnika* definirane kao „temeljne“ te ishodi učenja podijeljeni u tri grupe: „Pedagogija-psihologija-didaktika“, „Metodika nastave sa školskom praksom“ i „Opće kompetencije nastavnika (digitalne kompetencije, komunikacijske vještine)“. U prilogu se navodi matrica ishoda učenja koje povezuje ishode učenja s temeljnim kompetencijama iz *Standarda zanimanja nastavnika*, čime se ukazuje na povezanost ovih dvaju dokumenata. Kao potrebna razina kvalifikacije / stručna sprema navodi se „sedma razina kvalifikacijskoga okvira, odnosno završeni drugi ciklus visokoga obrazovanja i stjecanje 300 ECTS bodova“, od kojih je „udio nastavničkih kompetencija 20% od ukupnoga broja

---

5 „Standard kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini“, Projekt ENABLE BiH, Save the Children, Sarajevo, 2018.

6 „Standard zanimanja nastavnika“, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavničkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.

ECTS bodova, što bi značilo 60 ECTS bodova od 300 ECTS bodova tijekom prvoga i drugoga ciklusa”.⁷

Dokument *Nastavnički modul – zajednička jezgra nastavnčkih studijskih programa* daje strukturu, svrhu, ciljeve i pretpostavke izrade Nastavnčkog modula kao dijela studijskoga programa koji se odnosi na stjecanje nastavnčkih kompetencija, način provedbe Nastavnčkog modula te tablični prikaz kategorija tri podmodula Nastavnčkog modula (podmodul Pedagogija-psihologija-didaktika, podmodul Metodika nastave sa školskom praksom, podmodul Opće kompetencije nastavnika). Svaki podmodul ima sljedeće kategorije: preporučena ECTS vrijednost, ciljevi, ishodi, preporučene metode poučavanja, preporučeni oblici provjere znanja. Svrha Nastavnčkog modula je lakše implementacija standarda kvalifikacije u studijske programe.⁸

Rezultati projekta TABLA (*Standard zanimanja nastavnika, Standard kvalifikacije nastavnika i Nastavnički modul – zajednička jezgra nastavnčkih studijskih programa*) prihvaćeni su i u EU projektu „Obrazovanje za zapošljavanje u BiH”, u kojem su sudjelovale sve nadležne obrazovne vlasti, obrazovne institucije i javne visokoškolske ustanove u BiH, a u kojem se provela obuka na temu implementacije standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe, na kojoj su sudjelovali i nastavnici s nastavnčkih studija Filozofskog fakulteta i Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, pri čemu su iskustva stečena na obuci korištena u postupku posljednje revizije studijskih programa, u kojoj je implementiran standard u sve nastavnčke studije.

Budući da se iz opisa poslova nastavnika u svim gore navedenim dokumentima očituje potreba za isključivo samostalnim donošenjem odluka i samostalnim radom, što, uzimajući u obzir generičke deskriptore prema EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH, znači da je potrebna razina kvalifikacije za obavljanje nastavnčke profesije razina 7 (završen drugi ciklus visokog obrazovanja), to je bila jedna od temeljnih pretpostavki prilikom kreiranja nastavnčkih studija na Sveučilištu te jedan od razloga zašto je uz navedenu *Odluku o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* (“Službene novine FBiH”, god. XI, br. 40, br. 8, 2004), prilikom redovite revizije studijskih programa kao referentni dokument korišten *Standard kvalifikacije nastavnika* iz “Projekta općeg obrazovanja TABLA” kao standard kojeg su svi nastavnčki studiji koristili za implementiranje u nastavne planove i programe. Osim toga, navedeni dokument je bio koristan pri kreiranju nastavnčkih studija, iz sljedećih razloga:

---

7 „Standard kvalifikacije nastavnika”, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavnčkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.

8 „Nastavnički modul – zajednička jezgra nastavnčkih studijskih programa”, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavnčkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.

- ishodi učenja grupirani su prema (pod)modulima (skupinama srodnih predmeta), što omogućava da se poopćavanjem ishoda učenja modula definiraju ishodi učenja na razini kvalifikacije (studijskog programa) te razrađivanjem ishoda učenja modula definiraju ishodi učenja na razini predmeta
- definira ciljeve i ishode učenja na razini skupine srodnih predmeta, što znatno olakšava implementiranje standarda, jer se na taj način ishodi učenja lakše raspoređuju po predmetima, čime se olakšava i izrada matrice ishoda učenja kao jednog od ključnih dokaza implementacije standarda
- osim predmeta iz područja pedagogije, psihologije, didaktike i metodike predviđa i predmete iz područja općih kompetencija nastavnika, čime se omogućuje uključivanje digitalnih, poduzetničkih i ostalih kompetencija, ali i kreiranje kombinacija dvopredmetnih nastavničkih i nenastavničkih studija pri čemu nenastavnički studij može participirati u ukupnom broju od 60 ECTS bodova upravo predmetima iz područja općih kompetencija nastavnika
- podjela ishoda učenja na podmodul Pedagogija-psihologija-didaktika, podmodul Metodika nastave sa školskom praksom i podmodul Opće kompetencije nastavnika olakšava kreiranje zajedničkog Nastavničkog modula na razini Sveučilišta za jednopredmetne i dvopredmetne nastavničke studije koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, čija struktura se temelji na popisu zajedničkih predmeta za sve studijske programe (npr. podmodul Pedagogija-psihologija-didaktika) te popisu predmeta specifičnih za pojedini studijski program (npr. podmodul Metodika nastave sa školskom praksom)
- *Standard kvalifikacije nastavnika* iz "Projekta općeg obrazovanja TABLA" prihvaćen je i u EU projektu „Obrazovanje za zapošljavanje u BiH“, u kojem su sudjelovale sve nadležne obrazovne vlasti, obrazovne institucije i javne visokoškolske ustanove u BiH, a u kojem se provela obuka na temu implementacije standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u nastavničke studije, na kojoj su sudjelovali i nastavnici s nastavničkih studija Sveučilišta, pri čemu su iskustva stečena na obuci korištena u postupku revizije.

3

Implementacija
standarda zanimanja/
kvalifikacije nastavnika u
studijske programe

U skladu s *Pravilnikom o postupku donošenja novih i revizije postojećih studijskih programa na Sveučilištu u Mostaru*, postupak revizije studijskih programa započeo je imenovanjem povjerenstava za izradu nastavnih planova i programa za svaki studijski program, u čijem sastavu se nalaze: predstavnik uprave ili voditelj studija, predstavnik/predstavnici nastavnika, predstavnik studenata, predstavnik vanjskih korisnika (gospodarstva) i koordinator kvalitete. Prema *Vodiču za izradu nastavnih planova i programa na Sveučilištu u Mostaru* zadaća povjerenstva bila je voditi proces izrade nastavnog plana i programa, izraditi uvod nastavnog plana i programa u suradnji s koordinatorom kvalitete te uz konzultiranje s ostalim članovima povjerenstva i svim nastavnicima koji izrađuju nastavne programe, izraditi elemente koji se odnose na razinu studijskog programa (ciljevi, kompetencije, ishodi učenja) uz konzultiranje s ostalim članovima povjerenstva i svim nastavnicima koji izrađuju nastavne programe te organizirati radne sastanke, radionice i javnu raspravu.

Budući da svaka ustrojbenja jedinica ima jednog koordinatora kvalitete koji je član povjerenstava za sve studijske programe, omogućeno je da se, zbog brojnosti i važnosti studijskih programa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje, prepozna potreba i provedu aktivnosti u svrhu usklađivanja ciljeva, kompetencija i ishoda učenja navedenih studijskih programa.

Pri tome je za pojedine skupine nastavnčkih studija primijenjena različita metodologija, ovisno o sljedećem:

- obrazuju li buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, buduće nastavnike/učitelje razredne nastave ili buduće odgajatelje u predškolskom obrazovanju
- izvode li se u jednopredmetnoj ili dvopredmetnoj strukturi
- izvode li se u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS ili 240 ECTS + 60 ECTS
- ostale specifičnosti (npr. specifičnosti umjetničkog područja ili kineziologije).

S druge strane, jedinstveno za sve nastavničke studije bilo je referiranje na *Odluku o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004), koja navodi ključne poslove, te na *Standard kvalifikacije nastavnika* iz "Projekta općeg obrazovanja TABLA", koji navodi ishode učenja i razinu kvalifikacije, uz ostale izvore informacija (rezultati projekata, praćenje podataka, ankete, javne rasprave i sl.).

3.1. Metodologija za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika

Za sve nastavničke studije na Sveučilištu u Mostaru primijenjena je metodologija implementiranja standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika koja podrazumijeva uobičajene korake za implementaciju bilo kojeg standarda zanimanja/kvalifikacije u bilo koji studijski program:

- I. preuzimanje razine kvalifikacije definirane u standardu zanimanja/kvalifikacije:
  - određivanje koje kompetencije može imati osoba nakon završenog prvog ciklusa (razine 6 prema EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH) i nakon završenog drugog ciklusa (razine 7 prema EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH), u skladu s generičkim deskriptorima za svaku razinu
- II. preuzimanje ishoda učenja i srodnih kategorija definiranih u standardu zanimanja/kvalifikacije
  - iz standarda zanimanja preuzimaju se ključni poslovi i kompetencije te se pretvaraju u ishode učenja (u ovom slučaju kao referentni dokument za ključne poslove uzeta je *Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004)),
  - iz standarda kvalifikacije preuzimaju se ishodi učenja te se formuliraju na razini studijskog programa i na razini svakog predmeta (u ovom slučaju kao referentni dokument za ishode učenja uzet je *Standard kvalifikacije nastavnika* iz "Projekta općeg obrazovanja TABLA", uz usklađivanje ishoda učenja s ključnim poslovima iz *Odluke o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004))
- III. izrada nastavnog plana i programa u strukturi i sa sadržajima koji su propisani *Pravilnikom o postupku donošenja novih i revizije postojećih studijskih programa na Sveučilištu u Mostaru*:
  1. uvod
  2. opće informacije o studijskome programu
Naziv studijskoga programa / smjera:
Ciklus:
Vrsta:
Znanstveno područje:
Znanstveno polje:
Akademski naziv:

Razina kvalifikacije po EQF:

Trajanje studijskoga programa:

ECTS:

Jezik:

Način studiranja:

Nositelj studijskoga programa:

Ciljevi studijskoga programa / smjera:

Kompetencije studijskoga programa / smjera:

Ishodi učenja studijskoga programa / smjera:

Mogućnosti nakon završetka studija:

Akreditacija:

3. osnovne karakteristike studijskoga programa

3.1. Povezanost sa Strategijom razvoja Sveučilišta

3.2. Usklađenost s dostignućima određenoga znanstvenoga/umjetničkoga područja i tržišta rada te povezanost sa standardima zanimanja/kvalifikacija

3.3. Usporedivost sa studijskim programima u zemlji i inozemstvu

3.4. Otvorenost prema mobilnosti studenata

3.5. Uvjeti za upis na studijski program i prelazak s drugih studijskih programa

3.6. Uvjeti upisa u sljedeći semestar i godinu studija te način završetka studija

3.7. Organizacija studijskoga programa

3.8. Struktura studijskoga programa

3.9. Optimalan broj upisanih studenata s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika

3.10. Resursi potrebni za izvođenje studijskoga programa

3.11. Sustav za osiguranje kvalitete studijskoga programa

3.12. Matrica ishoda učenja

4. nastavni plan

5. nastavni programi (silabusi)

Prilog (prijevod na engleski jezik poglavlja 1, 2, 3 i 4)

IV. organiziranje i održavanje javne rasprave na temu prijedloga nastavnog plana i programa te upućivanje dokumenta na usvajanje.⁹

S obzirom na metodologiju implementacije standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika nastavnički studiji na Sveučilištu dijele se u dvije skupine:

1. nastavnički studiji koji imaju svoj jedinstven Nastavnički modul
2. nastavnički studiji koji dijele zajednički Nastavnički modul s drugim studijskim programima.

Nastavnički studiji koji imaju svoj jedinstven Nastavnički modul imaju i definirane svoje jedinstvene ciljeve, kompetencije i ishode učenja koji se odnose na nastavničku profesiju te predmete na kojima se oni realiziraju, a to su:

- a) nastavnički studiji koji obrazuju buduće nastavnike/učitelje razredne nastave i buduće odgajatelje u predškolskom obrazovanju:
  - Predškolski odgoj, preddiplomski i diplomski studij
  - Predškolski odgoj – stručni studij, preddiplomski studij
  - Razredna nastava – četverogodišnji studij i Razredna nastava – jednogodišnji studij
  - Razredna nastava – trogodišnji studij i Razredna nastava – dvogodišnji studij
- b) nastavnički studiji koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a izvode se u strukturi 240 ECTS + 60 ECTS:
  - Kineziologija, preddiplomski i diplomski studij
  - Glazbena pedagogija, preddiplomski i diplomski studij
- c) nastavnički studiji koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave iz umjetničkog područja:
  - Glazbena umjetnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Likovne umjetnosti, preddiplomski i diplomski studij.

Međutim, drugu skupinu nastavničkih studija koji dijele zajednički Nastavnički modul čine ukupno 42 jednopredmetna i dvopredmetna nastavnička studija prvog i drugog ciklusa, koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a izvode se u

---

⁹ „Smjernice za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera“. U: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavničkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.

strukturi 180 ECTS + 120 ECTS na Filozofskom fakultetu i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti te imaju definirane iste ciljeve, kompetencije i ishode učenja koji se odnose na nastavničku profesiju te popis istih zajedničkih predmeta na kojima se realiziraju nastavničke kompetencije i njima pripadajući ishodi učenja, a to su:

- na Filozofskom fakultetu:
  - Engleski jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Filozofija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Hrvatski jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, preddiplomski studij i Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, smjer Informatologija, diplomski studij
  - Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Njemački jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Povijest – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
- na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti:
  - Biologija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Fizika – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Geografija, preddiplomski i diplomski studij
  - Geografija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Informatika, preddiplomski studij i Informatika, smjer Informatika u obrazovanju, diplomski studij
  - Informatika – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Kemija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Matematika, preddiplomski i diplomski studij
  - Matematika – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij.

Metodologija prema kojoj se za više studijskih programa definiraju isti ciljevi, kompetencije i ishodi učenja koji se odnose na nastavničku profesiju te popis istih predmeta na kojima se realiziraju nastavničke kompetencije i njima pripadajući ishodi učenja, a koja je primijenjena na ukupno navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna nastavnička studija prvog i drugog ciklusa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a izvode se u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS na Filozofskom fakultetu i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, uz gore navedene uobičajene korake za implementaciju bilo kojeg standarda zanimanja/kvalifikacije u bilo koji studijski program, podrazumijevala je i dodatne specifične korake:

- 1) definiranje razine kvalifikacije potrebne za obavljanje nastavničke profesije
- 2) definiranje zajedničkih kompetencija koje se odnose na nastavničku profesiju za navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa (u ovom slučaju kao referentni dokument za ključne poslove uzeta je *Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004)),
- 3) definiranje zajedničkih ciljeva koji se odnose na nastavničku profesiju za navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa (u ovom slučaju kao referentni dokument za ciljeve uzet je *Nastavnički modul - zajednička jezgra nastavničkih studijskih programa* iz "Projekta općeg obrazovanja TABLA", u kojem su definirani ciljevi za svaki od podmodula Nastavničkog modula)
- 4) definiranje zajedničkih ishoda učenja koji se odnose na nastavničku profesiju za navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa (u ovom slučaju kao referentni dokument za ishode učenja uzet je *Standard kvalifikacije nastavnika* iz "Projekta općeg obrazovanja TABLA", uz usklađivanje ishoda učenja s ključnim poslovima iz *Odluke o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004))
- 5) kreiranje ECTS sustava dvopredmetnih studijskih programa, u kojem je za svaki semestar određen isti broj ECTS bodova za svaki dvopredmetni studijski program te isti broj ECTS bodova iz zajedničkih programa, tako da zbroj ECTS bodova na svakom semestru iznosi 30 ECTS
- 6) definiranje popisa zajedničkih obveznih predmeta s uvijek istim ECTS bodovima za sve dvopredmetne studijske programe, pri čemu ECTS bodovi zajedničkih predmeta (kao i završnih i diplomskih radova) trebaju nositi paran broj, da bi se mogli ravnomjerno raspodijeliti na oba dvopredmetna studija u kombinaciji, od kojih neki predmeti nose nastavničke kompetencije i čine dio Nastavničkog modula
- 7) kreiranje Nastavničkog modula, koji se odnosi na zajedničke predmete s nastavničkim kompetencijama i predmete s nastavničkim kompetencijama sa svakog

pojedinih studijskih programa, tako da ukupan broj ECTS bodova svih predmeta nose najmanje 60 ECTS bodova

- 8) kreiranje specifičnih predmeta na svakom studijskom programu na kojima će se, pored zajedničkih predmeta, stjecati nastavničke kompetencije i njima pripadajući ishodi učenja (npr. metodike, prakse), a koji čine dio zajedničkog Nastavničkog modula
- 9) kreiranje nastavnih programa (silabusa) za predmete iz Nastavničkog modula, koji će biti zajednički za navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa
- 10) kreiranje matrice ishoda učenja koji se na odnose na nastavničke kompetencije na razini studijskog programa i ishoda učenja koji se na odnose na nastavničke kompetencije na razini predmeta, u skladu s Nastavničkim modulom.

3.2. Opis koraka metodologije za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika koja podrazumijeva zajednički Nastavnički modul

Kako je već navedeno, ova metodologija za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika koja podrazumijeva zajednički Nastavnički modul odnosi se na 42 jednopredmetna i dvopredmetna nastavnička studija prvog i drugog ciklusa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a izvode se u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS:

- na Filozofskom fakultetu:
  - Engleski jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Filozofija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Hrvatski jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, preddiplomski studij i Informacijske znanosti – dvopredmetni studij, smjer Informatologija, diplomski studij
  - Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij

- Njemački jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
- Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
- Povijest – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
- Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
- Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
- na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti:
  - Biologija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Fizika – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Geografija, preddiplomski i diplomski studij
  - Geografija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Informatika, preddiplomski studij i Informatika, smjer Informatika u obrazovanju, diplomski studij
  - Informatika – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Kemija – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij
  - Matematika, preddiplomski i diplomski studij
  - Matematika – dvopredmetni studij, preddiplomski i diplomski studij.

Korak 1. Definiranje razine kvalifikacije potrebne za izvođenja nastavničke profesije

Kao razina kvalifikacije koja osposobljava za obavljanje nastavničke profesije definirana je razina 7 prema EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH, odnosno završen drugi ciklus visokog obrazovanja, iz sljedećih razloga:

- generički deskriptori razine 7 prema EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH podrazumijevaju razinu odgovornosti i samostalnosti koje zahtjeva nastavnička profesija te ključni poslovi navedeni u *Odluci o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* ("Službene novine FBiH", god. XI, br. 40, br. 8, 2004), u kategoriji Rod 2. „Stručnjaci i znanstvenici“, vrsti zanimanja „23 Stručnjaci za obrazovanje“, podvrstama „232 Stručnjaci za srednjoškolsko obrazovanje“, „233 Stručnjaci za osnovnoškolsko i predškolsko vaspitanje i obrazovanje“ i „235 ostali stručnjaci za obrazovanje“
- razina razine 7 prema EQF-u i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH definirana je u dokumentu *Standard kvalifikacije nastavnika* izrađenom u "Projektu općeg obrazovanja TABLA", koji je bio referentni dokumentu za izradu Nastavničkog modula.

Korak 2. Definiranje zajedničkih kompetencija koje se odnose na nastavničku profesiju

Kompetencije na razini navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna nastavnička studija prvog i drugog ciklusa formulirane su uzimajući u obzir sljedeće dokumente:

- *Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* („Službene novine FBiH“, god. XI, br. 40, br. 8, 2004), u kategoriji Rod 2. „Stručnjaci i znanstvenici“, vrsti zanimanja „23 Stručnjaci za obrazovanje“, podvrstama „232 Stručnjaci za srednjoškolsko obrazovanje“, „233 Stručnjaci za osnovnoškolsko i predškolsko vaspitanje i obrazovanje“ i „235 ostali stručnjaci za obrazovanje“, u kojoj su navedeni ključni poslovi
- *Standard zanimanja nastavnika* izrađen u „Projektu općeg obrazovanja TABLA“, koji sadrži ključne poslove i tri razine kompetencija (temeljne, praktične i refleksivne).

Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH („Službene novine FBiH“, god. XI, br. 40, br. 8, 2004) navodi sljedeće ključne poslove:

- a) odgojno-obrazovno planiranje i programiranje; izradu provedbenih odgojno-obrazovnih planova i programa
- b) pripremu za poučavanje; pisanje priprema s jasno razrađenim ciljevima, strukturom, sadržajem, planiranim aktivnostima učenika; pripremu odgovarajućeg didaktičkog materijala i pomagala
- c) poučavanje osnovnih znanja u jednom ili više predmeta; vođenje učenika smislenom interdisciplinarnom povezivanju tih znanja radi stjecanja cjelovite slike svijeta
- d) osposobljavanje učenika da razvijaju vlastite načine učenja i osobni sustav mišljenja
- e) poticanje razvoja učenikove posebnosti; razvijanje spoznaje kod učenika da je ne samo biološko nego i društveno, duševno i duhovno biće
- f) ocjenjivanje učeničkih dostignuća i davanje povratnih informacija učenicima o njihovom napredovanju
- g) obavještanje roditelja o učeničkim dostignućima i suradnju s roditeljima
- h) osvrt i ocjenu vlastitog rada radi stalnog poboljšavanja umijeća poučavanja
- i) održavanje sata razrednika; odgojni i savjetodavni rad s učenicima
- j) vođenje razredne evidencije i administracije i dr.
- k) druge srodne poslove; sudjelovanje u obrazovnom istraživanju, vođenje izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti; organiziranje ekskurzija i izleta i dr.
- l) nadzor drugih suradnika.

Standard zanimanja nastavnika sadrži ključne poslove i kompetencije (podijeljene na tri razine). Definirano je pet skupina ključnih poslova:

1. planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada
2. kreiranje okruženja za učenje i organizacija nastavnog procesa
3. podučavanje usmjereno na učenika, praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje
4. komuniciranje i suradnja s relevantnim osobama u odgojno-obrazovnom procesu
5. stručni i profesionalni razvoj kroz učešće u radu i razvoju škole.

Za svaku od pet navedenih skupina poslova u radu nastavnika, definirani su ključni poslovi te kompetencije razvrstane na tri razine:

- temeljne kompetencije – kompetencije koje se stječu inicijalnim obrazovanjem, odnosno stjecanjem određene razine i vrste kvalifikacije, te kao takve čine osnovu za definiranje ishoda učenja u *Standardu kvalifikacije nastavnika*
- praktične kompetencije – kompetencije koje se naslanjaju na temeljne kompetencije, a stječu se radnim iskustvom
- refleksivne kompetencije – kompetencije koje se nakon stečenih temeljnih i praktičnih kompetencija stječu stručnim usavršavanjem.

Budući da se pošlo od pretpostavke da se *Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH* („Službene novine FBiH”, god. XI, br. 40, br. 8, 2004) odnosi na završen drugi ciklus, jer navodi poslove koje prema generičkim deskriptorima odgovaraju razini 7 EQF-a i Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH, od navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna nastavnička studija prvog i drugog ciklusa, nastavničke kompetencije su definirane za 21 studijski program drugog ciklusa. Na razini navedenih studijskih programa prvog ciklusa definirane su kompetencije koje se odnose na pojedinu struku (povijest, filozofija, matematika, strani jezici, itd.), kako bi nakon stečenih znanja iz struke na prvom ciklusu, student mogao na drugom ciklusu steći kompetencije za izvođenja nastave iz predmeta struke.

Uzimajući u obzir gore navedene dokumente, formulirane su sljedeće nastavničke kompetencije na razini navedenog 21 jednopredmetnog i dvopredmetnog studijskog programa drugog ciklusa:

- odgojno-obrazovno planiranje i programiranje te izrada provedbenih odgojno-obrazovnih planova i programa
- pisanje priprema s jasno razrađenim ciljevima, strukturom, sadržajem, planiranim aktivnostima učenika te korištenje odgovarajućeg didaktičkog materijala i pomagala

- poučavanja osnovnih znanja u jednom ili više predmeta, u kontekstu vođenja učenika smislenom interdisciplinarnom povezivanju znanja
- osposobljavanje učenika da razvijaju vlastite načine učenja i osobni sustav mišljenja
- poticanje razvoja učenikove posebnosti
- ocjenjivanje učeničkih dostignuća i davanje povratnih informacija učenicima o njihovom napredovanju;
- komuniciranje s roditeljima o učeničkim dostignućima i suradnja s roditeljima
- procjena vlastitog rada radi stalnog poboljšavanja umijeća poučavanja
- održavanje sata razrednika te odgojni i savjetodavni rad s učenicima
- vođenje razredne evidencije i administracije i dr.
- sudjelovanje u obrazovnom istraživanju te vođenje izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti.

Osim kompetencija koje se odnose na nastavničku profesiju, na svakom navedenom diplomskom studiju definirane su i kompetencije koje se odnose na struku predmeta (povijest, filozofija, matematika, strani jezici).

Korak 3. Definiranje zajedničkih ciljeva koji se odnose na nastavničku profesiju

Da bi studenti postigli traže kompetencije, na razini navedenog 21 jednopredmetnog i dvopredmetnog studijskog programa drugog ciklusa, formulirana su sljedeća tri cilja:

1. osposobiti studente za primjenu teorijskih znanja iz područja pedagogije, psihologije i didaktike te razvijanje stavova oko osnovnih principa i vrijednosti odgoja i obrazovanja potrebnih za kvalitetno bavljenje nastavnom djelatnosti
2. osposobiti studente za primjenu teorijskih znanja iz područja digitalnih kompetencija i komunikacijskih vještina te razvijanje stavova oko važnosti i uloge IT tehnologije u odgojno-obrazovnom procesu potrebnih za kvalitetno bavljenje nastavnom djelatnosti
3. osposobiti studente da mogu što kvalitetnije izvoditi nastavu određenog predmeta, uzimajući u obzir njegove specifičnosti i izazove, te biti aktivni sudionik odgojno-obrazovnog procesa i član kolektiva odgojno-obrazovnih institucija.

Navedeni ciljevi imaju sljedeće karakteristike:

- usklađeni su s traženim kompetencijama
- svaki cilj odnosi se na jedan podmodul Nastavničkog modula, pri čemu svaki podmodul čini skupinu srodnih predmeta unutar Nastavničkog modula te se tako osigurava da ciljevi uključe sve predmete Nastavničkog modula, odnosno sve predmete koji nose nastavničke kompetencije:

R. br.	Ciljevi koji se odnose na nastavničku profesiju	Podmodul Nastavničkog modula
1.	osposobiti studente za primjenu teorijskih znanja iz područja pedagogije, psihologije i didaktike te razvijanje stavova oko osnovnih principa i vrijednosti odgoja i obrazovanja potrebnih za kvalitetno bavljenje nastavnom djelatnosti	Pedagogija-Psihologija-Didaktika
2.	osposobiti studente za primjenu teorijskih znanja iz područja digitalnih kompetencija i komunikacijskih vještina te razvijanje stavova oko važnosti i uloge informacijskih tehnologija u odgojno-obrazovnom procesu potrebnih za kvalitetno bavljenje nastavnom djelatnosti	Opće kompetencija nastavnika
3.	osposobiti studente da mogu što kvalitetnije izvoditi nastavu određenog predmeta, uzimajući u obzir njegove specifičnosti i izazove, te biti aktivni sudionik odgojno-obrazovnog procesa i član kolektiva odgojno-obrazovnih institucija	Metodika nastave sa školskom praksom

Na razini navedenih studijskih programa prvog ciklusa, koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, definirani su ciljevi koji se odnose na pojedinu struku (povijest, filozofija, matematika, strani jezici, itd.), kako bi nakon stečenih znanja iz struke na prvom ciklusu, student mogao na drugom ciklusu steći kompetencije za izvođenje nastave iz predmeta struke, odnosno nastavničke kompetencije.

Osim ciljeva koji se odnose na nastavničku profesiju, na svakom navedenom studijskom program drugog ciklusa definirani su i ciljevi koji se odnose na struku predmeta (povijest, filozofija, matematika, strani jezici).

Korak 4. Definiranje zajedničkih ishoda učenja koji se odnose na nastavničku profesiju

Da bi studenti postigli tražene kompetencije, na razini navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska program prvog i drugog ciklusa, formulirani su ishodi učenja koji se odnose na nastavničke kompetencije, uzimajući u obzir *Standard kvalifikacije nastavnika* izrađen u „Projektu općeg obrazovanja TABLA”.

Standard kvalifikacije nastavnika sadrži kompetencije i ishode učenja. Kompetencije *Standarda kvalifikacije nastavnika* jednake su temeljnim kompetencijama iz *Standarda*

zanimanja nastavnika, jer su temeljne kompetencije u standardu definirane kao one koje se stječu inicijalnim obrazovanjem.

Prema temeljnim kompetencijama *Standarda zanimanja nastavnika* definirani su ishodi u *Standardu kvalifikacije nastavnika*, što je u prilogu dokumenta *Standard kvalifikacije nastavnika* prikazano matricom koja povezuje temeljne kompetencije iz *Standarda zanimanja nastavnika* i ishode učenja iz *Standarda kvalifikacije nastavnika*.

Ishodi učenja podijeljeni su u sljedeće skupine:

1. Pedagogija-psihologija-didaktika
  - segment Pedagogija (14 ishoda učenja)
  - segment Psihologija (7 ishoda učenja)
  - segment Didaktika (11 ishoda učenja)
2. Metodika nastave sa školskom praksom (27 ishoda učenja)
3. Opće kompetencije nastavnika
  - segment Digitalne kompetencije (8 ishoda učenja)
  - segment Komunikacijske vještine (9 ishoda učenja).

Uz *Standard kvalifikacije nastavnika* kao rezultat "Projekta općeg obrazovanja TABLA" izrađen je i prateći dokument *Nastavnički modul*. Budući da navedene skupine ishoda učenja odgovaraju podmodulima Nastavničkog modula, oni su definirani na razini predmeta ili skupine predmeta, a ne na razini studijskog programa, što objašnjava i njihovu brojnost.

Za potrebe formuliranja ishoda učenja za navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa, ishodi učenja iz dokumenta *Standard kvalifikacije nastavnika* poopćili su se na razinu studijskog programa te je od navedenih 76 ishoda učenja iz *Standarda kvalifikacije nastavnika* definirano 10 općih ishoda učenja, od kojih se dva stječu na prvom ciklusu, a osam na drugom ciklusu (osim par iznimki gdje se svi navedeni ishodi učenja stječu na drugom ciklusu).

Svatom ishodu učenja dodijeljen je kod, kako bi se mogla napraviti matrica ishoda učenja. U kodu oznaka „B“ označava prvi ciklus (*bachelor*), a „M“ drugi ciklus (*master*), uz koje je naveden i redni broj ishoda učenja.

Tablični prikaz ishoda učenja u odnosu na podmodule Nastavničkog modula:

NASTAVNIČKI MODUL			
Podmodul sa segmentima	Ishod učenja	Kod ishoda učenja	
Pedagogija-psihologija-didaktika	argumentira važnost inkluzivnog pristupa pri kreiranju i izvođenju nastavnog procesa prilagođenog individualnim potrebama učenika	SUMZAM-IU-1	
	objašnjava osnovne elemente obrazovnog sustava	SUMZAB-IU-3	
	objašnjava ulogu nastavnika i stručnih službi, primjenjujući načine samoevaluacije i samorefleksije	SUMZAM-IU-2	
	segment Pedagogija	analizira individualne i skupne razlike među učenicima i njihov utjecaj na školsko postignuće te ulogu roditelja, primjenjujući znanstveno-istraživački pristup	SUMZAM-IU-3
Opće kompetencije nastavnika	segment Psihologija	primjenjuje različite nastavne metode i strategije poučavanja i vrednovanja, uz inovativno korištenje fizičkih uvjeta i digitalne tehnologije te uvažavajući individualizirani pristup i principe aktivnog učenja	SUMZAM-IU-4
	segment Digitalne kompetencije	koristi digitalne tehnologije u svrhu unapređenja nastavnog procesa, komunikacije s učenicima i suradnicima te profesionalnog razvoja	SUMZAM-IU-8
Metodika nastave sa školskom praksom	segment Komunikacijske vještine	prezentira vještine komuniciranja u razrednom okruženju, pri suradnji sa suradnicima u školi te s vanjskim partnerima škole, a u svrhu unaprjeđenje vlastitoga rada	SUMZAB-IU-2
	izrađuje globalni i operativni plan rada i nastavnu pripravu uvažavajući principe aktivnog učenja i individualizacije nastavnog procesa u nastavi određenog predmeta temeljenoj na ishodima učenja	SUMZAM-IU-5	
	koristi različite metode i postupke za stvaranje sigurnog okruženja, koje omogućuju međupredmetnu povezanost, a podrazumijeva upravljanje vremenom i odjeljenjem te povezivanje nastavnih sadržaja s iskustvom učenika	SUMZAM-IU-6	
	prezentira načine poticanja učenika na korištenje digitalnih tehnologija, razvoj samoinicijativnosti i samoreguliranog učenja, poticanje obitelji i zajednice na suradnju, u skladu sa specifičnostima određenog predmeta	SUMZAM-IU-7	

Osim ishoda učenja koji se odnose na nastavničku profesiju, na svakom navedenom studijskom programu definirani su i ishodi učenja koji se odnose na struku predmeta (povijest, filozofija, matematika, strani jezici).

Korak 5. Kreiranje ECTS sustava dvopredmetnih studijskih programa

Specifičnosti dvopredmetnih studija opisane su u poglavlju 1.4. ovog *Priručnika*. ECTS sustav dvopredmetnih studija na Sveučilištu u Mostaru uspostavljen je prvi put na Filozofskom fakultetu još u akademskoj 2014./15. godini. Prema njemu svi dvopredmetni studiji imaju isti okvir za predmete sa svakog pojedinog dvopredmetnog studija, odnosno isti

prostor za ECTS bodove, te iste zajedničke predmete u istim semestrima, čime se stječe kontrola nad ukupnim zbrojem od 30 ECTS bodova u svakom semestru za svaku kombinaciju bilo koja dva dvopredmetna studija, na način:

PREDDIPLOMSKI STUDIJ				
Semestar	ECTS bodovi prvog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi zajedničkih predmeta za oba dvopredmetna studija u kombinaciji	Ukupno ECTS bodovi u semestru
1.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
2.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
3.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
4.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
5.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS	30 ECTS
6.	12 ECTS	12 ECTS	6 ECTS	30 ECTS

DIPLOMSKI STUDIJ				
Semestar	ECTS bodovi prvog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi zajedničkih predmeta za oba dvopredmetna studija u kombinaciji	Ukupno ECTS bodovi u semestru
1.	11 ECTS	11 ECTS	8 ECTS	30 ECTS
2.	11 ECTS	11 ECTS	8 ECTS	30 ECTS
3.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS	30 ECTS
4.	8 ECTS	8 ECTS	14 ECTS	30 ECTS

Korak 6. Definiranje popisa zajedničkih obveznih i izbornih predmeta

Poštujući ECTS sustav za dvopredmetne studije, pri čemu ECTS bodovi zajedničkih predmeta (kao i završnih i diplomskih radova) trebaju nositi paran broj, da bi se mogli ravnomjerno raspodijeliti na oba dvopredmetna studija u kombinaciji, definirani su zajednički predmeti za svaki semestar. Iako su zajednički predmeti previđeni i za jednopredmetne i za dvopredmetne studijske programe, prilikom kreiranja popisa prvenstveno se gledala usklađenost s ECTS sustavom dvopredmetnih studija, jer je zajednički predmet puno teže implementirati u dvopredmetne studije nego u jednopredmetne.

Većina zajedničkih predmeta su upravo predmeti koji nose nastavničke kompetencije, osim predmeta iz stranih jezika te završnog i diplomskog rada.

Zbog karakteristika navedenog ECTS sustava dvopredmetnih studija, definirani zajednički predmeti moraju uvijek biti isti za sve dvopredmetne studije, dok kod jednopredmetnih studija to nije nužno.

Popis zajedničkih predmeta za sve dvopredmetne studije:

PREDDIPLOMSKI STUDIJ				
Semestar	ECTS bodovi prvog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi zajedničkih predmeta za oba dvopredmetna studija u kombinaciji	Ukupno ECTS bodovi u semestru
1.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (strani jezik)	30 ECTS
2.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (strani jezik)	30 ECTS
3.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (Latinski jezik / izborni predmet)	30 ECTS
4.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost standardnoga hrvatskog jezika)	30 ECTS
5.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS (Filozofija odgoja i obrazovanja)	30 ECTS
6.	12 ECTS	12 ECTS	6 ECTS (Završni rad)	30 ECTS

DIPLOMSKI STUDIJ				
Semestar	ECTS bodovi prvog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji	ECTS bodovi zajedničkih predmeta za oba dvopredmetna studija u kombinaciji	Ukupno ECTS bodovi u semestru
1.	11 ECTS	11 ECTS	4 ECTS (Psihologija odgoja i obrazovanja)	30 ECTS
			4 ECTS (Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju / Opća pedagogija)*	
2.	11 ECTS	11 ECTS	4 ECTS (Didaktika)	30 ECTS
			4 ECTS (Elektronička obrazovna okruženja / Sustavi e-učenja)**	
3.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS (Inkluzija u obrazovanju)	30 ECTS
4.	8 ECTS	8 ECTS	14 ECTS (Diplomski rad)	30 ECTS

* Studenti kojima je matični Filozofski fakultet slušaju predmet Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju, a studenti kojima je matični Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti slušaju predmet Opća pedagogija. Oba predmeta doprinose stjecanju istih ishoda učenja na razini studijskog programa.

** Studenti kojima je matični Filozofski fakultet slušaju predmet Elektronička obrazovna okruženja, a studenti kojima je matični Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti slušaju predmet Sustavi e-učenja. Oba predmeta doprinose stjecanju istih ishoda učenja na razini studijskog programa.

U skladu sa specifičnostima pojedinih studijskih programa, za određene zajedničke predmete postoji alternativa upisa (zajedničkog) izbornog predmeta, koji nosi isti broj ECTS bodova, npr. studenti koji studiraju studij stranog jezika, umjesto predmeta iz stranog jezika biraju neki izborni predmet, a u dvopredmetnoj kombinaciji s Pedagogijom – dvopredmetnim studijem studenti umjesto predmeta *Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju / Opća pedagogija* slušaju zamjenski predmet s Pedagogije – dvopredmetnog studija koji također nosi nastavničke kompetencije.

Korak 7. Kreiranje zajedničkog Nastavničkog modula

Nastavnički modul je dio studijskog programa na kojem se ostvaruju ishodi učenja iz standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika, odnosno skupina predmeta koji nose nastavničke kompetencije.

Za navedena 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa, zajednički Nastavnički modul sastoji se od:

- zajedničkih predmeta s nastavničkim kompetencijama
- specifičnih predmeta s nastavničkim kompetencijama sa svakog studijskog programa.

Ukupan broj ECTS bodova iz svih predmeta zajedničkog Nastavničkog modula, odnosno svih predmeta s nastavničkim kompetencijama, najmanje je 60 ECTS bodova.

Zajednički Nastavnički modul svojoj strukturi ima dvije bitne kategorije:

1. podmoduli:
  - Pedagogija-Psihologija-Didaktika
  - Opće kompetencije nastavnika
  - Metodika nastave sa školskom praksom
2. udjeli ECTS bodova s nastavničkim kompetencijama
  - udio za zajedničke predmete s nastavničkim kompetencijama koji iznosi 26 ECTS
  - udio za specifične predmete s nastavničkim kompetencijama sa studijskih programa koji iznosi 34 ECTS.

Pri tome vrijede sljedeći odnosi:

- svi zajednički predmeti pripadaju podmodulima Pedagogija-Psihologija-Didaktika i Opće kompetencije nastavnika
- svi predmeti iz podmodula Metodika nastave sa školskom praksom su specifični predmeti sa svakog pojedinog studijskog programa
- specifični predmeti sa studijskog programa mogu pripadati i podmodulima Pedagogija-Psihologija-Didaktika i Opće kompetencije nastavnika (npr. na Filozofiji – dvopredmetnom studiju izvodi se predmet *Etika nastavničke profesije*, koji pripada podmodulu Pedagogija-Psihologija-Didaktika, a na Informatici se izvodi predmet *Robotika u obrazovanju*, koji pripada podmodulu Opće kompetencije nastavnika).

Zajednički Nastavnički modul za 42 jednopredmetna i dvopredmetna studijska programa prvog i drugog ciklusa, koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, a izvode se u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS na Filozofskom fakultetu i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti:

NASTAVNIČKI MODUL				
	Podmodul	Predmet	ECTS bodovi predmeta	Ukupno ECTS bodovi podmodula
ZAJEDNIČKI PREDMETI	Pedagogija-Psihologija-Didaktika	Filozofija odgoja i obrazovanja	4	20
		Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju / Opća pedagogija	4	
		Psihologija odgoja i obrazovanja	4	
		Didaktika	4	
		Inkluzija u obrazovanju	4	
	Opće kompetencije nastavnika	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika	2	6
		Elektronička obrazovna okruženja / Sustavi e-učenja	4	
SPECIFIČNI PREDMETI SA STUDIJSKIH PROGRAMA	Metodika nastave sa školskom praksom	predmeti koji se odnose na metodike i školske prakse		
	Pedagogija-Psihologija-Didaktika	predmeti koji se odnose na područje pedagogije, psihologije ili didaktike	min. 34	min. 34
	Opće kompetencije nastavnika	predmeti koji se odnose na opće kompetencije nastavnika		
UKUPNO ECTS PREDMETA S NASTAVNIČKIM KOMPETENCIJAMA			min. 60	min. 60

Budući da zajednički Nastavnički modul predviđa 34 ECTS bodova iz specifičnih predmeta s nastavničkim kompetencijama s pojedinih nastavnički studija (metodike, prakse i dr.), a uzimajući u obzir specifičnosti dvopredmetnih studija i ECTS sustav dvopredmetnih studija, navedena 34 ECTS boda se stječu u kombinaciji dvaju dvopredmetnih studija tako da se na svakom pojedinom dvopredmetnom studiju stječe najmanje 17 ECTS bodova, odnosno ukupno najmanje 60 ECTS bodova s nastavničkim kompetencijama na dvopredmetnim studijima stječe se na sljedeći način:

- na zajedničkim predmetima 26 ECTS
- na prvom dvopredmetnom studiju u kombinaciji najmanje 17 ECTS
- na drugom dvopredmetnom studiju u kombinaciji najmanje 17 ECTS.

Način stjecanja najmanje 60 ECTS bodova iz predmeta s nastavničkim kompetencijama prikazan je na primjeru kombinacije Engleskog jezika i književnosti – dvopredmetnog studija i Povijesti umjetnosti – dvopredmetnog studija:

ECTS bodovi iz predmeta koji nose nastavničke kompetencije						
Zajednički predmeti	prvi dvopredmetni studijski program u kombinaciji (Engleski jezik i književnost)		drugi dvopredmetni studijski program u kombinaciji (Povijest umjetnosti)		UKUPNO	
Filozofija odgoja i obrazovanja	4 ECTS	Glotodidaktika	4 ECTS	Metodika nastave povijesti umjetnosti	6 ECTS	14 ECTS
Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	4 ECTS	Usvajanje drugog ili stranog jezika	4 ECTS	Hospitacije	2 ECTS	10 ECTS
Psihologija odgoja i obrazovanja	4 ECTS	Školska praksa 1	3 ECTS	Nastavni praktikum 1	3 ECTS	10 ECTS
Didaktika	4 ECTS	Metodika nastave engleskog jezika	4 ECTS	Nastavna sredstva i pomagala	2 ECTS	10 ECTS
Inkluzija u obrazovanju	4 ECTS	Školska praksa 2	3 ECTS	Nastavni praktikum 2	5 ECTS	12 ECTS
Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika	2 ECTS	Školska praksa 3	3 ECTS			5 ECTS
Elektronička obrazovna okruženja	4 ECTS					4 ECTS
UKUPNO	26 ECTS	UKUPNO	21 ECTS	UKUPNO	18 ECTS	65 ECTS

Kao rezultat kreiranja zajedničkog Nastavničkog modula proizašlo je sljedeće:

1. definirana su zajednička tri cilja na razini navedenih studijskih programa koji se odnose na nastavničke kompetencije
2. definirano je zajedničkih 10 ishoda učenja na razini navedenih studijskih programa koji se odnose na nastavničke kompetencije
3. u skladu s definiranim ciljevima i ishodima učenja na razini predmeta, izrađen je:
  - popis zajedničkih predmeta s nastavničkim kompetencijama, koji su zajednički za sve navedene studijske programe na Filozofskom fakultetu i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti
  - popis specifičnih predmeta s nastavničkim kompetencijama za svaki pojedini navedeni studijski program (metodike, školske prakse, praktikumi), posebno za jednopredmetne i dvopredmetne studije
4. izrađena je matrica ishoda učenja gdje su u stupcima navedeni kodovi ishoda učenja na razini studijskog programa koji se odnose na nastavničke kompetencije, a u redcima zajednički predmeti i specifični predmeti sa svakog pojedinog studijskog programa koji nose nastavničke kompetencije, posebno za jednopredmetne i dvopredmetne studijske programe. Posebno važan rezultat kreiranja zajedničkog Nastavničkog modula je planiranje i izvođenje skupine istih predmeta, odnosno

istog zajedničkog modula, za dva fakulteta, što je prvi takav primjer na Sveučilištu, koji otvara mogućnosti efikasnijeg i racionalnijeg upravljanja ljudskim i fizičkim resursima.

Korak 8. Kreiranje specifičnih predmeta s nastavničkim kompetencijama na studijskim programima

Nakon definiranja zajedničkih predmeta s nastavničkim kompetencijama, semestra u kojem se izvode i broja ECTS bodova, kreiraju se specifični predmeti s nastavničkim kompetencijama na svakom pojedinom studijskom programu, uz sljedeće pretpostavke:

- na jednopredmetnim studijima predmeti s nastavničkim kompetencijama trebaju iznositi najmanje 34 ECTS tijekom prvog i drugog ciklusa
- na dvopredmetnim studijima predmeti s nastavničkim kompetencijama trebaju iznositi najmanje 17 ECTS tijekom prvog i drugog ciklusa
- predmeti s nastavničkim kompetencijama sa svakog pojedinog nastavnčkog studija koji pripadaju podmodulu Metodika nastave sa školskom praksom

ne mogu kronološki biti prije zajedničkih predmeta koji pripadaju podmodulu Pedagogija-Psihologija-Didaktika

- predmeti s nastavničkim kompetencijama sa svakog pojedinog nastavničkog studija koji pripadaju podmodulu Opće kompetencije nastavnike kronološki ne ovise o drugim podmodulima i predmetima.

Prilikom kreiranja specifičnih predmeta sa svakog pojedinog nastavničkog studija i dodjeljivanja ECTS bodova posebna pažnja posvetila se nastavničkim studijima koji se izvode i u jednopredmetnoj i u dvopredmetnoj strukturi, a to su:

- na Filozofskom fakultetu:
  - Engleski jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Hrvatski jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
  - Njemački jezik i književnost, preddiplomski i diplomski studij
- na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti:
  - Geografija, preddiplomski i diplomski studij
  - Informatika, preddiplomski i diplomski studij
  - Matematika, preddiplomski i diplomski studij.

Naime, budući da je jedna od pretpostavki da se na svim navedenim nastavničkim studijima stječu iste kompetencije i ishodi učenja vezani za nastavničku profesiju, dok istovremeno jednopredmetni i dvopredmetni studijski programi nemaju isti prostor za ECTS bodove po semestru, pri kreiranju strukture i popisa predmeta na navedenim nastavničkim studijima koristili su se sljedeći mehanizmi:

- a) obvezni predmeti kreirani su na način da na jednopredmetnom studiju nose više bodova nego na dvopredmetnom studiju
- b) na jednopredmetnom studiju omogućen je odabir više izbornih predmeta
- c) u semestru gdje se predviđaju i obvezni i izborni predmeti, na dvopredmetnom studiju ostavljen isti broj ECTS bodova za obvezne predmete kao na jednopredmetnom studiju, ali se ne nude izborni predmeti.

Ishodi učenja i alokacija ECTS bodova na predmetima koji na jednopredmetnom i dvopredmetnom studiju imaju isti naziv, ali različit broj ECTS bodova, navedeni su na nastavnom programu (silabusu) svakog pojedinog predmeta.

Svi specifični predmeti s nastavničkim kompetencijama za svaki nastavnički studij navedeni su u poglavljima 4. i 5. ovog *Priručnika*.

9. Kreiranje nastavnih programa (silabusa) za predmete iz zajedničkog Nastavničkog modula

Nakon definiranja svih predmeta zajedničkog Nastavničkog modula, odnosno zajedničkih predmeta za sve navedene nastavničke studije i specifičnih predmeta za svaki pojedini nastavnički studij, krenulo se sa izradom nastavnih programa (silabusa) za svaki pojedini predmet.

Pri tom su se poštovale sljedeće pretpostavke:

- svaki nastavni program (silabus) radi se u jedinstvenom obrascu definiranom *Pravilnikom o postupku donošenja novih i revizije postojećih studijskih programa na Sveučilištu u Mostaru*
- svaki zajednički predmet ima jedan isti silabus
- svaki predmet iz zajedničkog Nastavničkog modula treba se povezati s jednim od zajedničkih 10 ishoda učenja koji se definirani na razini studijskog programa
- specifični predmeti s nastavničkim kompetencijama za svaki pojedini nastavnički studij, osim sa zajedničkim ishodima učenja, mogu se povezati i drugim ishodima učenja na razini studijskog programa.

Prilikom kreiranja nastavnih programa posebna pozornost se posvetila kategoriji “Ishodi učenja predmeta”. Budući da su ishodi učenja najvažniji element nastavnog plana i programa, jer se njima definira ono što ustvari stečena kvalifikacija sadrži, odnosno za što stečena kvalifikacija osposobljava studenta, tako su ishodi učenja i najvažniji element nastavnog programa, iz više razloga:

- ostvarivanje ishoda učenja na razini studijskog programa ovisi o ostvarenosti ishoda učenja na razini pojedinog obveznog predmeta
- ishodi učenja na razini predmeta utječu i na sve druge elemente predmeta: satnica, ECTS, izbor sadržaja, metoda vrednovanje i poučavanja te izbor literature
- ishodi učenja su temeljni element pri priznavanju stečene kvalifikacije, razdoblja studija ili razdoblja mobilnosti.

Osim toga, za ishode učenja na razini predmeta bitno je naglasiti i sljedeće:

- proizlaze iz ciljeva predmeta
- prema ishodima učenja na razini studijskog programa ili smjera definiraju se ishodi učenja na razini obveznih predmeta, a prema ishodima obveznih predmeta definiraju se ishodi izbornih predmeta
- formuliraju se isključivo mjerljivim glagolima u 3. licu jednine prezenta (objašnjava, analizira, uspoređuje, računa, izrađuje,...), pri čemu je subjekt uvijek student
- preporučeni broj ishoda učenja na razini predmeta je od četiri do šest ishoda učenja.

U kategoriji „Ishodi učenja predmeta“ nalaze se tri elementa:

- 1) element „Ishod učenja“ u kojem se navodi sam ishod učenja predmeta
- 2) element „Kod ishoda učenja predmeta“ u kojem se navodi kod ishoda učenja tvoren od koda predmeta i rednog broja ishoda učenja
- 3) element „Kod ishoda učenja na razini studijskog programa“ u kojem se navodi kod onog ishoda učenja na razini studijskog programa koji je sadržajno i značenjski povezan s određenim ishodom učenja na razini predmeta, pri čemu se jedan ishod učenja na razini studijskog programa može odnositi na više ishoda učenja na razini predmeta, što se u slučaju predmeta s nastavničkim kompetencijama odnosi na 10 zajedničkih ishoda učenja za sve navedene nastavničke studije.

Kodovi ishoda učenja na razini predmeta koriste se pri izradi matrice ishoda učenja na razini studijskog programa.

Osim kategorije „Ishodi učenja“, posebna pozornost se posvetila i kategorijama „Alokacija ECTS bodova“ i „Način izračuna konačne ocjene“.

Budući da su za jednopredmetne i dvopredmetne studije definirani isti ishodi učenja koji se stječu na predmetima koji imaju različit broj ECTS bodova, razlika u opterećenju definirana je uz sljedeće pretpostavke:

- budući da su isti ishodi učenja, ista je i literatura
- budući da je ista literatura, iste su sve obveze studenata i procjene njihova opterećenja koje su vezane za polaganje ispita ili njihove alternative (kolokvij, parcijalni ispit, predrok)
- broj sati vježbi i seminara može se razlikovati samo ako je predviđen za aktivnosti studenata (npr. izlaganje seminarskih radova, referata, eseja, i sl.)
- dodatna razlika u opterećenju može se napraviti tako da jednopredmetni studenti, koji stječu više ECTS bodova, imaju dodatnu obvezu (npr. seminarski rad, projektni zadatak, i sl.)

Primjer raspodjele ECTS bodova na predmetima s istim ishodima učenja, a različitim brojem ECTS bodova na jednopredmetnom i dvopredmetnom studiju:

Predmet na jednopredmetnom studiju s 5 ECTS, istim ishodima učenja i literaturom		
OBVEZE STUDENATA	SATI OPTEREĆENJA (PROCIJENA)	UDIO U ECTS-U
Pohađanje nastave	60	2
Samostalni zadatci	30	1
Kolokviji ili završni pismeni ispit	45	1,5
Završni usmeni ispit	15	0,5
UKUPNO	150	5

* Za izradu samostalnih zadataka (tjednih zadaća) potrebno je 2 sata tjedno. Samostalni zadatci se provjeravaju na vježbama. Za pripremu kolokvija ili završnog pismenog ispita predviđeno je oko 270 stranica teže stručne literature. Za završni usmeni ispit oko 110 stranica lakše stručne literature.

Predmet na dvopredmetnom studiju s 3 ECTS, istim ishodima učenja i literaturom		
OBVEZE STUDENATA	SATI OPTEREĆENJA (PROCIJENA)	UDIO U ECTS-U
Pohađanje nastave	60 30	2 1
Samostalni zadatci	30	1
Kolokviji ili završni pismeni ispit	45	1,5
Završni usmeni ispit	15	0,5
UKUPNO	150 90	5 3

* Za pripremu kolokvija ili završnog pismenog ispita predviđeno je oko 270 stranica teže stručne literature. Za završni usmeni ispit oko 110 stranica lakše stručne literature.

Na ovaj način se postiglo da i studenti jednopredmetnog i studenti dvopredmetnog studija, unatoč različitom opterećenju, steknu iste ishode učenja koji se odnose na nastavničke kompetencije na razini predmeta, što znači da stječu iste ishode učenja i na razini studijskog programa, odnosno na razini kvalifikacije, te time postaju jednako kompetentni za obavljanje nastavničke profesije i izvođenje nastave.

10. Kreiranje matrice ishoda učenja na razini svakog studijskog programa

Nakon kreiranja svih nastavnih programa (silabusa) predmeta iz zajedničkog Nastavničkog modula, u kojima su ishodi učenja predmeta povezani s nekim od 10 zajedničkih ishoda učenja koji se odnose na nastavničke kompetencije za sve navedene nastavničke studije, kreirala se matrica ishoda učenja na za svaki pojedini nastavnički studij prvog i drugog ciklusa.

U matrici ishoda učenja su, pored ishoda učenja koji se odnose na nastavničke kompetencije, navedeni i ishodi učenja koji se odnose na struku predmeta (povijest, filozofija, matematika, strani jezici).

Matrica ishoda učenja za preddiplomske studije:

IU-studijski program	IU-predmet														
	SUM ZAB-IU-2 ¹⁰	SUMZAB-IU-3 ¹¹	IU-SP1	IU-SP2	IU-SP3	IU-SP4	IU-SP5	IU-SP6	IU-SP7	IU-SP8	IU-SP9	IU-SP10	IU-SP11	IU-SP12	IU-SPn
Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika	x														
Filozofija odgoja i obrazovanja		x													
Kod predmeta-IU1			x	x	x	x								x	
Kod predmeta-IU2								x							
Kod predmeta-IU3											x				
Kod predmeta-IU4			x	x	x	x								x	
Kod predmeta-IU5								x							
Kod predmeta-IU6			x	x	x	x								x	
Kod predmeta-IU7											x	x			x
Kod predmeta-IU8									x						
Kod predmeta-IU9			x	x	x	x								x	
Kod predmeta-IUn											x	x			x

10 „prezentira vještine komuniciranja u razrednom okruženju, pri suradnji sa suradnicima u školi te s vanjskim partnerima škole, a u svrhu unaprijeđenje vlastitoga rada“

11 „objašnjava osnovne elemente obrazovnog sustava“

Matrica ishoda učenja za diplomske studije:

IU-studijski program	IU-prdmet														
	SUM-ZAM-IU-1 ¹²	SUM-ZAM-IU-2 ¹³	SUM-ZAM-IU-3 ¹⁴	SUM-ZAM-IU-4 ¹⁵	SUM-ZAM-IU-5 ¹⁶	SUM-ZAM-IU-6 ¹⁷	SUM-ZAM-IU-7 ¹⁸	SUM-ZAM-IU-8 ¹⁹	IU-SP1	IU-SP2	IU-SP3	IU-SP4	IU-SP5	IU-SP6	IU-SPn
Psihologija odgoja i obrazovanja			x												
Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju / Opća pedagogija	x	x													
Didaktika				x											
Elektronička obrazovna okruženja / Sustavi e-učenja								x							
Inkluzija u obrazovanju	x														
Kod predmeta-IU1 (metodike/prakse)					x	x	x								
Kod predmeta-IU2 (metodike/prakse)					x		x								
Kod predmeta-IU3 (metodike/prakse)						x	x							x	x
Kod predmeta-IU4														x	x
Kod predmeta-IUn												x			

12 „argumentira važnost inkluzivnog pristupa pri kreiranju i izvođenju nastavnog procesa prilagođenog individualnim potrebama učenika“

13 „objašnjava ulogu nastavnika i stručnih službi, primjenjujući načine samoevaluacije i samorefleksije“

14 „analizira individualne i skupne razlike među učenicima i njihov utjecaj na školsko postignuće te ulogu roditelja, primjenjujući znanstveno-istraživački pristup“

15 „primjenjuje različite nastavne metode i strategije poučavanja i vrednovanja, uz inovativno korištenje fizičkih uvjeta i digitalne tehnologije te uvažavajući individualizirani pristup i principe aktivnog učenja“

16 „izrađuje globalni i operativni plan rada i nastavnu pripravu uvažavajući principe aktivnog učenja i individualizacije nastavnog procesa u nastavi određenog predmeta temeljenoj na ishodima učenja“

17 „koristi različite metode i postupke za stvaranje sigurnog okruženja, koje omogućuju međupredmetnu povezanost, a podrazumijeva upravljanje vremenom i odjeljenjem te povezivanje nastavnih sadržaja s iskustvom učenika“

18 „prezentira načine poticanja učenika na korištenje digitalnih tehnologija, razvoj samoinicijativnosti i samoreguliranog učenja, poticanje obitelji i zajednice na suradnju, u skladu sa specifičnostima određenog predmeta“

19 „koristi digitalne tehnologije u svrhu unapređenja nastavnog procesa, komunikacije s učenicima i suradnicima te profesionalnog razvoja“

4

Popisi predmeta s
nastavničkim
kompetencijama na
nastavničkim studijima
koji dijele zajednički
nastavnički modul

Od navedenih zajedničkih ishoda učenja, ishodi učenja s kodovima SUMZAM-IU-5, SUMZAM-IU-6 i SUMZAM-IU-7 ostvaruju se na predmetima iz metodika i praksi na svakom pojedinom studijskom programu.

Popis predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji dijele zajednički nastavnički modul prezentiran je prema studijima u dvije osnovne cjeline:

1. popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Filozofskog fakulteta koji dijele zajednički Nastavnički modul i
2. popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji dijele zajednički Nastavnički modul.

Za svaki nastavnički studij posebnom bojom označeni su zajednički predmeti Nastavničkog modula

4.1. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Filozofskog fakulteta koji dijele zajednički Nastavnički modul

4.1.1. Engleski jezik i književnost

Student na preddiplomskom i diplomskom jednopredmetnom studiju Engleskoga jezika i književnosti iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe ukupno 62 ECTS boda na sljedeći način:

- 24 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 38 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.

Na preddiplomskom i diplomskom jednopredmetnom studiju Engleskoga jezika i književnosti umjesto zajedničkog predmeta *Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika* (2 ECTS) koji je predviđen u 4. semestru preddiplomskog studija, izvode se predmeti *Hrvatski jezik 1* (2 ECTS) i *Hrvatski jezik 2* (2 ECTS), kojima se stječe isti ishod učenja na razini studijskog programa kao na predmetu *Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika* (2 ECTS) (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	3.	FFZAB306	Hrvatski jezik 1	obvezni	15	15	0	0	2
I.	4.	FFZAB407	Hrvatski jezik 2	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFENM102J	Glottodidaktika	obvezni	45	0	0	0	5
II.	1.	FFENM111J	Informacijske tehnologije u obrazovanju	obvezni	30	0	15	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFENM202J	Usvajanje drugog ili stranog jezika	obvezni	45	0	0	0	5
II.	2.	FFENM214J	Školska praksa 1	obvezni	0	0	30	0	3
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFENM302J	Metodika nastave engleskoga jezika	obvezni	45	0	15	0	6
II.	3.	FFENM310J	Školska praksa 2	obvezni	0	0	10	20	3
II.	4.	FFENM411J	Poučavanje kulture u nastavi stranog jezika	obvezni	30	0	15	0	5
II.	4.	FFENM410J	Školska praksa 3	obvezni	0	0	10	20	3
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									24
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula									38
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									62

4.1.2. Hrvatski jezik i književnost

Student na preddiplomskom i diplomskom jednopredmetnom studiju Hrvatskoga jezika i književnosti iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 34 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	4.	FFZAB409	Višefunktionalnost hrvatskoga standardnog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFHRM210J	Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskoga jezika	obvezni	15	15	0	0	6
II.	2.	FFHRM211J	Uvod u metodiku književnosti i teoriju recepcije	obvezni	30	30	0	0	5
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFHRM317J	Metodika nastave hrvatskoga jezika	obvezni	15	15	0	0	6
II.	3.	FFHRM318J	Metodička interpretacija književnih rodova i vrsta	obvezni	30	30	0	0	6
II.	4.	FFHRM426J	Književnost u dodiru s drugim umjetnostima	obvezni	30	30	0	0	5
II.	4.	FFHRM427J	Nastavna praksa	obvezni	0	0	0	60	6
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula									34
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

4.1.3. Njemački jezik i književnost

Student na preddiplomskom i diplomskom jednopredmetnom studiju Njemačkog jezika i književnosti iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe ukupno 64 ECTS boda na sljedeći način:

- 24 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 40 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.

Na preddiplomskom i diplomskom jednopredmetnom studiju Engleskoga jezika i književnosti umjesto zajedničkog predmeta *Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika* (2 ECTS) koji je predviđen u 4. semestru preddiplomskog studija, izvode se predmeti *Hrvatski jezik 1* (2 ECTS) i *Hrvatski jezik 2* (2 ECTS), kojima se stječe isti ishod učenja na razini studijskog programa kao na predmetu *Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika* (2 ECTS) (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	1.	FFZAB112	Medijska pismenost	obvezni	30	0	0	0	2
I.	2.	FFZAB215	Metodologija istraživanja u obrazovanju	obvezni	15	0	15	0	2
I.	3.	FFZAB306	Hrvatski jezik 1	obvezni	15	15	0	0	2
I.	4.	FFZAB407	Hrvatski jezik 2	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFNJM102J	Metodika nastave njemačkog jezika 1	obvezni	30	0	15	0	6
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFNJM211J	Metodika nastave njemačkog jezika 2	obvezni	30	0	15	0	5
II.	2.	FFNJM212J	Školska praksa 1	obvezni	15	15	0	20	4
II.	2.	FFNJM208J	Književnoznanstvena metodologija	obvezni	30	0	0	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFNJM318J	Školska praksa 2	obvezni	15	15	0	30	5
II.	3.	FFNJM320J	Informacijske tehnologije u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	4.	FFNJM418J	Školska praksa 3	obvezni	15	15	0	20	4
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									24
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula									40
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									64

4.1.4. Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Engleskoga jezika i književnosti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 64 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 21 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFENM102D	Glotodidaktika	obvezni	45	0	0	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFENM202D	Usvajanje drugog ili stranog jezika	obvezni	45	0	0	0	4
II.	2.	FFENM215D	Školska praksa 1	obvezni	0	0	0	30	3
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFENM302D	Metodika nastave engleskog jezika	obvezni	45	0	0	0	4
II.	3.	FFENM310D	Školska praksa 2	obvezni	0	0	10	20	3
II.	4.	FFENM410D	Školska praksa 3	obvezni	0	0	10	20	3
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									21
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									64

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishodi učenja na razini studijskog programa (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.5. Filozofija – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Filozofije – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 61 ECTS bod na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 18 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	4.	FFFIB414	Sociologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	15	0	4
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFFIM207	Filozofija govorničkog umijeća	obvezni	15	15	0	0	3
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFFIM308	Metodika nastave filozofije	obvezni	30	0	30	10	7
II.	3.	FFFIM309	Etika nastavnčkih profesija	obvezni	30	0	15	0	4
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									18
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									61

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishod učenja na razini studijskog programa (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.6. Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Hrvatskoga jezika i književnosti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 61 ECTS bod na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 18 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	4.	FFZAB409	Višefunktionalnost hrvatskoga standardnog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFHRM210D	Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskoga jezika	obvezni	15	15	0	0	3
II.	2.	FFHRM211D	Uvod u metodiku književnosti i teoriju recepcije	obvezni	30	15	0	0	3
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFHRM317D	Metodika nastave hrvatskoga jezika	obvezni	15	15	0	0	3
II.	3.	FFHRM318D	Metodička interpretacija književnih rodova i vrsta	obvezni	30	0	15	0	3
II.	4.	FFHRM426D	Književnost u dodiru s drugim umjetnostima	obvezni	30	15	0	0	3
II.	4.	FFHRM427D	Nastavna praksa	obvezni	0	0	0	30	3
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									18
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									61

4.1.7. Informacijske znanosti – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom studiju Informacijskih znanosti – dvopredmetnom studiju i diplomskom studiju Informacijskih znanosti – dvopredmetnom studiju, smjer Informa-
tologija, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 75 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 32 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	4.	FFIZB428D	Osnove informacijske pismenosti	obvezni	30	0	15	0	4
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
I.	6.	FFIZB632D	Multimedijski prikaz znanja	obvezni	30	15	0	0	3
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFIZM102D	Društveno korisno učenje	obvezni	15	15	0	0	3
II.	1.	FFIZM129D	Otvorena znanost i otvoreni obrazovni sadržaj	obvezni	15	15	0	0	3
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFIZM211	Informacijske tehnologije u obrazovanju	obvezni	30	0	15	0	4
II.	2.	FFIZM212D	Metodika nastave informatike 1	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFIZM319D	Metodika nastave informatike 2	obvezni	30	15	0	0	5
II.	3.	FFIZM347D	Instrukcijski dizajn	obvezni	30	15	0	0	3
II.	4.	FFIZM421D	Praktični rad	obvezni	0	25	0	20	3
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									32
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									75

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishodi učenja na razini studijskog programa (ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.8. Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Latinskoga jezika i rimske književnosti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFLAM307	Metodika nastave latinskog jezika 1	obvezni	15	45	0	0	6
II.	3.	FFLAM308	Praktikum iz Metodike nastave latinskog jezika	obvezni	0	30	0	30	5
II.	4.	FFLAM411	Metodika nastave latinskog jezika 2	obvezni	15	45	0	0	6
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									17
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishodi učenja na razini studijskog programa (ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.9. Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Njemačkoga jezika i književnosti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 68 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 25 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	1.	FFZAB112	Medijska pismenost	obvezni	30	0	0	0	2
I.	2.	FFZAB215	Metodologija istraživanja u obrazovanju	obvezni	15	0	15	0	2
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFNJM105D	Metodika nastave njemačkog jezika 1	obvezni	30	0	15	0	5
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFNJM209D	Metodika nastave njemačkog jezika 2	obvezni	30	0	15	0	3
II.	2.	FFNJM210D	Školska praksa 1	obvezni	15	15	0	20	4
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFNJM314D	Školska praksa 2	obvezni	15	15	0	30	5
II.	4.	FFNJM419D	Školska praksa 3	obvezni	15	15	0	20	4
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									25
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									68

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishodi učenja na razini studijskog programa (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.10. Povijest – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Povijesti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	1.	FFZAB112	Medijska pismenost	obvezni	30	0	0	0	2
I.	2.	FFZAB215	Metodologija istraživanja u obrazovanju	obvezni	15	0	15	0	2
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFPVM312	Metodika nastave povijesti	obvezni	30	30	0	0	7
II.	4.	FFPVM413	Praktikum iz metodike nastave povijesti	obvezni	0	30	30	20	6
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									17
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishod učenja na razini studijskog programa (ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.11. Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Povijesti umjetnosti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 61 ECTS bod na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 18 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFPUM101	Metodika nastave povijesti umjetnosti	obvezni	30	30	15	0	6
II.	1.	FFPUM102	Hospitacije	obvezni	15	15	0	0	2
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFPUM201	Nastavni praktikum 1	obvezni	15	15	0	0	3
II.	2.	FFPUM202	Nastavna sredstva i pomagala	obvezni	15	15	0	0	2
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFPUM301	Nastavni praktikum 2	obvezni	30	15	15	0	5
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									18
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									61

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishodi učenja na razini studijskog programa (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4.1.12. Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Talijanskoga jezika i književnosti – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Kultura izražavanja hrvatskog jezika / Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Temeljna znanja o odgoju i obrazovanju	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FFTAM102	Metodika lektorskih vježbi 1	obvezni	0	60	0	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Elektronička obrazovna okruženja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FFTAM205	Metodika lektorskih vježbi 2	obvezni	0	60	0	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FFTAM307	Glotodidaktika	obvezni	30	0	30	0	4
II.	3.	FFTAM309	Metodika nastave talijanskog jezika	obvezni	15	60	0	0	5
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									17
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

* Predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* slušaju studenti koji ne studiraju u kombinaciji s Hrvatskim jezikom i književnosti – dvopredmetnim studijem i Novinarstvom – dvopredmetnim studijem, dok student koji studiraju u tim kombinacijama slušaju predmet *Višefunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika*, pri čemu se na oba predmeta stječe isti ishod učenja na razini studijskog programa (zajednički ishod učenja s kodom SUMZAB-IU-2).

4. 2. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji dijele zajednički Nastavnički modul

4.2.1. Geografija

Student na preddiplomskom jednopredmetnom studiju Geografije, opći smjer i diplomskom jednopredmetnom studiju Geografije, nastavnički smjer iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 64 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 38 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	4.	FPMOZZGEB405	Pedagogija cjeloživotnoga učenja	obvezni	15	15	0	0	4
I.	5.	FPMOZZAB501	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZGEM101	Metodika nastave geografije 1	obvezni	30	30	0	10	8
II.	1.	FPMOZZGEM103	Školski menadžment	obvezni	30	0	0	0	3
II.	1.	FPMOZZGEM107	Geografske izvannastavne i izvanškolske aktivnosti	obvezni	15	15	0	0	3
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZGEM201	Metodika nastave geografije 2	obvezni	30	30	0	10	8
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZZGEM304	Projekti EU fondova	obvezni	30	15	15	0	4
II.	4.	FPMOZZGEM401	Metodička praksa nastave geografije	obvezni	30	30	30	20	8
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula									38
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									64

4.2.2. Informatika

Student na preddiplomskom jednopredmetnom studiju Informatike i diplomskom jednopredmetnom studiju Informatike, smjer Informatika u obrazovanju, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 63 ECTS bodova na sljedeći način:

- 18 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 45 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.

Zbog specifičnosti studijskog programa koji na diplomskom studiju nudi dva smjera: 1. Informatika u obrazovanju i 2. Podatkovna znanosti i inženjerstvo, na preddiplomskom studiju nije ponuđen nijedan zajednički predmet iz Nastavničkog modula, pri čemu se predmet *Kultura izražavanja hrvatskog jezika* (2 ECTS) sluša na diplomskom studiju, ali isto u ljetnom semestru zbog mogućnosti zajedničkog izvođenja nastave. Iako je predmet *Filozofija odgoja i obrazovanja* izostavljen, ECTS bodovi su nadoknađeni predmetima kojima se stječu ishodi učenja iz podmodula Opće kompetencije nastavnika, segment Digitalne kompetencije, a ishod učenja na razini studijskog programa koji bi se stjecao na predmetu *Filozofija odgoja i obrazovanja* stječe se na predmetu *Opća pedagogija*.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZINOM101	Metodika nastave informatike 1	obvezni	30	30	30	0	7
II.	1.	FPMOZINOM102	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	6
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZINOM201	Metodika nastave informatike 2	obvezni	30	30	15	0	7
II.	2.	FPMOZINOM202	Metodologija istraživanja u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	2.	FPMOZINOM203	Projektiranje i vrednovanje sustava e-učenja	obvezni	30	30	15	0	6
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZINOM303	Robotika u obrazovanju	obvezni	30	30	0	0	5
II.	4.	FPMOZINM403	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
II.	4.	FPMOZINOM401	Inteligentni tutorski sustavi	obvezni	30	30	0	0	5
II.	4.	FPMOZINOM402	Metodički informatički seminar s praksom	obvezni	0	0	30	30	5
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									18
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula									45
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									63

4.2.3. Matematika

Student na preddiplomskom jednopredmetnom studiju Matematike i diplomskom jednopredmetnom studiju Matematike, nastavnički smjer iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 63 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 37 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
II.	1.	FPMOZMM103	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZMM201	Metodika nastave matematike 1	obvezni	30	30	30	0	8
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZMM301	Metodika nastave matematike 2	obvezni	30	30	30	0	9
II.	3.	FPMOZMM303	Metodička matematička praksa 1	obvezni	0	0	0	45	5
II.	3.	FPMOZMM304	Osnove pedagojske statistike	obvezni	30	30	0	0	6
II.	4.	FPMOZMM402	Metodika nastave elementarne geometrije	obvezni	30	30	0	0	6
II.	4.	FPMOZMM403	Metodička matematička praksa 2	obvezni	0	0	0	45	3
II.	4.	FPMOZMM404	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula									37
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									63

4.2.4. Biologija – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Biologije – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 64 ECTS boda na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 21 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	S		
I.	4.	FPMOZZAB401	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZBLDM301	Metodika nastave biologije 1	obvezni	30	0	30	0	7
II.	3.	FPMOZBLDM302	Praktikum iz metodike nastave biologije 1	obvezni	0	30	0	0	3
II.	3.	FPMOZBLDM303	Metodička praksa iz biologije	obvezni	0	45	0	0	3
II.	4.	FPMOZBLDM401	Metodika nastave biologije 2	obvezni	30	0	30	0	6
II.	4.	FPMOZBLDM402	Praktikum iz metodike nastave biologije 2	obvezni	0	30	0	0	2
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									21
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									64

4.2.5. Fizika – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Fizike – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	S		
I.	4.	FPMOZZAB401	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZFDM103	Praktikum eksperimentalne nastave fizike 1	obvezni	0	45	0	0	2
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZFDM201	Praktikum eksperimentalne nastave fizike 2	obvezni	0	45	0	0	2
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZFDM301	Metodika nastave fizike 1	obvezni	30	0	30	0	5
II.	4.	FPMOZFDM401	Metodika nastave fizike 2	obvezni	30	0	30	0	5
II.	4.	FPMOZFDM402	Metodička praksa nastave fizike	obvezni	0	45	0	0	3
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									17
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

4.2.6. Geografija - dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Geografije – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	S		
I.	4.	FPMOZZAB401	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZGDM101	Metodika nastave geografije 1	obvezan	30	30	0	10	6
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZGDM201	Metodika nastave geografije 2	obvezan	30	30	0	10	5
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	4.	FPMOZZGDM401	Metodička praksa nastave geografije	obvezan	30	30	30	20	6
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									17
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

4.2.7. Informatika – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Informatike – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 60 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	S		
I.	4.	FPMOZZAB401	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZINDM101	Metodika nastave informatike 1	obvezni	30	30	30	0	7
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	2.	FPMOZINDM201	Metodika nastave informatike 2	obvezni	30	30	15	0	6
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	4.	FPMOZINDM401	Metodički informatički seminar s praksom	obvezni	0	0	30	30	4
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									17
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									60

4.2.8. Kemija – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Kemije – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 62 ECTS bodova na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 19 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZKEDM301	Metodika nastave kemije 1	obvezni	30	0	30	0	7
II.	3.	FPMOZKEDM302	Praktikum iz metodike nastave kemije 1	obvezni	0	45	0	0	4
II.	4.	FPMOZKEDM401	Metodika nastave kemije 2	obvezni	30	0	30	0	4
II.	4.	FPMOZKEDM402	Praktikum iz metodike nastave kemije 2	obvezni	0	45	0	0	2
II.	4.	FPMOZKEDM403	Metodička praksa iz kemije	obvezni	0	0	0	45	2
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									19
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									62

4.2.9. Matematika – dvopredmetni studij

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Matematike – dvopredmetnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe najmanje 61 ECTS bod na sljedeći način:

- 26 ECTS bodova iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula.
- 18 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula
- najmanje 17 ECTS bodova iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog dvopredmetnog studija u kombinaciji.

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	V	S		
I.	4.	FPMOZZAB401	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psihologija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	Sustavi e-učenja	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZMDM201	Metodika nastave matematike 1	obvezni	30	30	30	0	8
II.	3.	FPMOZZAM301	Inkluzija u obrazovanju	obvezni	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZMDM301	Metodika nastave matematike 2	obvezni	30	30	30	0	7
II.	4.	FPMOZMDM401	Metodička matematička praksa	obvezni	0	0	0	45	3
Ukupno ECTS iz zajedničkih predmeta Nastavničkog modula									26
Ukupno ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula studija									18
Min. ECTS iz specifičnih predmeta Nastavničkog modula s drugog studija									17
Ukupno ECTS iz Nastavničkog modula									61

5

Popisi predmeta s
nastavničkim
kompetencijama na
nastavničkim studjima
koji imaju svoj
nastavnički modul

Popis predmeta s nastavničkim kompetencijama prema studijima prezentiran je u dvije osnovne cjeline:

1. popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji imaju svoj Nastavnički modul i
2. popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Akademije likovnih umjetnosti koji imaju svoj Nastavnički modul.

5.1. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti koji imaju svoj Nastavnički modul

5.1.1. Glazbena pedagogija

Preddiplomski i diplomski studij Glazbene pedagogije izvodi se u tri smjera:

1. Glazbena kultura
2. Glazbena kultura i etnomuzikologija
3. Glazbena kultura i glazbena teorija.

Smjer Glazbena kultura

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene pedagogije, smjer Glazbena kultura, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 62 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGPB501	Priređivanje za ansamble 1	obvezni	15	15	0	0	2
I.	6.	FPMOZGPB601	Priređivanje za ansamble 2	obvezni	15	15	0	0	2
I.	7.	FPMOZGPB703	Priređivanje za ansamble 3	obvezni	15	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGPB803	Priređivanje za ansamble 4	obvezni	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGPB701	Metodika glazbene nastave 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGPB801	Metodika glazbene nastave 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM102	Metodička praksa 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGPM202	Metodička praksa 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGPM105	Upoznavanje glazbene literature 1	obvezni	15	15	0	0	2
II.	2.	FPMOZGPM205	Upoznavanje glazbene literature 2	obvezni	15	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM103	Povijest glazbe BiH 1	obvezni	15	15	0	0	3
II.	2.	FPMOZGPM203	Povijest glazbe BiH 2	obvezni	15	15	0	0	3
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									62

Smjer Glazbena kultura i etnomuzikologija

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene pedagogije, smjer Glazbena kultura I etnomuzikologija, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 62 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGPB501	Priređivanje za ansamble 1	obvezni	15	15	0	0	2
I.	6.	FPMOZGPB601	Priređivanje za ansamble 2	obvezni	15	15	0	0	2
I.	7.	FPMOZGPB703	Priređivanje za ansamble 3	obvezni	15	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGPB803	Priređivanje za ansamble 4	obvezni	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGB701	Etnomuzikologija 1	obvezni	30	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGB801	Etnomuzikologija 2	obvezni	30	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGPB701	Metodika glazbene nastave 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGPB801	Metodika glazbene nastave 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM102	Metodička praksa 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGPM202	Metodička praksa 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGPEM103	Glazbe svijeta 1	obvezni	30	15	0	0	2
II.	2.	FPMOZGPEM203	Glazbe svijeta 2	obvezni	30	15	0	0	2
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									62

Smjer Glazbena kultura i glazbena teorija

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene pedagogije, smjer Glazbena kultura i glazbena teorija, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 60 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGPB501	Priredivanje za ansamble 1	obvezni	15	15	0	0	2
I.	6.	FPMOZGPB601	Priredivanje za ansamble 2	obvezni	15	15	0	0	2
I.	7.	FPMOZGGTB701	Instrumentacija 1	obvezni	15	15	0	0	1
I.	8.	FPMOZGGTB801	Instrumentacija 2	obvezni	15	15	0	0	1
I.	7.	FPMOZGGTB703	Barokna polifonija 1	obvezni	30	30	0	0	3
I.	8.	FPMOZGGTB803	Barokna polifonija 2	obvezni	30	30	0	0	3
I.	7.	FPMOZGGTB704	Solfeggio 7	obvezni	15	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGGTB804	Solfeggio 8	obvezni	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGPB701	Metodika glazbene nastave 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGPB801	Metodika glazbene nastave 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM102	Metodička praksa 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGPM202	Metodička praksa 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									60

5.1.2. Glazbena umjetnost

Preddiplomski i diplomski studij Glazbene umjetnosti izvodi se u šest smjera:

1. Flauta
2. Gitara
3. Klavir
4. Klasična harmonika
5. Violina
6. Solo pjevanje.

Smjer Flauta

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene umjetnosti, smjer Flauta, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 64 ECTS boda na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUFB703	Metodika nastave flaute 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUFB803	Metodika nastave flaute 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUFM103	Metodička praksa flaute 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUFM202	Metodička praksa flaute 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Estetika glazbe 1	obvezni	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Estetika glazbe 2	obvezni	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUFM101	Flauta 1	obvezni	30	15	0	0	8
II.	2	FPMOZGUFM201	Flauta 2	obvezni	30	15	0	0	8
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									64

Smjer Gitara

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene umjetnosti, smjer Gitara, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 64 ECTS boda na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUGB703	Metodika nastave gitare 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUGB803	Metodika nastave gitare 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUGM103	Metodička praksa gitare 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUGM203	Metodička praksa gitare 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Estetika glazbe 1	obvezni	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Estetika glazbe 2	obvezni	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUGM101	Gitara 1	obvezni	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUGM201	Gitara 2	obvezni	30	15	0	0	8
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									64

Smjer Klavir

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene umjetnosti, smjer Klavir, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 70 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGUKB503	Osnove tehnike klavira	obvezni	15	15	0	0	3
I.	6.	FPMOZGUKB603	Upoznavanje klavirske literature	obvezni	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGUKB703	Metodika i seminar metodike klavira 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUKB803	Metodika i seminar metodike klavira 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	39	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUKM103	Metodička praksa klavira 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUKM203	Metodička praksa klavira 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Estetika glazbe 1	obvezni	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Estetika glazbe 2	obvezni	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUKM101	Klavir glavni predmet 1	obvezni	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUKM201	Klavir glavni predmet 2	obvezni	30	15	0	0	8
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									70

Smjer Klasična harmonika

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene umjetnosti, smjer Klasična harmonika, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 64 ECTS boda na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUHB703	Metodika nastave klasične harmonike 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUHB803	Metodika nastave klasične harmonike 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUHM103	Metodička praksa klasične harmonike 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUHM203	Metodička praksa klasične harmonike 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Estetika glazbe 1	obvezni	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Estetika glazbe 2	obvezni	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUHM101	Klasična harmonika 1	obvezni	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUHM201	Klasična harmonika 2	obvezni	30	15	0	0	8
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									64

Smjer Violina

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene umjetnosti, smjer Violina, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 64 ECTS boda na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUVB703	Metodika nastave violine 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUVB803	Metodika nastave violine 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUVM103	Metodička praksa violine 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUVM203	Metodička praksa violine 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Estetika glazbe 1	obvezni	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Estetika glazbe 2	obvezni	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUVM101	Violina 1	obvezni	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUVM201	Violina 2	obvezni	30	15	0	0	8
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									64

Smjer Solo pjevanje

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Glazbene umjetnosti, smjer Solo pjevanje, iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 66 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Glazbena pedagogija 1	obvezni	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Glazbena pedagogija 2	obvezni	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUSB706	Metodika nastave solo pjevanja 1	obvezni	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUSB806	Metodika nastave solo pjevanja 2	obvezni	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUSM103	Metodička praksa solo pjevanja 1	obvezni	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUSM203	Metodička praksa solo pjevanja 2	obvezni	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Osnove psihologije	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Poznavanje računala	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Estetika glazbe 1	obvezni	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Estetika glazbe 2	obvezni	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUSM101	Solo pjevanje 1	obvezni	30	15	0	0	9
II.	2.	FPMOZGUSM201	Solo pjevanje 2	obvezni	30	15	0	0	9
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									66

5.1.3. Kineziologija

Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologije nema definiranih smjerova, ali se diplomski sveučilišni studij izvodi u šest smjerova:

1. Kineziološka edukacija
2. Kondicijska priprema sportaša
3. Kineziološka rekreacija i fitnes
4. Sport
5. Kineziterapija
6. Osobni trener.

Student na preddiplomskom sveučilišnom studiju Kineziologije iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 48 ECTS bodova na sljedeći način:

Preddiplomski studij								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
2.	FPMOZKB205	Osnove psihologije	obvezni	30	0	30	0	4
3.	FPMOZKB301	Metodika poučavanja plivanja	obvezni	15	27	30	3	6
3.	FPMOZKB303	Osnove informatike	obvezni	30	30	0	0	4
3.	FPMOZKB306	Opća pedagogija	obvezni	30	30	0	0	4
5.	FPMOZKB506	Motoričko učenje	obvezni	30	15	15	0	5
6.	FPMOZKB604	Opća kineziološka metodika	obvezni	30	15	15	0	5
7.	FPMOZKB704	Kineziološka metodika u ranom i predškolskom odgoju	obvezni	20	15	15	0	4
7.	FPMOZKB705	Stručno-pedagoška praksa u predškoli	obvezni	0	0	0	20	2
8.	FPMOZKB802	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	4
8.	FPMOZKB803	Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu	obvezni	30	45	15	0	6
8.	FPMOZKB804	Stručno-pedagoška praksa u OŠ i SŠ	obvezni	0	0	0	30	2
8.	FPMOZKB806	Kultura izražavanja hrvatskog jezika	obvezni	15	15	0	0	2
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na preddiplomskom studiju								48

Smjer Kineziološka edukacija

Student na diplomskom sveučilišnom studiju Kineziologije, smjer Kineziološka edukacija, uz 48 ECTS bodova na preddiplomskom studiju, stječe još 24 ECTS bodova na diplomskom studiju, odnosno ukupno 72 ECTS bodova, na sljedeći način:

Diplomski studij – smjer Kineziološka edukacija								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				P	v	s		
1.	FPMOZKM103	Kineziološka metodika u visokom obrazovanju	obvezni	15	15	15	0	4
1.	FPMOZKM105	Kineziološke aktivnosti djece s posebnim potrebama	obvezni	20	40	0	0	5
1.	FPMOZKEM101	Sportska natjecanja u sustavu obrazovanja	obvezni	20	30	15	0	4
2.	FPMOZKM201	Kineziološka psihologija	obvezni	30	0	15	0	3
2.	FPMOZKEM201	Zdravstveni odgoj i promocija zdravlja	obvezni	30	15	15	0	4
2.	FPMOZKEM202	Komunikacija u odgoju i obrazovanju	obvezni	15	30	0	0	4
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na diplomskom studiju								24
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula								72

Smjer Kondicijska priprema sportaša

Student na diplomskom studiju Kineziologije, smjer Kondicijska priprema sportaša, uz 48 ECTS bodova na preddiplomskom studiju, stječe još 18 ECTS bodova na diplomskom studiju, odnosno ukupno 66 ECTS bodova, na sljedeći način:

Diplomski studij – smjer Kondicijska priprema sportaša								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
1.	FPMOZKM103	Kineziološka metodika u visokom obrazovanju	obvezni	15	15	15	0	4
1.	FPMOZKPSM102	Metodika kondicijske pripreme 1	obvezni	30	40	10	0	7
2.	FPMOZKM201	Kineziološka psihologija	obvezni	30	0	15	0	3
2.	FPMOZKPSM201	Metodika kondicijske pripreme 2	obvezni	20	30	10	0	4
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na diplomskom studiju								18
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula								66

Smjer Kineziološka rekreacija i fitnes

Student na diplomskom studiju Kineziologije, smjer Kineziološka rekreacija i fitnes, uz 48 ECTS bodova na preddiplomskom studiju, stječe još 13 ECTS bodova na diplomskom studiju, odnosno ukupno 61 ECTS bod, na sljedeći način:

Diplomski studij – smjer Kineziološka rekreacija i fitnes								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
1.	FPMOZKM103	Kineziološka metodika u visokom obrazovanju	obvezni	15	15	15	0	4
1.	FPMOZKRFM101	Metodika treninga u kineziološkoj rekreaciji i fitnesu	obvezni	20	30	15	0	6
2.	FPMOZKM201	Kineziološka psihologija	obvezni	30	0	15	0	3
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na diplomskom studiju								13
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula								61

Smjer Sport

Student na diplomskom studiju Kineziologije, smjer Sport, uz 48 ECTS bodova na preddiplomskom studiju, stječe još 16 ECTS bodova na diplomskom studiju, odnosno ukupno 64 ECTS bodova, na sljedeći način:

Diplomski studij – smjer Sport								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
1.	FPMOZKM103	Kineziološka metodika u visokom obrazovanju	obvezni	15	15	15	0	4
1.	FPMOZKSM103	Metodika treninga 1 odabranog sporta	obvezni	15	30	15	0	5
2.	FPMOZKM201	Kineziološka psihologija	obvezni	30	0	15	0	3
2.	FPMOZKSM201	Metodika treninga 2 odabranog sporta	obvezni	15	30	15	0	4
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na diplomskom studiju								16
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula								64

Smjer Kineziterapija

Student na diplomskom studiju Kineziologije, smjer Kineziterapija, uz 48 ECTS bodova na preddiplomskom studiju, stječe još 16 ECTS bodova na diplomskom studiju, odnosno ukupno 64 ECTS boda, na sljedeći način:

Diplomski studij – smjer Kineziterapija								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
1.	FPMOZKM103	Kineziološka metodika u visokom obrazovanju	obvezni	15	15	15	0	4
1.	FPMOZKM105	Kineziološke aktivnosti djece s posebnim potrebama	Obvezni	20	40	0	0	5
2.	FPMOZKM201	Kineziološka psihologija	obvezni	30	0	15	0	3
2.	FPMOZKM202	Metodika kineziterapije	Obvezni	30	45	0	0	4
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na diplomskom studiju								16
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula								64

Smjer Osobni trener

Student na diplomskom studiju Kineziologije, smjer Osobni trener, uz 48 ECTS bodova na preddiplomskom studiju, stječe još 14 ECTS bodova na diplomskom studiju, odnosno ukupno 62 ECTS bod, na sljedeći način:

Diplomski studij smjer Osobni trener								
Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
1.	FPMOZKM103	Kineziološka metodika u visokom obrazovanju	obvezni	15	15	15	0	4
2.	FPMOZKM201	Kineziološka psihologija	obvezni	30	0	15	0	3
2.	FPMOZKOSM201	Metodika treninga	obvezni	20	30	0	0	4
2.	FPMOZKOSM202	Planiranje i programiranje u individualnom radu	obvezni	30	0	10	0	3
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula na diplomskom studiju								14
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula								62

5.1.4. Predškolski odgoj

Student na preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju Predškolskog odgoja iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 216 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	1.	FPMOZPOB101	Hrvatski jezik	obvezni	45	0	30	0	5
I.	1.	FPMOZPOB102	Osnove informatike	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOB103	Uvod u razvojnu psihologiju	obvezni	45	0	15	0	6
I.	1.	FPMOZPOB104	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOB108	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	15	0	4
I.	2.	FPMOZPOB210	Osnove pedagogije	obvezni	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZPOB212	Predškolska pedagogija 1	obvezni	30	30	0	0	5
I.	2.	FPMOZPOB214	Psihologija djetinjstva	obvezni	30	0	30	0	5
I.	3.	FPMOZPOB318	Predškolska pedagogija 2	obvezni	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOB319	Pedagoška psihologija	obvezni	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOB320	Koncepcije i pristupi u predškolskom odgoju	obvezni	30	0	15	0	3
I.	3.	FPMOZPOB321	Metodika glazbene kulture 1	obvezni	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOB322	Metodika likovne kulture	obvezni	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOB323	Metodika tjelesne i zdravstvene kulture 1	obvezni	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOB325	Etika	obvezni	30	0	15		3
I.	4.	FPMOZPOB427	Pedagogija djece s posebnim potrebama	obvezni	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZPOB428	Metodika glazbene kulture 2	obvezni	30	30	0	0	4
I.	4.	FPMOZPOB429	Metodika likovne kulture 2	obvezni	15	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOB430	Metodika tjelesne i zdravstvene kulture 2	obvezni	30	15	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOB431	Metodika hrvatskoga jezika 1	obvezni	30	0	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOB432	Razvoj kurikuluma predškolskog odgoja 1	obvezni	30	0	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOB433	Zaštita zdravlja i njega predškolske djece	obvezni	30	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOB434	Stručno pedagoška izobrazba 1	obvezni	0	10	0	20	2
I.	5.	FPMOZPOB536	Metodika hrvatskoga jezika 2	obvezni	30	15	0	0	4
I.	5.	FPMOZPOB537	Metodika likovne kulture 3	obvezni	15	30	15	0	5

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	5.	FPMOZPOB539	Metodika tjelesne i zdravstvene kulture 3	obvezni	0	30	30	0	5
I.	5.	FPMOZPOB540	Razvoj kurikuluma predškolskog odgoja 2	obvezni	30	0	0	15	4
I.	5.	FPMOZPOB541	Obiteljska pedagogija	obvezni	30	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZPOB642	Metodika hrvatskoga jezika 3	obvezni	15	45	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOB643	Razvoj kurikuluma predškolskog odgoja 3	obvezni	15	0	0	30	5
I.	6.	FPMOZPOB644	Osnove metodologije pedagoških istraživanja	obvezni	30	30	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOB645	Računalo u učenju i poučavanju	obvezni	15	30	15	0	5
I.	6.	FPMOZPOB646	Stručno pedagoška izobrazba 2	obvezni	0	10	0	20	3
I.	7.	FPMOZPOB749	Metodika rada s djecom s posebnim potrebama	obvezni	30	15	15	0	5
I.	7.	FPMOZPOB750	Metodika likovnog odgoja	obvezni	15	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZPOB751	Didaktika	obvezni	30	30	0	0	5
I.	7.	FPMOZPOB753	Engleski jezik u struci 1	obvezni	15	0	15	0	2
I.	7.	FPMOZPOB754	Norme standardnog hrvatskog jezika	obvezni	30	15	0	0	4
I.	8.	FPMOZPOB855	Vještine odgojno- obrazovne komunikacije	obvezni	30	30	0	0	5
I.	8.	FPMOZPOB856	Metodika upoznavanja okoline	obvezni	30	10	0	20	6
I.	8.	FPMOZPOB857	Kultura izražavanja	obvezni	30	30	0	0	5
I.	8.	FPMOZPOB858	Engleski jezik u struci 2	obvezni	15	0	15	0	2
I.	8.	FPMOZPOB859	Tradicionalni i novi mediji u ranoj dobi	obvezni	15	0	15	0	2
I.	8.	FPMOZPOB860	Stručno pedagoška izobrazba 3	obvezni	0	20	0	40	4
II.	1.	FPMOZPOM101	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova	obvezni	30	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZPOM102	Profesionalni razvoj i cjeloživotno učenje odgajatelja	obvezni	30	15	15	0	5
II.	1.	FPMOZPOM103	Projektno učenje u dječjem vrtiću	obvezni	30	0	0	30	5
II.	1.	FPMOZPOM105	Osnove pedagojske statistike	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZPOM206	Interaktivna pedagogija	obvezni	30	15	15	0	5
II.	2.	FPMOZPOM207	Metodika razvoja početnih matematičkih pojmova	obvezni	30	0	15	0	4
II.	2.	FPMOZPOM208	Menadžment ustanova ranog i predškolskog odgoja	obvezni	30	15	15	0	5
II.	2.	FPMOZPOM209	Samostalna stručna praksa	obvezni	0	10	0	50	4
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									216

5.1.5. Predškolski odgoj – stručni studij

Student na preddiplomskom studiju Predškolskog odgoja – stručnom studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 136 ECTS boda na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	1.	FPMOZPOSB101	Hrvatski jezik	obvezni	45	0	30	0	5
I.	1.	FPMOZPOSB102	Osnove informatike	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOSB103	Uvod u razvojnu psihologiju	obvezni	45	0	15	0	6
I.	1.	FPMOZPOSB104	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOSB108	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	15	0	4
I.	2.	FPMOZPOSB210	Osnove pedagogije	obvezni	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZPOSB212	Predškolska pedagogija 1	obvezni	30	30	0	0	5
I.	2.	FPMOZPOSB214	Psihologija djetinjstva	obvezni	30	0	30	0	5
I.	3.	FPMOZPOSB318	Predškolska pedagogija 2	obvezni	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOSB319	Pedagoška psihologija	obvezni	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOSB320	Koncepcije i pristupi u predškolskom odgoju	obvezni	30	0	15	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB321	Metodika glazbene kulture 1	obvezni	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB322	Metodika likovne kulture 1	obvezni	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB323	Metodika tjelesne i zdravstvene kulture 1	obvezni	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB325	Etika	obvezni	30	0	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB427	Pedagogija djece s posebnim potrebama	obvezni	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZPOSB428	Metodika glazbene kulture 2	obvezni	30	30	0	0	4
I.	4.	FPMOZPOSB429	Metodika likovne kulture 2	obvezni	15	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB430	Metodika tjelesne i zdravstvene kulture 2	obvezni	30	15	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB431	Metodika hrvatskoga jezika 1	obvezni	30	0	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB432	Razvoj kurikuluma predškolskog odgoja 1	obvezni	30	0	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB433	Zaštita zdravlja i njega predškolske djece	obvezni	30	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB434	Stručno pedagoška izobrazba 1	obvezni	0	10	0	20	2

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	s		
I.	5.	FPMOZPOSB537	Metodika likovne kulture 3	obvezni	15	30	15	0	5
I.	5.	FPMOZPOSB538	Metodika glazbene kulture 3	obvezni	30	30	0	0	5
I.	5.	FPMOZPOSB540	Razvoj kurikuluma predškolskog odgoja 2	obvezni	30	0	0	15	4
I.	5.	FPMOZPOSB541	Obiteljska pedagogija	obvezni	30	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZPOSB642	Metodika hrvatskoga jezika 3	obvezni	15	45	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOSB643	Razvoj kurikuluma predškolskog odgoja 3	obvezni	15	0	0	30	5
I.	6.	FPMOZPOSB644	Osnove metodologije pedagoških istraživanja	obvezni	30	30	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOSB645	Računalo u učenju i poučavanju	obvezni	15	30	15	0	5
I.	6.	FPMOZPOSB646	Stručno pedagoška izobrazba 2	obvezni	0	10	0	20	3
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									136

5.1.6. Razredna nastava (240 ECTS + 60 ECTS)

Student na preddiplomskom sveučilišnom studiju Razredne nastave - četverogodišnjem studiju i diplomskom sveučilišnom studiju Razredne nastave - jednogodišnjem studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 178 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	v	S		
I.	1.	FPMOZRN101	Hrvatski jezik 1	obvezni	30	30	0	0	5
I.	1.	FPMOZRN102	Osnove informatike	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZRN103	Uvod u razvoju psihologiju	obvezni	45	0	15	0	5
I.	1.	FPMOZRN104	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
I.	1.	FPMOZRN108	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	15	0	4
I.	2.	FPMOZRN201	Osnove pedagogije	obvezni	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZRN202	Računalni praktikum	obvezni	15	30	15	0	4
I.	2.	FPMOZRN205	Psihologija djetinjstva	obvezni	30	0	30	0	5
I.	2.	FPMOZRN208	Hrvatski jezik 2	obvezni	30	30	0	0	4
I.	3.	FPMOZRN301	Obiteljska pedagogija	obvezni	30	15	0	0	4
I.	3.	FPMOZRN302	Pedagoška psihologija 1	obvezni	30	15	0	0	4
I.	4.	FPMOZRN401	Pedagoška psihologija 2	obvezni	30	0	15	0	4
I.	4.	FPMOZRN402	Didaktika	obvezni	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZRN405	Metodika nastave tjelesne i zdravstvene kulture 1	obvezni	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRN406	Metodika nastave likovne kulture 1	obvezni	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRN408	Didaktička praksa	obvezni	0	15	0	20	2
I.	5.	FPMOZRN501	Pedagogija djece s posebnim potrebama	obvezni	30	0	30	0	5
I.	5.	FPMOZRN502	Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj	obvezni	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRN504	Metodika nastave matematike 1	obvezni	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRN505	Metodika nastave tjelesne i zdravstvene kulture 2	obvezni	30	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZRN602	Metodika nastave matematike 2	obvezni	15	15	15	30	4
I.	6.	FPMOZRN603	Metodika nastave glazbene kulture 1	obvezni	30	30	0	0	4

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					P	V	S		
I.	6.	FPMOZRNB605	Metodička praksa 1	obvezni	0	30	0	20	3
I.	6.	FPMOZRNB607	Metodika nastave tjelesne i zdravstvene kulture 3	obvezni	30	15	15	0	4
I.	7.	FPMOZRNB701	Metodika nastave matematike 3	obvezni	15	30	15	0	4
I.	7.	FPMOZRNB702	Metodika nastave glazbene kulture 2	obvezni	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZRNB703	Projekti u obrazovanju	obvezni	15	0	30	0	3
I.	7.	FPMOZRNB704	Metodika nastave hrvatskoga jezika 1	obvezni	30	0	30	0	5
I.	7.	FPMOZRNB706	Medijska kultura	obvezni	30	0	15	0	3
I.	8.	FPMOZRNB801	Metodika nastave prirode i društva 1	obvezni	45	45	30	0	5
I.	8.	FPMOZRNB802	Metodika nastave hrvatskoga jezika 2	obvezni	30	0	30	0	5
I.	8.	FPMOZRNB803	Metodika nastave glazbene kulture 3	obvezni	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZRNB805	Metodička praksa 2	obvezni	0	20	0	40	2
II.	1.	FPMOZRNM101	Jezična kultura	obvezni	30	15	15	0	5
II.	1.	FPMOZRNM102	Etika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZRNM103	Metodika nastave prirode i društva 2	obvezni	45	45	30	0	5
II.	1.	FPMOZRNM104	Metodika nastave hrvatskoga jezika 3	obvezni	30	0	30	0	5
II.	1.	FPMOZRNM105	Praktikum i školska praksa	obvezni	0	60	0	0	4
II.	2.	FPMOZRNM201	Metodika nastave prirode i društva 3	obvezni	45	45	30	0	5
II.	2.	FPMOZRNM202	Metodologija društvenih znanosti	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZRNM203	Psihologija nastave	obvezni	45	0	30	0	4
II.	2.	FPMOZRNM204	Temeljna nastavna umijeća	obvezni	30	15	15	0	5
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									178

5.1.7. Razredna nastava (180 ECTS + 120 ECTS)

Student na preddiplomskom sveučilišnom studiju Razredne nastave – trogodišnjem studiju i diplomskom sveučilišnom studiju Razredne nastave – dvogodišnjem studiju iz predmeta s nastavničkim kompetencijama stječe 178 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	S		
I.	1.	FPMOZRNTB101	Hrvatski jezik 1	obvezni	30	30	0	0	5
I.	1.	FPMOZRNTB102	Osnove informatike	obvezni	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZRNTB103	Uvod u razvojnu psihologiju	obvezni	45	0	15	0	5
I.	1.	FPMOZRNTB104	Filozofija odgoja i obrazovanja	obvezni	30	0	30	0	4
I.	1.	FPMOZRNTB108	Akademsko pisanje	obvezni	30	15	15	0	4
I.	2.	FPMOZRNTB201	Osnove pedagogije	obvezni	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZRNTB202	Računalni praktikum	obvezni	15	30	15	0	4
I.	2.	FPMOZRNTB205	Psihologija djetinjstva	obvezni	30	0	30	0	5
I.	2.	FPMOZRNTB208	Hrvatski jezik 2	obvezni	30	30	0	0	4
I.	3.	FPMOZRNTB301	Obiteljska pedagogija	obvezni	30	15	0	0	4
I.	3.	FPMOZRNTB302	Pedagoška psihologija 1	obvezni	30	15	0	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB401	Pedagoška psihologija 2	obvezni	30	0	15	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB402	Didaktika	obvezni	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB405	Metodika nastave tjelesne i zdravstvene kulture 1	obvezni	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB406	Metodika nastave likovne kulture 1	obvezni	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB408	Didaktička praksa	obvezni	0	15	0	20	2
I.	5.	FPMOZRNTB501	Pedagogija djece s posebnim potrebama	obvezni	30	0	30	0	5
I.	5.	FPMOZRNTB502	Odgoy i obrazovanje za održivi razvoj	obvezni	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRNTB504	Metodika nastave matematike 1	obvezni	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRNTB505	Metodika nastave tjelesne i zdravstvene kulture 2	obvezni	30	15	15	0	4
I.	5.	FPMOZRNTB506	Metodika nastave likovne kulture 2	obvezni	15	15	30	0	4
I.	6.	FPMOZRNTB602	Metodika nastave matematike 2	obvezni	15	15	15	30	4
I.	6.	FPMOZRNTB603	Metodika nastave glazbene kulture 1	obvezni	30	30	0	0	4

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	S		
I.	6.	FPMOZRNTB605	Metodička praksa 1	obvezni	0	30	0	20	3
I.	6.	FPMOZRNTB607	Metodika nastave tjelesne i zdravstvene kulture 3	obvezni	30	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZRNDM101	Metodika nastave matematike 3	obvezni	15	30	15	0	4
II.	1.	FPMOZRNDM102	Metodika nastave glazbene kulture 2	obvezni	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZRNDM103	Projekti u obrazovanju	obvezni	15	0	30	0	3
II.	1.	FPMOZRNDM104	Metodika nastave hrvatskoga jezika 1	obvezni	30	0	30	0	5
II.	1.	FPMOZRNDM106	Medijska kultura	obvezni	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZRNDM201	Metodika nastave prirode i društva 1	obvezni	45	45	30	0	5
II.	2.	FPMOZRNDM202	Metodika nastave hrvatskoga jezika 2	obvezni	30	0	30	0	5
II.	2.	FPMOZRNDM203	Metodika nastave glazbene kulture 3	obvezni	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZRNDM205	Metodička praksa 2	obvezni	0	20	0	40	2
II.	3.	FPMOZRNDM301	Jezična kultura	obvezni	30	15	15	0	5
II.	3.	FPMOZRNDM302	Etika	obvezni	30	30	0	0	4
II.	3.	FPMOZRNDM303	Metodika nastave prirode i društva 2	obvezni	45	45	30	0	5
II.	3.	FPMOZRNDM304	Metodika nastave hrvatskoga jezika 3	obvezni	30	0	30	0	5
II.	3.	FPMOZRNDM305	Praktikum i školska praksa	obvezni	0	60	0	0	4
II.	4.	FPMOZRNDM401	Metodika nastave prirode i društva 3	obvezni	45	45	30	0	5
II.	4.	FPMOZRNDM402	Metodologija društvenih znanosti	obvezni	30	30	0	0	4
II.	4.	FPMOZRNDM403	Psihologija nastave	obvezni	45	0	30	0	4
II.	4.	FPMOZRNDM404	Temeljna nastavna umijeća	obvezni	30	15	15	0	5
ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									178

5.2. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima Akademije likovnih umjetnosti koji imaju svoj Nastavnički modul

5.2.1. Likovne umjetnosti, smjerovi: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika

Preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Likovnih umjetnosti izvodi se u tri smjera:

1. Slikarstvo
2. Kiparstvo
3. Grafika.

Student na preddiplomskom i diplomskom studiju Likovnih umjetnosti, na svim smjerovima, stječe 60 ECTS bodova na sljedeći način:

Ciklus	Semestar	Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
					p	v	s		
I.	3.	ALULUB306	Psihologija odgoja i obrazovanja I.	obvezni	30	30	0	0	4
I.	4.	ALULUB406	Psihologija odgoja i obrazovanja II.	obvezni	30	30	0	0	4
I.	5.	ALULUB503	Opća pedagogija I.	obvezni	60	15	0	0	6
I.	5.	ALULUB504	Hrvatski jezik I.	obvezni	45	30	0	0	6
I.	6.	ALULUB603	Opća pedagogija II.	obvezni	60	15	0	0	6
I.	6.	ALULUB604	Hrvatski jezik II.	obvezni	45	30	0	0	6
II.	1.	ALULUM102	Metodika I.	obvezni	60	15	0	0	6
II.	1.	ALULUM103	Didaktika I.	obvezni	45	15	0	0	5
II.	2.	ALULUM202	Metodika II.	obvezni	60	15	0	0	6
II.	2.	ALULUM203	Didaktika II.	obvezni	45	15	0	0	5
II.	3.	ALULUM303	Nastavna praksa	obvezni	60	0	0	15	6
Ukupno ECTS iz predmeta Nastavničkog modula									60

Zaključak

Kako je već navedeno kroz ovaj *Priručnik*, o važnosti nastavničke profesije za društvo i zajednicu već je dosta toga rečeno kroz strateške dokumente, obrazovne politike na različitim razinama, međunarodne konvencije te međunarodne projekte, od kojih je u nekim bila uključena i Bosna i Hercegovina sa svojim obrazovnim institucijama. U sustavu obrazovanja gdje više različitih aktera podrazumijeva više različitih razina odgovornosti, ali i više različitih uloga, od presudne je važnosti da svaki od aktera, odnosno u ovom slučaju obrazovnih institucija, prepozna svoju razinu odgovornosti te "odigra" svoju ulogu, uz suradnju i konzultacije s ostalima. Pri tome visokoškolske ustanove imaju specifičnu ulogu kao institucije koje obrazuje ne samo buduće profesore, nastavnike, učitelje, odgajatelje i stručne suradnike na svim razinama obrazovanja, nego i stručne savjetnike i djelatnike u ostalim obrazovnim institucijama (ministarstva, agencije, zavodi, institute). Ta razina odgovornosti posebno na javnim visokoškolskim ustanovama mora biti popraćena odgovarajućim uložnim trudom i brigom upravo za te studijske programe.

Kvalitetu studijskog programa najlakše i najegzaktnije je mjeriti kvalitetom njegova ishoda, a to je student koji je stekao određenu razinu kvalifikacije te s njom odgovarajuće kompetencije i ishode učenja, a time i određena prava. Pri tome je ključna upravo razina kvalifikacije, koja podrazumijeva točno određene generičke deskriptore s kojima trebaju biti povezani kompetencije i ishodi učenja. Za obavljanje nastavničke profesije, odnosno za stjecanje potrebnih nastavnčkih kompetencija koje podrazumijevaju odgovornost i samostalnost u obavljanju ključnih poslova, definirana je razina 7 EQF-a i Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH te su u skladu s tim kreirani svi nastavnički studiji, bez obzira izvode li se u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS ili u strukturi 240 ECTS + 60 ECTS.

S druge strane, kao glavni faktori kvalitete studijskog programa mogu se izdvojiti:

- prvi faktor – dokumenti koji definiraju određeni studijski program (nastavni plan i program, interni akti o pravilima studiranja, i dr.)
- drugi faktor – izvedba studijskog programa i provedba internih akata.

Pri tome je kvaliteta prvog faktora preduvjet za kvalitetu drugog, a kvaliteta i jednog i drugog preduvjet za kvalitetu ishoda studijskog programa – kompetentne osobe koja je stekla određenu kvalifikaciju.

Ovaj *Priručnik* opisuje upravo proces i rezultat rada na prvom faktoru, nastavnim planovima i programima svih studijskih programa koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje na svim razina i vrstama obrazovanja. Pri tom su se, u skladu s internim aktima, prvi put na Sveučilištu u Mostaru nastavni planovi i program radili u jedinstvenim obrascima, jednakima za sve studijske programe prvog i drugog ciklusa. Na Sveučilištu u Mostaru izvodi se 29 preddiplomskih i 28 diplomskih studijskih programa koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje, što znači

da je skoro polovica svih studijskih programa vezana za nastavničku profesiju. To je bio sasvim dovoljan povod da se tim studijskim programima u postupku posljednje revizije posveti posebna pozornost te da se oni harmoniziraju i ujednače s kompetencijama i ishodima učenja u svrhu njihova unapređenja.

Kao posebna skupina navedenih studijskih programa izdvojila se skupina od 42 studijska programa prvog i drugog ciklusa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike predmetne nastave, koji mogu biti jednopredmetni i dvopredmetni te koji se izvode u strukturi 180 ECTS + 120 ECTS na Filozofskom fakultetu i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti. Za navedene studijske programe definiran je jedan zajednički Nastavnički modul, koji je kao rezultat dao sljedeće:

1. definirana su zajednička tri cilja na razini studijskog programa koji se odnose na nastavničke kompetencije
2. definirano je zajedničkih 10 ishoda učenja na razini studijskog programa koji se odnose na nastavničke kompetencije
3. u skladu s definiranim ciljevima i ishodima učenja na razini predmeta, izrađen je:
  - popis zajedničkih predmeta s nastavničkim kompetencijama, koji su zajednički za sve navedene nastavničke studije
  - popis specifičnih predmeta s nastavničkim kompetencijama za svaki od navedenih nastavničkih studija (metodike, školske prakse, praktikumi i dr.), posebno za jednopredmetne i dvopredmetne studije
4. izrađena je matrica ishoda učenja gdje su u stupcima navedeni kodovi ishoda učenja na razini studijskog programa koji se odnose na nastavničke kompetencije, a u redcima su navedeni zajednički i specifični predmeti s nastavničkim kompetencijama, posebno za jednopredmetne i dvopredmetne studije.

Pri tome se koristio ECTS sustav dvopredmetnih studijskih programa koji je podrazumijevao sljedeće:

- da se u svakom semestru ostvari točno 30 ECTS bodova
- da se u svakom semestru definira isti zajednički predmet/predmeti i njegov uvijek paran broj ECTS bodova, tako da oba dvopredmetna studija u kombinaciji mogu podijeliti preostali prostor za ECTS bodove prostor u semestru na dva jednaka dijela
- da svi studenti steknu iste nastavničke kompetencije i s njima povezane iste ishode učenja.

Pored svega navedenog, implementiranja standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika te izrade ECTS sustava dvopredmetnih studijskih programa, ovaj *Priručnik* upravo na primjeru nastavničkih studija ukazuje i na sve prednosti modularne strukture studijskog programa, koja bi se mogla i trebala primijeniti i na sve ostale studijske programe.

Modularna struktura, primijenjena na zajedničkom Nastavničkom modulu, ostavlja mogućnosti za:

- bolje i efikasnije upravljanje ishodima učenja na svi razinama, odnosno lakše povezivanje ishoda učenja na razini studijskog programa s ishodima učenja na razini predmeta, upravo preko razine modula, koji označava skupinu srodnih predmeta (što su u ovom slučaju bili predmeti s nastavničkim kompetencijama)
- realniju i racionalniju raspodjelu ECTS bodova uzimajući u obzir realno opterećenje studenata
- efikasnije i ekonomičnije upravljanje ljudskim i fizičkim resursima izvođenjem istog predmeta u istom semestru za više različitih studijskih programa.

Uz sve karakteristike nastavnih planova i programa svih studijskih programa koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje na svim razinama i vrstama obrazovanja, koje su opisane u ovom *Priručniku* i koje govore o njihovom unapređenju, za konačan kvalitetan ishod nužno je osigurati i onaj drugi navedeni faktor kvalitete, a to je izvedba studijskog programa i provedba internih akata. Međutim, uz kvalitetan nastavni plan i program lakše je osigurati i kvalitetnu izvedbu, jer:

- kvalitetan nastavni plan i program je podrška kvalitetnijoj izvedbi nastave
- u kvalitetno vođenom procesu kreiranja nastavnog plana i programa svaki nastavnik na svakom pojedinom predmetu može bolje i više osvijestiti svoju pojedinačnu ulogu i ulogu svoga predmeta u cjelokupnom studijskom programu te isto to primijeniti u izvedbi
- nastavni planovi i programi napisani u jedinstvenim obrascima su usporedivi i obradivi za praćenje određenih indikatora kvalitete.

Rad na unapređenju nastavničkih studijskih programa nije završen usvajanjem njihovih revidiranih nastavnih planova i programa, nego je upravo tu započeo te se treba kontinuirano odvijati i dalje razvijati uz suradnju i konzultacije sa svim zainteresiranim stranama iz sustava obrazovanja i društva.

Literatura

- Odluka o kriterijima za akreditaciju studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija u BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 47/17
- Odluka o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 96/16
- Odluka o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 100/11 i 26/19
- Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH, „Službene novine FBiH“, god. XI, br. 40, br. 8, 2004.
- Odluka o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini, „Službeni glasnik BiH“, broj 31/11
- *Okvir za modularni program nastavnčkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.
- Okvirni zakon o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, „Službeni glasnik BiH“, br. 59/07, 59/09
- *Priručnik o stjecanju nastavnčkih kompetencija tijekom redovitoga studija* (Boban, Luciana – Perić, Ines), Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2015
- *Priručnik za izračun ECTS bodovnoga sustava*, Studentski zbor Sveučilišta u Zadru, 2012.
- *Priručnik za izradu i upotrebu standarda zanimanja i kvalifikacije u Bosni i Hercegovini*, Zajednički projekat EU i VE Strateški razvoj visokog obrazovanja i standarda kvalifikacija, 2015.
- *Priručnik za primjenu ECTS-a* (Musić, Ivica – Boban, Luciana – Glavina, Marijana), Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2014.
- „Smjernice za implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavnčkog smjera“, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavnčkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.
- „Standard kvalifikacije nastavnika“, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavnčkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.
- *Standard kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini*, Projekt ENABLE BiH, Save the Children, Sarajevo, 2018.
- „Standard zanimanja nastavnika“, u: Tanović, Lamija i sur. *Okvir za modularni program nastavnčkih fakulteta*, Projekt općeg obrazovanja TABLA, Save the Children, Sarajevo, 2022.
- *Standardi za nastavničku profesiju*, EU projekt Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje u BiH, 2016.
- *Vodič za izradu nastavnih planova i programa na Sveučilištu u Mostaru* (Kazazić, Vesna – Boban, Luciana – Malešević, Monija), Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2023.
- Zakon o visokom obrazovanju Hercegovačko-neretvanske županije, „Narodne novine Hercegovačko-neretvanske županije“, br. 4/12

PRILOG 1: POPIS NASTAVNIČKIH STUDIJA S AKADEMSKIM NAZIVIMA

R. BR.	CIKLUS	STUDIJSKI PROGRAM	SMJER	ECTS	AKADEMSKI NAZIV
1.	I.	Biologija – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica biologije
2.	II.	Biologija – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra biologije
3.	I.	Engleski jezik i književnost	–	180	prvostupnik/prvostupnica engleskog jezika i književnosti
4.	II.	Engleski jezik i književnost	nastavnički smjer	120	magistar/magistra engleskog jezika i književnosti
5.	I.	Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica engleskog jezika i književnosti
6.	II.	Engleski jezik i književnost – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra engleskog jezika i književnosti
7.	I.	Filozofija – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica filozofije
8.	II.	Filozofija – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra filozofije
9.	I.	Fizika – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica fizike
10.	II.	Fizika – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra fizike
11.	I.	Geografija	opći smjer	180	prvostupnik/prvostupnica geografije
12.	II.	Geografija	nastavnički smjer	120	magistar/magistra geografije
13.	I.	Geografija – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica geografije
14.	II.	Geografija – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra geografije
15.	I.	Glazbena pedagogija	Glazbena kultura	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, smjera glazbene kulture
			Glazbena kultura i etnomuzikologije	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, smjera glazbene kulture i etnomuzikologije
			Glazbena kultura i glazbena teorija	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, smjera glazbene kulture i glazbene teorije
16.	II.	Glazbena pedagogija	Glazbena kultura	60	magistar/magistra glazbe, smjera glazbene kulture
			Glazbena kultura i etnomuzikologije	60	magistar/magistra glazbe, smjera glazbene kulture i etnomuzikologije
			Glazbena kultura i glazbena teorija	60	magistar/magistra glazbe, smjera glazbene kulture i glazbene teorije
17.	I.	Glazbena umjetnost	Flauta	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera flaute
			Gitara	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera gitare
			Klavir	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera klavira
			Klasična harmonika	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera klasične harmonike
			Violina	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera violine
			Solo pjevanje	240	prvostupnik/prvostupnica glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera solo pjevanja

R. BR.	CIKLUS	STUDIJSKI PROGRAM	SMJER	ECTS	AKADEMSKI NAZIV
18.	II.	Glazbena umjetnost	Flauta	60	magistar/magistra glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera flaute
			Gitara	60	magistar/magistra glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera gitare
			Klavir	60	magistar/magistra glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera klavira
			Klasična harmonika	60	magistar/magistra glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera klasične harmonike
			Violina	60	magistar/magistra glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera violine
			Solo pjevanje	60	magistar/magistra glazbe, umjetničko-pedagoškog smjera solo pjevanja
19.	I.	Hrvatski jezik i književnost	–	180	prvostupnik/prvostupnica hrvatskog jezika i književnosti
20.	II.	Hrvatski jezik i književnost	nastavnički smjer	120	magistar/magistra hrvatskog jezika i književnosti
21.	I.	Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica hrvatskog jezika i književnosti
22.	II.	Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra hrvatskog jezika i književnosti
23.	I.	Informacijske znanosti – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica informacijskih znanosti
24.	II.	Informacijske znanosti – dvopredmetni studij	Informatologija	120	magistar/magistra informacijskih znanosti, smjer Informatologija
25.	I.	Informatika	–	180	prvostupnik/prvostupnica informatike
26.	II.	Informatika	Informatika u obrazovanju	120	magistar/magistra informatike
27.	I.	Informatika – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica informatike
28.	II.	Informatika – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra informatike
29.	I.	Kemija – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica kemije
30.	II.	Kemija – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra kemije
31.	I.	Kineziologija	–	240	prvostupnik/prvostupnica kineziologije
32.	II.	Kineziologija	Kineziološka edukacija	60	magistar/magistra kineziologije, smjer Kineziološka edukacija
			Kondicijska priprema sportaša	60	magistar/magistra kineziologije, smjer Kondicijska priprema sportaša
			Kineziološka rekreacija i fitnes	60	magistar/magistra kineziologije, smjer Kineziološka rekreacija i fitnes
			Sport	60	magistar/magistra kineziologije, smjer Sport
			Kineziterapija	60	magistar/magistra kineziologije, smjer Kineziterapija
			Osobni trener	60	magistar/magistra kineziologije, smjer Osobni trener

R. BR.	CIKLUS	STUDIJSKI PROGRAM	SMJER	ECTS	AKADEMSKI NAZIV
33.	I.	Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica latinskog jezika i rimske književnosti
34.	II.	Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra latinskog jezika i rimske književnosti
35.	I.	Likovne umjetnosti	Slikarstvo	180	prvostupnik/prvostupnica slikarstva
			Kiparstvo	180	prvostupnik/prvostupnica kiparstva
			Grafika	180	prvostupnik/prvostupnica grafike
36.	II.	Likovne umjetnosti	Slikarstvo	120	magistar/magistra slikarstva i magistar/magistra likovne kulture
			Kiparstvo	120	magistar/magistra kiparstva i magistar/magistra likovne kulture
			Grafika	120	magistar/magistra grafike i magistar/magistra likovne kulture
37.	I.	Matematika	–	180	prvostupnik/prvostupnica matematike
38.	II.	Matematika	nastavnički smjer	120	magistar/magistra matematike
39.	I.	Matematika – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica matematike
40.	II.	Matematika – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra matematike
41.	I.	Njemački jezik i književnost	–	180	prvostupnik/prvostupnica njemačkog jezika i književnosti
42.	II.	Njemački jezik i književnost	nastavnički smjer	120	magistar/magistra njemačkog jezika i književnosti
43.	I.	Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica njemačkog jezika i književnosti
44.	II.	Njemački jezik i književnost – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra njemačkog jezika i književnosti
45.	I.	Povijest – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica povijesti
46.	II.	Povijest – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra povijesti
47.	I.	Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica povijesti umjetnosti
48.	II.	Povijest umjetnosti – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra povijesti umjetnosti
49.	I.	Predškolski odgoj	–	240	prvostupnik/prvostupnica predškolskog odgoja
50.	II.	Predškolski odgoj	–	60	magistar/magistra predškolskog odgoja
51.	I.	Predškolski odgoj – stručni studij	–	180	stručni prvostupnik / stručna prvostupnica predškolskog odgoja
52.	I.	Razredna nastava – četverogodišnji studij	–	240	prvostupnik/prvostupnica primarnog obrazovanja
53.	II.	Razredna nastava – jednogodišnji studij	–	60	magistar/magistra primarnog obrazovanja
54.	I.	Razredna nastava – trogodišnji studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica primarnog obrazovanja
55.	II.	Razredna nastava – dvogodišnji studij	–	120	magistar/magistra primarnog obrazovanja
56.	I.	Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij	–	180	prvostupnik/prvostupnica talijanskog jezika i književnosti
57.	II.	Talijanski jezik i književnost – dvopredmetni studij	nastavnički smjer	120	magistar/magistra talijanskog jezika i književnosti

PRILOG 2: RECENZIJE

„Kontinuirani i sustavan rad na unaprjeđenju kvalitete obrazovnih programa u skladu sa suvremenim standardima temeljni su preduvjet uspješnog obrazovnog sustava. Posebice se to odnosi na visoko obrazovanje, odnosno na nastavničke studijske programe kojima se stječu potrebne kompetencije, znanja i vještine za rad u odgojno-obrazovnim institucijama (profesori/nastavnici/učitelji/odgajatelji). Sveučilište u Mostaru, kao istaknuta visokoškolska institucija u BiH i u okruženju postavila je unaprjeđenje kvalitete studijskih programa kao jedan od strateških ciljeva, koji bitno pridonosi i ostvarenju drugih, posebno onaj koji se odnosi na ulogu Sveučilišta u društvu, ‘pri čemu je obrazovanje kvalitetnog nastavnog kadra za sve razine obrazovanja možda i najbolji način na koji jedna visokoškolska ustanova može društvu dati svoj doprinos’.

U tom kontekstu ‘Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija na Sveučilištu u Mostaru’ predstavlja vrijedan dokument koji svjedoči o važnosti koja se na toj visokoškolskoj instituciji pridaje nastavničkim studijima. ‘Priručnik’ je uredio tim istaknutih stručnjaka sa Sveučilišta, s bogatim iskustvom u sustavu kvalitete: prof. dr. sc. Luciana Boban, koordinator kvalitete na razini Sveučilišta i pročelnica studija Latinskog jezika (nastavnički studij), izv. prof. dr. sc. Andrea Miljko, koordinator kvalitete Filozofskog fakulteta, pročelnica studija Informacijskih znanosti (nastavnički studij) i prof. dr. sc. Lidija Vladić-Mandarić, prodekanica i koordinator kvalitete Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti te pročelnica studija Glazbe (nastavnički studij). ‘Priručnik’ se objavljuje dvojezično, na hrvatskom i engleskom jeziku, u e-izdanju (na mrežnoj stranici Sveučilišta) i u tiskanom izdanju.

Kako se u uvodnom dijelu navodi, ‘Priručnik’ se sadržajno nastavlja na ‘Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitog studija’ (autorice: Luciana Boban i Ines Perić), objavljen, također dvojezično, 2015. godine, što dodatno svjedoči o kontinuiranom radu na osuvremenjivanju i usklađivanju nastavničkih studija kao važnog dijela studijske ponude Sveučilišta u Mostaru, te odgojno-obrazovnog sustava i društva u cjelini. Novi ‘Priručnik’ pripremljen je nakon postupka revizije svih studijskih programa na Sveučilištu provedene u 2022. i 2023. godini i, u odnosu na prethodni, razlikuje se u tome što su, uz nastavničke studije Filozofskog fakulteta opisani i nastavnički programi drugih sastavnica Sveučilišta (Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti i Akademija likovnih umjetnosti). Posebna pozornost u postupku revizije, kako se navodi u Uvodu, posvećena je upravo nastavničkim studijima, s ciljem harmonizacije i ujednačavanja svih nastavničkih studija na Sveučilištu, uzimajući u obzir i njihove specifičnosti. Postavljajući kao jedan od ciljeva: ‘dokumentirati što je sve uređeno na Sveučilištu u Mostaru’, odnosno prikazati rezultate višegodišnjeg rada na unaprjeđenju sustava kvalitete i na primjeni suvremenih standarda u nastavnim planovima i programima, posebice

nastavničkih studija, urednice su u 'Priručniku' među ostalim, dale detaljan opis samog procesa izrade unaprijeđenih nastavnih planova posvećujući posebnu pozornost ishodišta učenja pojedinih studija i njihovoj povezanosti sa standardima zanimanja odnosno standardima kvalifikacije.

'Priručnik' o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija na Sveučilištu u Mostaru uzoran je primjer dokumenta u kojemu su sustavno, jasno i pregledno izneseni svi relevantni podaci o nastavnim planovima i programima nastavničkih studijskih programa pojedinih sastavnica Sveučilišta, uz detaljan opis načina na koji se na tim studijskim programima stječu nastavničke kompetencije. Ono što je posebno vrijedno jest i iscrpni i vrijednim informacijama bogati pregled, moglo bi se reći, teorijske i iskustvene podloge koja je dovela do izrade jedinstvene strukture i metodologije nastavnog plana i programa na razini Sveučilišta, uključujući naravno i nastavničke studije. U tom kontekstu važno je spomenuti sudjelovanje predstavnika Sveučilišta u nizu domaćih i međunarodnih projekata koji su se bavili standardima zanimanja/kvalifikacije nastavnika te uspješnu implementaciju međunarodnih i nacionalnih zakonskih i drugih akata u institucijski sustav kvalitete, kao što su Europski kvalifikacijski okvir (EQF), Osnove kvalifikacijskog okvira u BiH i drugi. Suvremene spoznaje i iskustva u tom području dovele su i do sveobuhvatnijeg pristupa u izradi nastavnih planova i programa, uz uključivanje svih dionika u obrazovnom procesu, uključujući predstavnike gospodarstva i lokalne zajednice.

Iz 'Priručnika' je vidljivo da su u jedinstvenom programu za stjecanje nastavničkih kompetencija Sveučilišta u Mostaru, bez obzira na brojne izazove, kao što su specifičnosti pojedinih studijskih programa, velik broj nastavničkih studijskih programa, smjerova, različitog trajanja ciklusa, ali i složenost njihove strukture kao jednopredmetnih i dvopredmetnih studija, uspješno zadovoljeni kriteriji ostvarivanja kvantitativnog i kvalitativnog standarda nastavničkih kompetencija. Dobro razrađenom i logičnom strukturom, teorijski i terminološki usklađen s najsuvremenijim trendovima u visokom obrazovanju, 'Priručnik' pruža jasne informacije studentima, nastavnicima, vanjskim dionicima i široj javnosti o procesu kreiranja programa za stjecanje nastavničkih kompetencija na studijima koji obrazuju buduće profesore, nastavnike, učitelje i odgajatelje na svim razinama i vrstama obrazovanja i pruža smjernice za uspješno postizanje visokih obrazovnih standarda i prilagodbu obrazovnog sustava zahtjevima tržišta rada. U tom smislu zasigurno može poslužiti kao ogledni primjerak i model i drugim sveučilištima i obrazovnim institucijama u BiH i šire, te organizacijama koje se bave obrazovanjem općenito."

*prof. dr. sc. Nedjeljka Balić-Nižić
Odjel za talijanistiku
Sveučilište u Zadru
Republika Hrvatska*

„Grupa urednica je priredila publikaciju pod nazivom ‘Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija na Sveučilištu u Mostaru’. Publikacija se sastoji iz pet glavnih poglavlja:

1. Nastavnički studiji na Sveučilištu u Mostaru
2. Nastavničke kompetencije i standardi zanimanja/kvalifikacije nastavnika
3. Implementacija standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe
4. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji dijele zajednički nastavnički modul i
5. Popisi predmeta s nastavničkim kompetencijama na nastavničkim studijima koji imaju svoj nastavnički modul.

U prvom poglavlju predstavljene su nastavnički studiji na Filozofskom fakultetu, Fakultetu prirodno-matematičkih i odgojnih znanosti i Akademiji likovnih umjetnosti, s posebnim naglaskom na specifičnosti dvopredmetnih studija na Sveučilištu u Mostaru. Istaknuto je da je dvopredmetnost specifična za nastavničke studije, izdvojene su prednosti i izazovi dvopredmetnih studija, te ponuđene korisne smjernice za implementaciju standarda kvalifikacija u dvopredmetnim studijima, što može biti korisno i za druge univerzitete/sveučilišta u Bosni i Hercegovini i regionu.

Drugo poglavlje posvećeno je analizi nastavničkih kompetencija i standarda zanimanja/kvalifikacija nastavnika. Posebna vrijednost ovog dijela je predstavljanje temeljnih okvira koji su kao rezultat imali standard zanimanja i standard kvalifikacija nastavnika ističući razinu Bosne i Hercegovine. Ovo poglavlje pruža važnu osnovu za daljnju primjenu standarda u obrazovnim institucijama.

Treće poglavlje opisuje proces kroz koji je Sveučilište u Mostaru prošlo kako bi osiguralo kvalitetnu implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacija nastavnika u svoje studijske programe. Urednice publikacije precizno izlažu metodologiju primijenjenu na Sveučilištu, pružajući jasno usmjerenje za druge univerzitetske/sveučilišne centre u Bosni i Hercegovini koji žele kreirati Nastavnički modul. Posebna vrijednost je u tome što je definirano da Nastavnički modul nosi najmanje 60 ECTS bodova. Također, važan dio ovog poglavlja odnosi se na izradu okvira za kreiranje silabusa nastavnih predmeta unutar Nastavničkog modula. Ovdje je prikazan primjer operacionalizacije ECTS bodova kroz elemente praćenja rada studenata, gdje je za svaki pojedini element precizirano opterećenje u satima te njegovo prevođenje u ECTS bodove.

Četvrto poglavlje sadrži popis predmeta s nastavničkim kompetencijama na studijima koji dijele zajednički Nastavnički modul. Predmeti su grupirani prema fakultetima

- Filozofski fakultet i Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti. Jasno je naznačeno koji predmeti čine zajednički Nastavnički modul, a posebno se ističu predmeti: Filozofija odgoja i obrazovanja, Psihologija odgoja i obrazovanja, Opća pedagogija, Didaktika i Inkluzija u obrazovanju. U ovom poglavlju, čitateljima je jasno prikazano kako se ECTS bodovi ravnomjerno raspodjeljuju unutar semestra, omogućujući dvopredmetnim studijima ravnotežu u raspodjeli opterećenja.

Peto poglavlje prikazuje popis predmeta s nastavničkim kompetencijama na studijima koji imaju vlastiti Nastavnički modul, uključujući studije poput: Glazbene pedagogije, Glazbene umjetnosti, Kineziologije, Predškolskog odgoja, Razredne nastave i Likovne umjetnosti. Ovdje je istaknuto kako svaki od navedenih studija ima vlastiti Nastavnički modul koji je prilagođen specifičnostima svakog područja.

Globalne promjene postavljaju visoke zahtjeve pred visokoškolske ustanove, posebno u kontekstu razvoja kompetencija studenata. Postoji mnogo različitih pristupa u definiranju kompetencija, što može dovesti do nedosljednosti i nekoherentnosti u ovom području. Osim toga, popis očekivanih izlaznih kompetencija studenata nastavničkih studija je neujednačen na univerzitetima/sveučilištima u Bosni i Hercegovini, što predstavlja veliki izazov. Poznavajući navedeno, urednice 'Priručnika o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija na Sveučilištu u Mostaru' su odlučile, na temelju vlastitih kompetencija i profesionalnog iskustva, izuzetno zahtjevan proces, u ključnim segmentima, ponuditi među koricama i osigurati da bude dostupan svim zainteresiranim stranama prilikom kreiranja obrazovnih politika i nastavnih planova i programa nastavničkih studija. Stoga, cilj 'Priručnika' je istaknuti važnost nastavničke profesije, ali i prikazati metodološki okvir kvalitetnog kreiranja nastavničkih studijskih programa. Kvalitetni nastavnih planovi i programi nastavničkih studija nužni su za razvoj temeljnih kompetencija budućih nastavnika, što predstavlja osnov za unaprijeđenje obrazovnog sistema u cjelini. 'Priručnik' je namijenjen ministarstvima, zavodima i drugim organizacijama koje se bave obrazovanjem, upravama i nastavnicima na Sveučilištu u Mostaru, tijelima iz sustava za osiguranje kvalitete, ali i aktivnim i budućim studentima koji studiraju ili imaju namjeru studirati nastavničke studije.

'Priručnik' je podijeljen u pet poglavlja i predstavlja sveobuhvatan resurs, jer urednice publikacije temeljito i stručno obrađuju relevantne teme. Struktura publikacije je vrlo promišljena i vodi čitatelja kroz složene procese na jednostavan i razumljiv način. Predstavljani su konkretni primjeri, relevantni okviri, te modularna struktura studijskih programa, što omogućava lakšu prilagodbu ovih smjernica na druge univerzitetske/sveučilišne centre. Većina nastavničkih studija na Sveučilištu u Mostaru koristi zajednički Nastavnički modul kao osnovu za kreiranje silabusa, dok neki studiji, zbog svojih specifičnih zahtjeva i ciljeva, imaju vlastiti Nastavnički modul. Ove opcije, ne samo da pružaju priliku za prilagodbu određenih segmenata studija, već i šalju jasnu poruku

drugim univerzitetima/sveučilištima, sugerirajući im da mogu implementirati sličan pristup, uz definiranje jasne strukture koja osigurava dosljednost i kvalitetu svih akademskih elemenata. Dodana vrijednost pristupa predstavljenog u Priručniku jeste u tome što je istaknuto da Nastavnički modul nosi najmanje 60 ECTS bodova, što je očekivano trajanje nastavničkog smjera pet studijskih godina, što su silabusi rađeni u jedinstvenom obrascu i trebaju odražavati razinu studijskog programa kroz povezivanje sa zajedničkim ishodima učenja, itd.

S obzirom na praktičnost i značaj ove publikacije, 'Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija na Sveučilištu u Mostaru' s punim povjerenjem preporučujem za daljnju proceduru i objavu. Priručnik predstavlja izuzetno vrijedan resurs za sve relevantne institucije, a posebno za univerzitete/sveučilišta u Bosni i Hercegovini, ali i šire, u procesu oblikovanja obrazovne politike, kao i u razvoju i implementaciji nastavničkih, i drugih, studijskih programa."

*prof. dr. sc. Lejla Kafedžić
Odsjek za pedagogiju
Filozofski fakultet
Univerzitet u Sarajevu
Bosna i Hercegovina*

„Napraviti ‘Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija tijekom redovitoga studija na Sveučilištu u Mostaru’ (dalje u tekstu: ‘Priručnik’) bio je zahtevan i ogroman posao, vredan uloženog truda. Ovo je važan poduhvat ne samo zbog svog obima i složenosti (analizirano je 57 studijskih programa koji obrazuju buduće profesore/nastavnike/učitelje/odgajatelje, što je skoro polovina svih studijskih programa na sveučilištu u Mostaru) već zbog profesionalnog iskoraka koji je njime napravljen u podizanju kvaliteta obrazovanja i njegovog daljeg razvoja u ovom kantonu. Prema nalazima istraživanja, ključni faktor kvaliteta obrazovanja jeste kvalitet nastavnika. Dobar nastavnik može napraviti promenu u životima svojih učenika. Zato možemo reći da se suština značaja ovog Priručnika upravo ogleda u njegovom uticaju na kvalitet inicijalnog obrazovanja nastavnog kadra.

Nije uvek prepoznat značaj nastavnika u društvu, a ovaj ‘Priručnik’ ide dalje od deklaracije o važnosti nastavnika u konkretne mere koje će doprineti podizanju kvaliteta inicijalnog obrazovanja nastavnog kadra: ujednačavanje programa, analiza ciljeva i ishoda nastavničkih studija, usklađivanje ishoda sa standardima zanimanja. Centralni deo Priručnika jeste deo ‘Nastavničke kompetencije i standardi zanimanja/ kvalifikacije nastavnika’, koji su razvijale autorice ‘Priručnika’ oslanjajući se na rezultate više međunarodnih projekata, jer u BiH nisu definisani standardi zanimanja ni standardi kvalifikacije. Ovo je iziskivalo dodatan napor i visoke stručne kompetencije autorki ‘Priručnika’. Potrebno je istaći da je značajno što su u analizu uključeni i definisani ciljevi nastavničke profesije, jer oni su osnova za izvođenje ishoda. Bez jasnih i precizno formulisanih ciljeva ne možemo znati ni da li su adekvatno postavljeni ishodi. Svaki cilj je, u duhu razvijenog kurikuluma, pretočen u podmodule Nastavničkog modula. Kao što je i u većini razvijenih zemalja i ovde se traži sedmi nivo Evropskog kvalifikacijskog okvira i Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini, a u analizi se jasno ocrtava složenost posla nastavnika, višestranost njihovih uloga, od kvalitetne organizacije procesa nastave/učenja, do saradnje s kolegama u školi i van nje, sa lokalnom zajednicom.

Pored navedenih adresata kojima je namenjen 'Priručnik', dodala bih da je 'Priručnik' važan element praćenja i analiza kvaliteta obrazovanja i važan input za dalji razvoj nastavničkih fakulteta i posledično unapređivanje kvaliteta obrazovanja. Ovaj rad omogućava dobro polazište za sagledavanje slike gde smo, ali i kuda i kako dalje: kako obrazujemo buduće nastavnike, imaju li studenti mogućnosti da u toku studija razviju potrebne nastavničke kompetencije, i da li se sistematski i kontinuirano radi na razvoju i doradi ovih važnih pitanja. Pored toga, nesumnjivo je da će 'Priručnik' biti od interesa i široj publici, jer je pitanje nastavničkih uloga i njihovih kompetencija tesno povezano sa pitanjem svrhe obrazovanja u savremenom dobu, a to je pitanje za sve građane, jer se time promišlja o razvoju i budućnosti same zemlje."

*prof. dr. sc. Ana Pešikan
Odeljenje za psihologiju
Filozofski fakultet
Univerzitet u Beogradu
Republika Srbija*

**HANDBOOK ON THE
ACQUISITION OF TEACHING
COMPETENCIES**

DURING FULL-TIME STUDIES AT
THE UNIVERSITY OF MOSTAR

Table of Contents

Introduction 141

1. Teacher Education Programmes at the University of Mostar 149

- 1.1. Teacher Education Programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences **151**
- 1.2. Teacher Education Programmes at the Faculty of Science and Education **154**
- 1.3. Teacher Education Programmes at the Academy of Fine Arts **157**
- 1.4. Specifics of Double-Major Study Programmes at the University of Mostar **157**
  - 1.4.1. Characteristics of Double-Major Studies **157**
  - 1.4.2. Advantages and Challenges of Double-Major Studies **160**
  - 1.4.3. Specifics of Implementing Teacher Qualification Standards in Double-Major Studies **162**

2. Teaching Competencies and Occupational/Qualification Standards 165

3. Implementation of the Teacher Occupational/Qualification Standard in Study Programmes 173

- 3.1. Methodology for Implementing the Teacher Occupational/Qualification Standard **176**
- 3.2. Description of the Methodology Steps for Implementing the Teacher Occupational/Qualification Standard, Including the Common Teaching Module **182**

4. Lists of Courses with Teaching Competencies in Teacher Education Programmes Sharing a Common Teacher Training Module 203

- 4.1. Lists of Courses with Teaching Competencies in the Teacher Education Programmes of the Faculty of Humanities and Social Sciences that share a common Teacher Training Module **205**
  - 4.1.1. English Language and Literature **205**
  - 4.1.2. Croatian Language and Literature **207**
  - 4.1.3. German Language and Literature **208**
  - 4.1.4. English Language and Literature – double major study programme **209**
  - 4.1.5. Philosophy – double major study programme **210**
  - 4.1.6. Croatian Language and Literature – double major study programme **211**
  - 4.1.7. Information Science – double major study programme **212**
  - 4.1.8. Latin Language and Roman Literature – double major study programme **213**
  - 4.1.9. German Language and Literature – double major study programme **214**
  - 4.1.10. History – double major study programme **215**
  - 4.1.11. Art History – double major study programme **216**
  - 4.1.12. Italian Language and Literature – double major study programme **217**

- 4.2. Lists of Courses with Teaching Competencies in the Teacher Education Programmes of the Faculty of Science and Education that share a common Teacher Training Module **218**
  - 4.2.1. Geography **218**
  - 4.2.2. Informatics **219**
  - 4.2.3. Mathematics **220**
  - 4.2.4. Biology – double major study programme **221**
  - 4.2.5. Physics – double major study programme **222**
  - 4.2.6. Geography – double major study programme **223**
  - 4.2.7. Informatics – double major study programme **224**
  - 4.2.8. Chemistry – double major study programme **225**
  - 4.2.9. Mathematics – double major study programme **226**

5. Lists of Courses with Teaching Competencies in Teacher Education Programmes that Have Their Own Teacher Training Module 227

- 5.1. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Faculty of Science and Education that have their own Teacher Training Module **229**
  - 5.1.1. Music Pedagogy **229**
  - 5.1.2. Music Art **233**
  - 5.1.3. Kinesiology **239**
  - 5.1.4. Preschool Education **243**
  - 5.1.5. Preschool Education – professional study programme **245**
  - 5.1.6. Primary School Education (240 ECTS + 60 ECTS) **247**
  - 5.1.7. Primary School Education (180 ECTS + 120 ECTS) **249**
- 5.2. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Academy of Fine Arts that have their own teacher training module **251**
  - 5.2.1. Fine Arts, tracks: Painting, Sculpture, Graphic Arts **251**

Conclusion 253

Literature 259

APPENDIX 1: LIST OF TEACHER EDUCATION PROGRAMMES WITH ACADEMIC TITLES 262

APPENDIX 2: REVIEWS 265

Introduction

The purpose of this *Handbook* is to present the study programmes at the University of Mostar that educate future professors, teachers, and educators at all levels and types of education. It aims to showcase how teaching competencies are acquired within these study programmes, as well as how the teacher occupational/qualification standards have been implemented in accordance with accreditation criteria and *the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. As such, the *Handbook* is intended for educational institutions (ministries, institutes), other organizations involved in education, management and teaching staff at the University, quality assurance bodies, and especially for current and prospective students who are studying or planning to study teacher education programmes.

The motivation for the creation and publication of this *Handbook* stems from the regular revision of all study programmes at the University of Mostar, which began with a Senate decision in February 2022 and concluded with the adoption of revised curricula in May 2023. During this period, 125 revised curricula of existing study programmes were adopted, along with eight curricula for new study programmes. It is important to emphasize that the revision process was conducted in accordance with the new *Regulations on the Procedure for Adoption of New and Revision of Existing Study Programmes at the University of Mostar*, which mandates uniform templates for all curricula and a standardized curriculum structure at the University level. Additionally, the *Guide for the Development of the Curricula at the University of Mostar* defines a unified methodology for creating the fundamental elements of curricula, including objectives, competencies, learning outcomes, learning outcome matrices, ECTS credit allocation at the course level, methodology for calculating final grades, alignment of course-level learning outcomes with program-level outcomes, the correlation between student obligations and assessment methods with course-level learning outcomes, and more. To ensure better and more efficient collaboration with all relevant stakeholders, the aforementioned *Regulations* required that curriculum development committees include a representative from the business sector, a student representative, and a quality assurance coordinator from the relevant organizational unit, as well as that public discussions on the proposed curriculum be held.

In this context, the necessary conditions were established to harmonize and standardize all teacher education programmes at the University in terms of competencies and learning outcomes, with the goal of their improvement. The greatest challenge in this endeavor was the large number of teacher education programmes and the complexity of their structure, including single-major and double-major studies, various specializations, differing cycle durations, and their individual specificities. Specifically, the University offers a total of 29 undergraduate and 28 graduate study programmes that educate future professors, teachers, and educators, including:

- 14 undergraduate and 13 graduate single-major study programmes
- 15 undergraduate and 15 graduate double-major study programmes
- 25 undergraduate and 25 graduate study programmes for future subject teachers
- 2 undergraduate and 2 graduate study programmes for classroom teachers
- 2 undergraduate and 1 graduate study programme for preschool educators.

The development of curricula, including the creation of teaching competencies, learning outcomes, and the courses through which they are acquired in all teacher education programmes, was based on the following assumptions:

- The required qualification level for the teaching profession is Level 7 according to the European Qualifications Framework (EQF) and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH, which corresponds to the completion of the second cycle of higher education. According to the Baseline of the Qualifications Framework in BiH, this is equivalent to a higher professional qualification, i.e., a four-year pre-Bologna programme.
- The quantitative standard for acquiring teaching competencies requires a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, accumulated over the first and second cycles (five-year study programmes, within a total of 300 ECTS credits).
- The qualitative standard for acquiring teaching competencies aligns with reference documents that define key tasks, competencies, and learning outcomes for the teaching profession. The following documents were considered in this revision:
  - *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), which, under Category 2 – Professionals and Scientists, lists occupations requiring higher education, specifically "23 – Education Professionals," including "232 – Secondary School Education Professionals," "233 – Primary and Preschool Education Professionals," and "235 – Other Education Professionals," along with job descriptions for these occupations.
  - „Teacher Occupational Standard“ and „Teacher Qualification Standard“, developed within the "TABLA General Education Project" (USAID, Save the Children, 2022), which builds upon previous international projects in Bosnia and Herzegovina focused on teacher occupational/qualification standards.

Given that teacher education programmes that prepare future subject teachers represent a specific category of teacher education programmes and can be offered in a double-major structure, a unique ECTS system for double-major programmes was developed to enhance their quality. This system enables the combination of all double-major programmes at the University (offered by the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education) under the following conditions:

- Exactly 30 ECTS credits must be earned each semester.
- Each semester must include a common course(s) with an even number of ECTS credits, allowing the two study programmes in a double-major combination to equally share the remaining ECTS credits in the semester.
- All students must acquire the same teaching competencies and corresponding learning outcomes.

To ensure a more systematic and efficient implementation of these standards in teacher education programmes, a common Teacher Training Module was introduced for all relevant teacher education programmes. This Module includes a group of courses common to all such programmes, designed to achieve identical objectives, competencies, and learning outcomes at the programme level.

To provide a comprehensive overview of teacher education programs, their structure, and the steps taken in the revision and improvement process, this *Handbook* includes the following chapters:

- „Teacher Education Programmes at the University of Mostar“ – Lists all teacher education programmes within each organizational unit, highlighting their key characteristics, with a special focus on the specificities of double-major programmes.
- „Teaching Competencies and Teacher Occupational/Qualification Standards“ – Explains the significance of these competencies and the selection of reference documents.
- „Implementation of Teacher Occupational/Qualification Standards in Study Programmes“ – Describes how these standards were incorporated during the curriculum revision process.
- „List of Courses with Teaching Competencies in Teacher Education Programmes Sharing the Common Teacher Training Module“ – Lists the teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education that train future subject teachers and share the Common Teaching Module, along with the courses through which teaching competencies are acquired.

- „List of Courses with Teaching Competencies in Teacher Education Programmes with Their Own Teacher Training Module“ – Lists the teacher education programmes at the Faculty of Science and Education and the Academy of Fine Arts that have their own Teaching Module, along with the courses through which teaching competencies are acquired.
- „Conclusion“ – Summarizes key points and highlights the most important outcomes of the curriculum revision and enhancement process for programmes that train future professors, teachers, and educators at all levels and types of education.
- „Appendix 1: List of Teacher Education Programmes with Academic Titles“ – Provides an alphabetical list of all teacher education programmes, including details on the cycle, study programme and track title, ECTS credits, and the academic title awarded upon graduation
- „Appendix 2: Reviews“ – Provides three reviews of the *Handbook*, from the fields of pedagogy, psychology, and philology, as examples of perspectives from different areas and fields of teacher education programmes.

This *Handbook* builds upon the previously published *Handbook on the Acquisition of Teaching Competencies during Full-Time Studies* (2015), which focused on the teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences. The current version has been expanded and updated to systematically integrate teaching competencies into all teacher education programmes at the University of Mostar as part of the latest regular curriculum revision.

Although the implementation of teacher occupational/qualification standards—defined by qualification levels, specific competencies, learning outcomes, and a minimum workload of 60 ECTS credits from courses that develop teaching competencies—is a prerequisite for achieving a high-quality teaching workforce in primary and secondary schools, teacher education programmes often exhibit the following issues:

- Failure to ensure 60 ECTS credits from courses that develop teaching competencies.
- Allocating the required 60 ECTS credits exclusively as surplus credits beyond the standard 30 ECTS per semester (which is not always the student’s choice).
- Assigning the designation of teaching competency courses to courses that do not actually develop teaching competencies.
- Lack of defined connections between program-level learning outcomes and course-level learning outcomes.
- Lack of defined connections between course-level learning outcomes and assessment methods.

Considering the fundamental right of students to receive competencies aligned with the key tasks of their profession upon graduation, the University of Mostar ensures that 60 ECTS credits from courses developing teaching competencies are included within the total 300 ECTS credits, regardless of whether the study programme follows a 180 ECTS + 120 ECTS structure or a 240 ECTS + 60 ECTS structure. The student's right to earn surplus credits remains their choice.

Beyond students' rights during their studies, they also acquire certain rights as degree holders. Since the implementation of the Bologna reform, a key issue has been how to equate pre-Bologna degree holders (with Higher education qualification or Higher vocational education) with Bologna graduates (Bachelor's or Master's degrees) in terms of rights. Although the Baseline of the Qualifications Framework in BiH clearly states that a Higher vocational education is equivalent to a Bachelor's degree (first cycle of higher education) and a Higher education qualification is equivalent to a Master's degree (second cycle of higher education), neither the laws on primary and secondary education, nor related bylaws, job postings for teaching positions, or job classification frameworks in schools and educational institutions, align with these standards. This discrepancy often jeopardizes the rights associated with both pre-Bologna and Bologna diplomas. This *Handbook* clarifies how and why a Higher education qualification and a Master's degree with 300 ECTS credits are equivalent, both representing the required education level (professional qualification) for the teaching profession. The Appendix of the *Handbook* includes a list of academic titles awarded upon completion of programmes preparing future professors, teachers, and educators at the University of Mostar. In accordance with the *Framework Law on Higher Education in Bosnia and Herzegovina* („Official Gazette of BiH“, No. 59/07) and the *Law on Higher Education of the Herzegovina-Neretva Canton* („Official Gazette of HNC“, No. 4/12), a first-cycle degree confers the title Bachelor, while a second-cycle degree confers the title Master.

The *University Regulations on the Equivalence of a Previously Obtained Title with the New Title* state that a pre-Bologna program lasting at least four years, leading to a VII/1 professional qualification (Higher education qualification), is equivalent to a completed second cycle of education (Level 7 of the European Qualifications Framework and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH), awarding the title Master of the profession. A pre-Bologna program shorter than four years is equivalent to a completed first cycle (Level 6 of the European Qualifications Framework), awarding the title Bachelor. In the teaching profession, this equivalence implies that the title „Professor“ of a specific subject corresponds to „Master“, while „Teacher“ of a subject corresponds to „Bachelor“, depending on the terminology used in laws governing primary and secondary education. Therefore, according to the *University Regulations on the Equivalence of a Previously Obtained Title with the New Title*, a degree holder titled „Teacher“ has the right

to use the title „Bachelor“, with all associated rights, while a degree holder titled „Professor“ has the right to use the title „Master“, with all associated rights.

A specific debate within the teaching profession concerns the competency of double-major graduates versus single-major graduates for teaching a given subject. Considering that double-major programmes existed before the Bologna reform—when a Higher education qualification was obtained through a four-year programme—it seems that double-major programmes should be even more justified and prevalent after the Bologna reform, since Level 7 qualification (equivalent to a Higher education qualification) is now obtained after a five-year study programme. However, regardless of study duration before or after the Bologna reform, it is evident that a higher number of ECTS credits allows for the acquisition of more or higher-level learning outcomes. While a single-major program may allow for more or higher-level learning outcomes compared to a double-major programme, this does not mean that a double-major programme cannot provide the necessary learning outcomes for independent teaching. A well-structured double-major study programme curriculum, incorporating an ECTS system for double-major study programmes, a learning outcomes matrix, a Common Teaching Module, and aligned assessment methods, can ensure that double-major graduates acquire the necessary teaching competencies. Additionally, double-major programmes may offer advantages in terms of interdisciplinary connections and subject integration. This *Handbook* demonstrates that learning outcomes related to teaching competencies are identical in both single-major and double-major programmes, even if their ECTS distribution differs. The same learning outcomes are recorded at the programme level, course level, and within learning outcomes matrices that show their connections.

Finally, taking into account the fact that as many as 57 first- and second-cycle study programmes at the University of Mostar educate future professors/teachers/educators — which represents nearly half of all study programmes — this *Handbook* also presents the way in which the University of Mostar implements its strategic goals. This includes not only enhancing study programme quality but also emphasizing the University's role in society. Providing high-quality teacher education at all levels is arguably one of the most significant contributions a higher education institution can make to society.

Teacher Education
Programmes at the
University of Mostar

At the University of Mostar, future professors/teachers/educators are trained at three organizational units of the University:

- Faculty of Humanities and Social Sciences
- Faculty of Science and Education
- Academy of Fine Arts.

The study programmes that educate future professors/teachers/educators in this *Handbook* will be referred to as „teacher education programmes“.

1.1. Teacher Education Programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences

Teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences prepare future subject teachers. All programmes are structured so that undergraduate studies (first cycle) last three years and carry 180 ECTS credits, while graduate studies (second cycle) last two years and carry 120 ECTS credits.

Although only in the graduate programmes it is explicitly stated that it is a teacher training track (since most courses that provide teaching competencies are implemented at the graduate level), undergraduate programmes are also considered part of teacher education because teaching competencies are acquired cumulatively throughout both undergraduate and graduate studies. Even though within this structure—where the undergraduate program (first cycle) lasts three years with 180 ECTS credits, and the graduate program (second cycle) lasts two years with 120 ECTS credits—it is possible to create other graduate study tracks (such as research or translation tracks in addition to the teaching track), the Faculty of Humanities and Social Sciences currently offers and conducts only the teaching track at the graduate level.

After the most recent revision of study programmes, the Faculty of Humanities and Social Sciences offers three undergraduate and three graduate single-major teacher education programmes:

1. English Language and Literature
2. Croatian Language and Literature
3. German Language and Literature

In addition to single-major programmes, there are nine undergraduate and nine graduate double-major teacher education programmes:

1. English Language and Literature – double-major study programme
2. Philosophy – double-major study programme
3. Croatian Language and Literature – double-major study programme
4. Information Science – double-major study programme, Informatology track
5. Latin Language and Roman Literature – double-major study programme
6. German Language and Literature – double-major study programme
7. History – double-major study programme
8. Art History – double-major study programme
9. Italian Language and Literature – double-major study programme

Each double-major teacher education programme at the Faculty of Humanities and Social Sciences can be combined with:

- Any other double-major teacher education programme at the Faculty of Humanities and Social Sciences
- Double-major non-teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences:
  1. Archaeology – double-major study programme
  2. Information Science – double-major study programme, Library Science track
  3. Journalism – double-major study programme
- Certain double-major teacher education programmes and Pedagogy – double-major study programme at the Faculty of Science and Education (a decision on available combinations is made each academic year).

Earning 60 ECTS credits from courses that provide teaching competencies within a total of 300 ECTS credits is ensured in all single-major teacher education programmes and all double-major teacher education programmes combined with another double-major teacher education programme. In cases where a double-major teacher education programme is combined with a double-major non-teacher education programme, additional courses with teaching competencies must be taken alongside the standard 30 ECTS credits per semester.

Besides these study programmes for future subject teachers, the Faculty of Humanities and Social Sciences also offers programmes that train future educational specialists, structured as 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Information Science, Library Science track
2. Information Science – double-major study programme, Library Science track
3. Speech and Language Pathology
4. Psychology.

A table summarizing the teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences is provided:

	Structure 180 ECTS + 120 ECTS	
	Undergraduate study (180 ECTS)	Graduate study (120 ECTS)
Single-major study programme	English Language and Literature	English Language and Literature, Teacher Training track
	Croatian Language and Literature	Croatian Language and Literature, Teacher Training track
	German Language and Literature	German Language and Literature, Teacher Training track
Double-major study programme	English Language and Literature – double-major study programme	English Language and Literature – double-major study programme, Teacher Training track
	Philosophy – double-major study programme	Philosophy – double-major study programme, Teacher Training track
	Croatian Language and Literature – double-major study programme	Croatian Language and Literature – double-major study programme, Teacher Training track
	Information Science – double-major study programme	Information Science – double-major study programme, Informatology track
	Latin Language and Roman Literature – double-major study programme	Latin Language and Roman Literature – double-major study programme, Teacher Training track
	German Language and Literature – double-major study programme	German Language and Literature – double-major study programme, Teacher Training track
	History – double-major study programme	History – double-major study programme, Teacher Training track
	Art History – double-major study programme	Art History – double-major study programme, Teacher Training track
	Italian Language and Literature – double-major study programme	Italian Language and Literature – double-major study programme, Teacher Training track

1.2. Teacher Education Programmes at the Faculty of Science and Education

Teacher education programmes at the Faculty of Science and Education train:

- Future subject-based teachers
- Future primary school teachers
- Future preschool educators.

Some teacher education programmes follow a structure where the undergraduate programme (first cycle) lasts three years and carries 180 ECTS credits, and the graduate program (second cycle) lasts two years and carries 120 ECTS credits. Others follow a structure where the undergraduate programme lasts four years with 240 ECTS credits, and the graduate programme lasts one year with 60 ECTS credits.

Although in the 180 ECTS + 120 ECTS structure only in the graduate programmes it is explicitly stated that it is a teacher training track (since most courses that provide teaching competencies are implemented at the graduate level), undergraduate programmes are also considered teacher education programmes because teaching competencies are acquired cumulatively throughout both undergraduate and graduate studies.

After the most recent revision of study programmes, the Faculty of Science and Education offers three undergraduate and three graduate single-major teacher education programmes for subject-based teachers, structured as 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Geography
2. Mathematics
3. Informatics.

Additionally, there are three undergraduate and three graduate single-major teacher education programmes for subject-based teachers, structured as 240 ECTS + 60 ECTS:

1. Music Pedagogy
2. Music Art
3. Kinesiology.

In addition to the single-major teacher education programmes that prepare future subject-based teachers, there are also six undergraduate and six graduate double-major teacher education programmes for subject-based teachers, structured as 180 ECTS +

120 ECTS:

1. Biology – double-major study programme
2. Physics – double-major study programme
3. Geography – double-major study programme
4. Informatics – double-major study programme
5. Chemistry – double-major study programme
6. Mathematics – double-major study programme.

Each double-major teacher education programme at the Faculty of Science and Education can be combined with:

- Certain other double-major teacher education programmes and Pedagogy – double-major study programme (a decision on available combinations is made each academic year).
- Some double-major teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences (a decision on available combinations is made each academic year).

Additionally, there are two undergraduate and two graduate programs for primary school teachers:

1. Primary School Education – three-year study programme + Primary School Education – two-year study programme
2. Primary School Education – four-year study programme + Primary School Education – one-year study programme

For preschool educators, there are:

1. Preschool Education, undergraduate university study programme (240 ECTS) + Preschool Education, graduate university study programme (60 ECTS)
2. Preschool Education – professional study programme (180 ECTS)

The Faculty of Science and Education also offers programmes for future educational specialists, structured as 180 ECTS + 120 ECTS:

1. Educational Rehabilitation
2. Pedagogy
3. Pedagogy – double-major study programme.

The study programmes Pedagogy and Pedagogy – double-major study programme not only prepare students for educational specialist roles but also qualify them to teach subjects related to pedagogy and didactics in schools.

Some teacher education programs also offer non-teaching tracks in their single-subject undergraduate and graduate programs, including:

1. Biology
2. Geography
3. Chemistry
4. Informatics.

The teacher education programmes that train future professors/teachers/educators at the Faculty of Science and Education are presented in the table below:

	Structure 180 ECTS + 120 ECTS		Structure 240 ECTS + 60 ECTS	
	Undergraduate study (180 ECTS)	Graduate study (120 ECTS)	Undergraduate study (240 ECTS)	Graduate study (60 ECTS)
Single-major study programme	Geography	Geography, Teacher Training track	Music Pedagogy	Music Pedagogy
	Informatics	Informatics, Informatics in Education track	Music Art	Music Art
	Mathematics	Mathematics, Teacher Training track	Kinesiology	Kinesiology
	Primary School Education – three-year study programme	Primary School Education – two-year study programme	Primary School Education – four-year study programme	Primary School Education – one-year study programme
	Preschool Education – professional study programme	-	Preschool Education	Preschool Education
Double-major study programme	Biology – double-major study programme	Biology – double-major study programme, Teacher Training track		
	Physics – double-major study programme	Physics – double-major study programme, Teacher Training track		
	Geography – double-major study programme	Geography – double-major study programme, Teacher Training track		
	Informatics – double-major study programme	Informatics – double-major study programme, Teacher Training track		
	Chemistry – double-major study programme	Chemistry – double-major study programme, Teacher Training track		
	Mathematics – double-major study programme	Mathematics – double-major study programme, Teacher Training track		

1.3. Teacher Education Programmes at the Academy of Fine Arts

The Academy of Fine Arts offers programmes that train future art teachers. These programmes are structured so that undergraduate studies (first cycle) last three years and carry 180 ECTS credits, while graduate studies (second cycle) last two years and carry 120 ECTS credits:

1. Fine Arts, tracks: Painting, Sculpture, Graphic Arts, undergraduate study programme
2. Fine Arts, tracks: Painting, Sculpture, Graphic Arts, graduate study programme.

Regardless of the track chosen, students acquire the same teaching competencies.

A table summarizing the teacher education programmes at the Academy of Fine Arts is provided:

	Structure 180 ECTS + 120 ECTS	
	Undergraduate study (180 ECTS)	Graduate study (120 ECTS)
Single-major study programme	Fine Arts, tracks: Painting, Sculpture, Graphic Arts	Fine Arts, tracks: Painting, Sculpture, Graphic Arts

1.4. Specifics of Double-Major Study Programmes at the University of Mostar

1.4.1. Characteristics of Double-Major Studies

When presenting teacher education programmes, it is necessary to explain the basic characteristics of double-major studies, as the double-major structure is one of the key features of teacher education programs. This structure prepares students for the profession of a teacher/professor in two school subjects (e.g., English and German, Mathematics and Informatics, Biology and Chemistry, etc.), and it applies exclusively to teacher education programmes that train future subject teachers.

Double-major study programmes existed in higher education even before the Bologna Process, but Bologna significantly influenced their structure, primarily through the introduction of ECTS credits. Since the law defines a semester as comprising 30 ECTS credits, it was necessary to determine how these credits would be allocated between

the two study programmes in a given combination, while also considering shared courses. This challenge has often proven too great, leading some higher education institutions to discontinue double-major study programmes and their combinations. However, eliminating such study programmes should not be the solution, as double-major studies offer several advantages for both institutions and students.

Beyond ECTS-related challenges, the Bologna reform has also made defining key terms such as „study program“, „study/department“ and „track/major“ problematic. These terms are often inconsistently used, even beyond the context of double-major studies. However, a crucial question in this context is whether a study programme is a single major that can be combined with another or if the study programme itself is a combination of two majors. For instance, is „English Language“ a study programme that can be combined with „German Language“, or is „English Language – German Language“ the actual study programme? While this may seem like a mere linguistic distinction, it has significant implications for curriculum structure, degree designation, accreditation procedures, student enrollment policies, and more.

In Bosnia and Herzegovina and the surrounding region, both approaches are applied in practice, sometimes even within the same institution. Generally, in faculties of humanities, where double-major studies are more common, the study programme is defined as a single major (e.g., „Philosophy“), whereas in faculties of natural sciences, where double-major studies are less frequent, the study programme is often defined as a combination of two majors (e.g., „Mathematics – Informatics“).

Although both solutions have their pros and cons, following the most recent revision of study programmes at the University of Mostar, the study programme is defined exclusively as a double-major study programme rather than a combination of two majors. The reasons for this include:

- Such a unified definition enables the combination of all double-major study programmes at the University, that is, the mutual combination of double-major study programmes from the Faculty of Humanities and Social Sciences with those from the Faculty of Science and Education, and vice versa
- Each double-major study programme has a standardized curriculum ensuring the same competencies and learning outcomes regardless of the combination.
- It is more logical for the call for student enrollment to be issued for a double-major study programme (rather than for a specific combination), because if the call were issued based on combinations, there would be a significant mismatch between the „supply and demand“ for a particular combination. Determining quotas would then be reduced to pure speculation, and the potential quota of students enrolled in a combination (according to the „guessing method“) would have no effect on

the actual implementation of a specific double-major study programme. This is because lectures in a double-major study programme are always conducted together for all combinations (precisely due to the same curriculum). For example, if English can be studied in 10 different combinations, the only relevant factor for defining the quota is the labor market demand for English language teachers, regardless of how many students have enrolled in English in combination with, for instance, Italian or with any other double-major study programme. On the other hand, for planning the physical and human resources required for teaching English, the only relevant data is again the total number of students studying English as a double-major study programme.

- Monitoring basic data so that it accurately reflects reality is only possible at the level of the double-major study programme. This includes aspects such as the number of students, the student-to-professor ratio, the proportion of core and elective courses, etc. It is important to note that the student-to-professor ratio changes significantly depending on whether the data is tracked for a single double-major study programme or a combination of two double-major study programmes. For example, if there are 10 students in the Mathematics–Informatics combination, the number of students in Mathematics is higher because all students studying Mathematics in any combination are counted as Mathematics students. At the same time, the number of professors in a combination of two double-major study programmes is twice as high as in a single double-major study programme. The only realistic ratio is: the number of professors in the double-major study programme / the number of students in the double-major study programme, as lectures in a double-major study programme are held simultaneously for all students of that program across all combinations.
- Job openings after completing a double-major study programme are always announced based on the programme itself, never based on a specific combination. For instance, two separate job postings may be issued for a professor of Mathematics and a professor of Informatics, and candidates who have completed Mathematics or Informatics can apply, regardless of whether they studied these subjects together as a combination, in combination with other subjects, or as a single-major study programme.
- When accrediting study programmes, defining the study programme as a combination would lead to multiple accreditations of the „same study programme“, corresponding to the number of combinations available for a given double-major study programme. For example, at faculties of humanities, a single double-major study programme typically has around 10 different combinations. This would mean that each combination—such as English–German, English–Italian, English–French,

English–Russian, English–Philosophy, etc. — would require separate accreditation. As a result, the English double-major study programme would be accredited repeatedly for each combination, leading to an unnecessary waste of resources of all kinds.²⁰

Given that the University of Mostar offers 15 undergraduate and 15 graduate double-major study programmes, the total number of potential combinations can be calculated using the formula: $(\text{number of double-major study programmes} - 1) \times (\text{number of double-major study programmes} / 2)$ which results in 105 possible combinations of double-major study programmes: $(15 - 1) \times (15 / 2) = 14 \times 7,5 = 105$. The final number of available combinations depends on institutional decisions regarding cross-faculty pairing of double-major study programmes between the Faculty of Humanities and Social Sciences and The Faculty of Science and Education.

1.4.2. Advantages and Challenges of Double-Major Studies

The advantages of undertaking double-major studies for students include the following:

- Increased employability in an unpredictable labor market.
- Facilitates the fulfillment of teaching workload requirements, and in some cases represents the only option for meeting such requirements in certain subjects (e.g., philosophy, sociology).
- Greater interdisciplinarity, facilitating cross-subject integration in primary and secondary education.
- More flexibility and choice for students.

For the higher education institution, the advantages of implementing double-major study programs include the following:

- Preventing the closure of low-demand study programmes.
- Encouraging enrollment in less popular or deficit study programmes by allowing them to be studied in combination.
- More efficient use of human resources.
- Attracting a broader range of students with a more diverse offering.

---

20 „Double-Major Structure as a Specificity of Double-Major Teacher Education Programs“, In: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

Nevertheless, despite the listed benefits, the development and delivery of double-major study programmes involve significant organizational challenges:

- Defining the study programme within a double-major framework.
- Defining the structure of the curriculum for a double-major study programme or for the combination of two double-major study programmes (the dilemma of whether the curriculum will include only elements related to the double-major study programme for, for example, English or whether it will also include elements of the double-major study programme in combination with English)
- Defining the allocation of ECTS credits at the semester level for each double-major study programme and each combination (how many ECTS credits are assigned to the first and how many to the second double-major study programme in the combination, taking into account common courses such as foreign language, pedagogy, etc.).
- Defining the relationship between a double-major study programme and its corresponding single-major study programme (the issue of differences between the single-major English and the double-major English studied in combination with another double-major study programme).
- Scheduling classes (e.g., when determining the time slot for a course within the double-major English, it is necessary to take into account not only the schedule of other courses within the double-major English, but also the schedules of all courses from other double-major study programmes that may be combined with double-major English in a given year of study)
- Providing clear, comprehensive, and up-to-date information about the double-major study programme and its combinations (ensuring that conflicting information is not provided regarding the number of ECTS credits, common courses, class schedules, or exam dates in combined double-major study programmes).
- Coordinating the dissemination of information and scheduling of courses that are shared among multiple double-major study programmes and their combinations.²¹

---

21 “Double-Major Structure as a Specificity of Double-Major Teacher Education Programs,” In: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

1.4.3. Specifics of Implementing Teacher Qualification Standards in Double-Major Studies

Implementing occupational and qualification standards for teachers is already a complex task, which becomes even more challenging in the context of double-major studies. The most recent revision of study programmes at the University of Mostar addressed several specific issues, including:

- Just as each semester's 30 ECTS credits are divided between two double-major study programmes in combination, so too must the 60 ECTS credits required for teaching qualifications be distributed across both double-major study programmes. This means tracking compliance both vertically (across study years) and horizontally (between the two double-major study programmes in each combination).
- Course content is not duplicated between the two double-major study programmes in a combination.
- Common courses always carry the same ECTS value and are placed in the same semester across all combinations.
- All undergraduate double-major combinations must also be available at the graduate level to ensure students have a continuous academic path.
- Students in mixed combinations (e.g., one Teacher Training track and one Non-teacher Training track) can obtain the required 60 ECTS credits in education-related courses by taking additional courses.

Beside that, the University of Mostar has established the following key requirements to implement teacher qualification standards in double-major study programmes:

- Creating an ECTS system for double-major study programmes with the following structure per semester: 1st double-major study programme + 2nd double-major study programme + common courses = 30 ECTS.
- Defining a list of common core and elective courses with fixed ECTS credits for all double-major programmes, ensuring that the ECTS credits for common courses (as well as Bachelor's and Master's theses) are always even-numbered to allow for equal distribution between both study programmes in a combination.
- Establishing a framework for each semester that, depending on the number of ECTS credits assigned to common courses in a given semester, determines how many ECTS credits remain for each double-major study programme. For example: 1st double-major study programme 13 ECTS + 2nd double-major study programme 13 ECTS + common courses 4 ECTS = 30 ECTS.

- Defining a body or individual within the organizational structure responsible for overseeing the creation and implementation of double-major study programmes, with a focus on teaching profession standards/qualifications. In the most recent revision of study programmes at the University, this role was assigned to quality coordinators from the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education, who provided support to students, administrative staff, and teaching staff through the development of brochures, publications, documents, exam schedules, workshops, working meetings, etc.
- Creating a dedicated section on university websites that clearly provides timely information on curricula, common courses, class schedules, exam dates, and related matters.

2

Teaching
Competencies and
Occupational/
Qualification
Standards

Since in BiH, occupational standards and qualification standards have not been defined at any level, the only reference documents for creating competencies and learning outcomes for all study programmes can be the results of individual projects, documents regulating specific professions at the international level, and targeted and thematic labor market research.

In addition to the above, the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), can also serve as a basis for creating competencies and learning outcomes for most study programmes. This *Decision* categorizes occupations under Group 2, „Experts and Scientists“, listing professions that require higher education.

In the context of the teaching profession, all teaching study programmes at the University of Mostar have referred to this *Decision* and the occupation type „23 Education Professionals“, with the subcategories „232 Secondary Education Professionals“, „233 Primary and Preschool Education Professionals“, and „235 Other Education Professionals“. For each subcategory, the relevant occupation groups include tasks such as:

- a) Educational planning and programming; development of implementation plans and programmes;
- b) Preparation for teaching; writing lesson plans with clearly defined objectives, structure, content, planned student activities; preparing appropriate didactic materials and teaching aids;
- c) Teaching fundamental knowledge in one or more subjects; guiding students in meaningful interdisciplinary connections to gain a holistic understanding of the world;
- d) Enabling students to develop their own learning methods and personal thinking systems;
- e) Encouraging students' individuality; fostering awareness that they are not only biological but also social, psychological, and spiritual beings;
- f) Assessing student achievements and providing feedback on their progress;
- g) Informing parents about student achievements and collaborating with them;
- h) Reflecting on and evaluating one's own work to continually improve teaching skills;
- i) Conducting homeroom sessions; educational and advisory work with students;
- j) Managing classroom records and administration, among other tasks;
- k) Other related duties; participation in educational research, leading extracurricular and out-of-school activities, organizing excursions and trips, etc.;
- l) Supervising other staff members.

Given that the aforementioned *Decision* does not specify the qualification level or educational attainment in the description of occupations, it is considered that the listed tasks correspond to Level 7 of the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH. In other words, they are intended for individuals who have completed the second cycle of higher education (Master's degree), as the generic descriptors for EQF Level 7 define the degree of autonomy and responsibility required for the performance of such tasks. Accordingly, the competencies and learning outcomes for undergraduate studies are formulated to provide the necessary foundation for enrolling in a graduate studies, where the required competencies and learning outcomes will be acquired.

As mentioned earlier, in BiH, occupational and qualification standards for some professions have resulted from international projects involving representatives of all relevant stakeholders. The teacher occupational and qualification standards have also emerged from several international projects that considered European education policy documents.²²

The first project was the EU project „Development of a Qualifications Framework for General Education in BiH“ (British Council, 2016), which produced the document „Standards for the Teaching Profession“. This document defines the teaching occupational standard through seven work areas, with key tasks, core competencies categorized under „knowledge“, and three levels under „teaching practice“:

1. Planning and programming
2. Learning and teaching
3. Monitoring and evaluation
4. Creating a learning environment
5. Professional development
6. Cooperation with families and the community
7. Participation in the work and development of the school and education system.

A key characteristic of this document is that although the key tasks and competencies clearly indicate that it aligns with EQF Level 7 and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH, it does not specify the required qualification level or professional degree for the teaching profession. This omission means that those using this document to develop teacher education programmes lack essential information.²³

---

22 „Development of Competencies within the TABLA Project“, In: Tanović, Lamija et al. *Framework for the Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

23 „Standards for the Teaching Profession“, EU Project Development of the Qualification Framework for General Education in BiH, 2016.

Subsequently, the „ENABLE BiH“ project (USAID, Save the Children, 2018) was carried out, producing the document „Qualification Standard for Pedagogical-Psychological-Didactic-Methodological Teacher Education at Universities in BiH“. This document defines the teacher qualification standard through six „groups of learning outcomes“, divided into „knowledge“, „skills“, and „professional values and personal responsibility“, at two levels: „Overall learning outcomes by components – descriptions“ and „Expected learning outcomes“, with a „Possible evaluation methods“ category. An appendix includes a table linking components to „core areas“ (pedagogy, psychology, didactics, and teaching methodology) with corresponding ECTS credits. The required qualification level is stated as „6/7“ or „240/300 ECTS“, leaving users with the same uncertainty regarding the appropriate qualification level for teacher education programmes.²⁴

After that, the „TABLA General Education Project“ (USAID, Save the Children, 2022) followed, resulting in three fundamental documents and 13 accompanying documents. The fundamental documents are „Teacher Occupational Standard“, „Teacher Qualification Standard“, and „Teacher Training Module – Common Core of Teacher Education Programmes“. The accompanying documents address specific elements of the curriculum (allocation of ECTS credits, elective course system, double-major studies, etc.) and various project activities (analyses of teacher education programmes, surveys among practicing teachers, etc.).

„Teacher Occupational Standard“ document defines the qualification standard for teachers through five „competency areas“ and five „job groups“. Each job group is further specified by key tasks and competencies, categorized into three levels: „fundamental“ (acquired through initial education), „practical“ (developed through work experience), and „reflective“ (gained through continuous education after graduation and work experience). The required qualification level or professional degree is not explicitly defined in this document but is specified in the related document, „Teacher Qualification Standard“²⁵.

„Teacher Qualification Standard“ defines the teacher qualification standard by listing competencies that, in the „Teacher Occupational Standard“, are categorized as „fundamental“. It also outlines learning outcomes divided into three groups: „Pedagogy-Psychology-Didactics“, „Teaching Methodology with School Practice“, and „General Teacher Competencies“ (including digital competencies and communication skills). An appendix provides a learning outcomes matrix that connects these outcomes with the

---

24 „Qualification Standard for Pedagogical-Psychological-Didactic-Methodical Education of Teachers at Universities in Bosnia and Herzegovina“, ENABLE BiH Project, Save the Children, Sarajevo, 2018.

25 „Teacher Occupational Standard“, In: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

core competencies from the „Teacher Occupational Standard“, emphasizing the interrelation between these two documents. The required qualification level is stated as „Level 7 of the Qualification Framework, i.e., completion of the second cycle of higher education with 300 ECTS credits“. It specifies that „teacher competencies should constitute 20% of the total ECTS credits, meaning 60 ECTS out of 300 ECTS throughout the first and second cycles“.²⁶

„Teacher Training Module – Common Core of Teacher Education Programmes“ outlines the structure, purpose, objectives, and prerequisites for the development of the Teacher Training Module as a part of study programmes aimed at acquiring teaching competencies. It describes the implementation of the Teacher Training Module and provides a tabular overview of the three submodules within it: „Pedagogy-Psychology-Didactics“, „Teaching Methodology with School Practice“, and „General Teacher Competencies“. Each submodule includes the following categories: recommended ECTS value, objectives, outcomes, recommended teaching methods, and recommended assessment methods. The purpose of the Teacher Training Module is to facilitate the integration of qualification standards into study programmes.²⁷

The TABLA project results („Teacher Occupational Standard“, „Teacher Qualification Standard“, and „Teacher Training Module – Common Core of Teacher Education Programmes“) were accepted in the EU project „Education for Employment in BiH“, involving all relevant educational authorities, institutions, and higher education institutions in BiH. As part of this project, training was conducted on implementing teacher occupational/qualification standards into study programmes, with participation from academic staff of teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education. The experiences gained from the training were utilized in the latest study programme revision, implementing the standard in all teacher education programmes.

Since the job descriptions of teachers in all the aforementioned documents indicate a requirement for independent decision-making and autonomous work, which, considering the generic descriptors according to the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH, implies that the qualification level necessary for the teaching profession is Level 7 (completion of the second cycle of higher education), this was one of the fundamental assumptions in the creation of teacher education programmes at

---

26 „Teacher Qualification Standard“, In: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

27 „Teacher Training Module – Common Core of Teacher Education Programmes“, In: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

the University. Additionally, it was one of the reasons why, alongside the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), „Teacher Qualification Standard“ from the „TABLA General Education Project“ was used as a reference document during the regular revision of study programmes. This standard was implemented in all teacher education programmes curricula.

Moreover, the aforementioned document was beneficial in the development of teacher education programmes for the following reasons:

- Learning outcomes are grouped by (sub)modules (clusters of related courses), allowing for the generalization of module learning outcomes to define in qualification-level (study programme level) outcomes and the elaboration of module learning outcomes to define course-level outcomes.
- It defines objectives and learning outcomes at the level of course groups, significantly facilitating the implementation of standards by making it easier to distribute learning outcomes across courses. This also simplifies the creation of a learning outcomes matrix, which serves as a key piece of evidence for standard implementation.
- In addition to courses in pedagogy, psychology, didactics, and teaching methodology, it includes courses related to general teacher competencies. This enables the integration of digital, entrepreneurial, and other competencies, as well as the creation of combinations of double-major teaching and non-teaching study programmes, where the non-teaching study programme can contribute to the total 60 ECTS credits with courses in the field of general teacher competencies.
- The division of learning outcomes into the Pedagogy-Psychology-Didactics submodule, the Teaching Methodology with School Practice submodule, and the General Teacher Competencies submodule facilitates the creation of a unified Teacher Module at the University level. This module serves both single-major and double-major teaching study programmes that train future subject teachers. Its structure is based on a list of common courses across all study programmes (e.g., the Pedagogy-Psychology-Didactics submodule) and a list of courses specific to each study programme (e.g., the Teaching Methodology with School Practice submodule).
- „Teacher Qualification Standard“ from the „TABLA General Education Project“ was also recognized in the EU project „Education for Employment in BiH“, which involved all relevant educational authorities, institutions, and higher education establishments in BiH. As part of this project, training was conducted on implementing the teacher occupational/qualification standard in teacher education

programmes, with participation from University teacher education academic staff. The experience gained from this training was utilized in the study programme revision process.

3

Implementation of the
Teacher Occupational/
Qualification Standard in
Study Programmes

In accordance with the *Regulations on the Procedure for Adoption of New and Revision of Existing Study Programmes at the University of Mostar*, the revision process of study programmes began with the appointment of committees responsible for developing curricula for each study programme. These committees consist of a management representative or the head of department, one or more academic staff representatives, a student representative, an external stakeholders representative (business sector), and a quality coordinator. According to the *Guide for the Development of the Curricula at the University of Mostar*, the committee's task was to lead the curriculum development process, draft the curriculum introduction in collaboration with the quality coordinator, and, in consultation with other committee members and all academic staff involved in curriculum development, define elements related to the study programme level (objectives, competencies, learning outcomes). Additionally, the committee was responsible for organizing working meetings, workshops, and public discussions.

Since each organizational unit has one quality coordinator who is a member of all study programme committees, it was possible—given the significance and number of study programmes that train future professors/teachers/educators—to recognize the need and implement activities aimed at harmonizing the objectives, competencies, and learning outcomes of these study programmes.

A different methodology was applied to specific groups of teacher education programmes, depending on the following factors:

- Whether they train future subject teachers, primary school teachers, or preschool educators
- Whether they follow a single-major or double-major structure
- Whether they are structured as 180 ECTS + 120 ECTS or 240 ECTS + 60 ECTS programmes
- Other specific characteristics (e.g., particularities of artistic fields or kinesiology).

On the other hand, a common approach across all teacher education programmes was referencing the Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), which defines key professional tasks, „Teacher Qualification Standard“ from the „TABLA General Education Project“, which outlines learning outcomes and qualification levels and other sources of information, including project results, data monitoring, surveys, public discussions, etc.

3.1. Methodology for Implementing the Teacher Occupational/Qualification Standard

For all teacher education programmes at the University of Mostar, a standardized methodology was applied for implementing the teacher occupational/qualification standard. This methodology follows the common steps for integrating any occupational/qualification standard into a study program:

- I. Adoption of the qualification level defined in the occupational/qualification standard:
  - Determining the competencies an individual can acquire after completing the first cycle (Level 6 according to the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH) and after completing the second cycle (Level 7 according to the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH), in alignment with the generic descriptors for each level.
- II. Adoption of learning outcomes and related categories defined in the occupational/qualification standard:
  - From the occupational standard, key tasks and competencies are extracted and translated into learning outcomes (in this case, the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH”, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), was used as the reference document for defining key tasks).
  - From the qualification standard, learning outcomes are extracted and formulated at both the study programme level and the individual course level (in this case, „Teacher Qualification Standard” from the „TABLA General Education Project” was used as the reference document for learning outcomes, ensuring alignment with the key tasks from the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH”, Year XI, No. 40, No. 8, 2004)).
- III. Development of the curriculum structure and content as prescribed by the *Regulations on the Procedure for Adoption of New and Revision of Existing Study Programmes at the University of Mostar*:
  1. Introduction
  2. General information about the study programme
    - Study programme/track title:
    - Cycle:

- Type:
- Scientific area:
- Scientific field:
- Academic title:
- EQF qualification level:
- Duration of the study programme:
- ECTS:
- Language:
- Mode of study:
- Awarding institution:
- Study programme/track objectives:
- Study programme/track competencies:
- Study programme/track learning outcomes:
- Opportunities after graduation:
- Accreditation:
- 3. Basic characteristics of the study programme
  - 3.1. Alignment with the Development Strategy of the University of Mostar
  - 3.2. Alignment with the achievements of a certain scientific/artistic area, the labour market and occupational/qualification standards
  - 3.3. Comparability with study programmes in the country and abroad
  - 3.4. Openness to student mobility
  - 3.5. Conditions for enrolment in the study programme and transfer from other study programmes
  - 3.6. Conditions for enrolment in the next semester and year of study and graduation
  - 3.7. Study programme organisation
  - 3.8. Study programme structure
  - 3.9. Optimal number of enrolled students with respect to space, equipment, and number of teachers
  - 3.10. Resources required to implement the study programme
  - 3.11. Study programme quality assurance system
  - 3.12. Learning outcomes matrix
- 4. Study plan
- 5. Syllabi

IV. Organizing and conducting a public discussion on the proposed curriculum, followed by submission of the document for approval.²⁸

Given the methodology for implementing the teacher occupational/qualification standard, teacher education programmes at the University are divided into two groups:

1. Teacher education programmes with their own unique Teacher Training Module
2. Teacher education programs that share a Common Teacher Training Module with other study programmes.

Teacher education programmes with their own unique Teacher Training Module have clearly defined specific objectives, competencies, and learning outcomes related to the teaching profession, along with the courses in which they are implemented. These include:

- a) Teacher education programmes for future primary school teachers and preschool educators:
  - Preschool Education, undergraduate and graduate study programmes
  - Preschool Education – professional study programme, undergraduate study programme
  - Primary Education – four-year study programme and Primary Education – one-year study programme
  - Primary Education – three-year study programme and Primary Education – two-year study programme
- b) Teacher education programmes for future subject teachers (professors) in a 240 ECTS + 60 ECTS structure:
  - Kinesiology, undergraduate and graduate study programmes
  - Music Pedagogy, undergraduate and graduate study programmes
- c) Teacher education programmes for future subject teachers (professors) in the field of arts:
  - Music Arts, undergraduate and graduate study programmes
  - Fine Arts, undergraduate and graduate study programmes.

---

28 „Guidelines for the Implementation of Teacher Occupational/Qualification Standards in Teacher Education Programmes“. In: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022.

However, the second group of teacher education programmes, which share a common Teacher Module, consists of a total of 42 single-major and double-major teacher education programmes at the first and second cycles. These programs train future subject teachers (professors) and are structured as 180 ECTS + 120 ECTS at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education. They have the same defined objectives, competencies, and learning outcomes related to the teaching profession, as well as a shared list of courses in which teaching competencies and corresponding learning outcomes are realized. These programs include:

- At the Faculty of Humanities and Social Sciences:
  - English Language and Literature, undergraduate and graduate study programmes
  - English Language and Literature - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Philosophy - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Croatian Language and Literature, undergraduate and graduate study programmes
  - Croatian Language and Literature - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Information Science - double-major study programme, undergraduate study programme
  - Information Science - double-major study programme, Informatology track, graduate study programme
  - Latin Language and Roman Literature - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - German Language and Literature, undergraduate and graduate study programmes
  - German Language and Literature - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - History - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Art History - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Italian Language and Literature - double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes

- At the Faculty of Science and Education:
  - Biology – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Physics – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Geography, undergraduate and graduate study programmes
  - Geography – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Informatics, undergraduate study programme
  - Informatics, Informatics in Education track, graduate study programme
  - Informatics – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Chemistry – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Mathematics, undergraduate and graduate study programmes
  - Mathematics – double-major study programme, undergraduate and graduate studies.

The methodology used to define the same objectives, competencies, and learning outcomes related to the teaching profession, as well as the same list of courses in which teaching competencies and corresponding learning outcomes are implemented across multiple study programmes—applied to the aforementioned 42 single-major and double-major teacher education programmes at the first and second cycles (structured as 180 ECTS + 120 ECTS at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education) — included the usual steps for implementing any occupational/qualification standard into a study programme, along with additional specific steps:

- 1) Defining the qualification level required for the teaching profession.
- 2) Defining competencies related to the teaching profession common to the 42 single-major and double-major study programmes at the first and second cycles (with the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), used as a reference document for key job tasks).
- 3) Defining objectives related to the teaching profession common to the 42 single-major and double-major study programmes at the first and second cycles (using the „Teacher Training Module – Common Core of Teacher Education Programmes“

from the „TABLA General Education Project“, which defines objectives for each sub-module of the Teacher Training Module).

- 4) Defining learning outcomes related to the teaching profession common to the 42 single-major and double-major study programmes at the first and second cycles (with the „Teacher Qualification Standard“ from the „TABLA General Education Project“ used as a reference document, aligning learning outcomes with key job tasks from the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004).
- 5) Creating the ECTS system for double-major study programmes, ensuring that each semester has the same number of ECTS credits across all double-major study programmes and that the total ECTS per semester equals 30.
- 6) Defining a list of common core courses with fixed ECTS credits for all double-major study programmes, ensuring that ECTS credits for common courses (as well as Bachelor's and Master's theses) are always even-numbered to allow equal distribution across both double-major study programmes in combination. Some of these courses carry teaching competencies and are part of the Teacher Training Module.
- 7) Developing the Teacher Training Module, which includes both common courses with teaching competencies and program-specific courses with teaching competencies, ensuring that the total number of ECTS credits for all these courses is at least 60.
- 8) Creating specific courses within each study programme that, alongside common courses, enable students to acquire teaching competencies and corresponding learning outcomes (e.g., teaching methodologies, school practice). These courses form part of the Common Teacher Training Module.
- 9) Developing syllabi for courses within the Teacher Training Module, which will be standardized across all 42 single-major and double-major teacher education programmes at the first and second cycles.
- 10) Developing a learning outcomes matrix, linked to teaching competencies at the level of the study programme and learning outcomes at the level of the individual courses, in accordance with the Teacher Training Module.

3.2. Description of the Methodology Steps for Implementing the Teacher Occupational/Qualification Standard, Including the Common Teaching Module

As previously stated, this methodology for implementing the teacher occupational/qualification standard, including the Common Teacher Training Module, applies to 42 single-major and double-major teacher education programmes at the first and second cycles, which train future subject teachers and are structured as 180 ECTS + 120 ECTS:

- At the Faculty of Humanities and Social Sciences:
  - English Language and Literature, undergraduate and graduate study programmes
  - English Language and Literature – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Philosophy – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Croatian Language and Literature, undergraduate and graduate study programmes
  - Croatian Language and Literature – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Information Science – double-major study programme, undergraduate study programme
  - Information Science – double-major study programme, Informatology track, graduate study programme
  - Latin Language and Roman Literature – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - German Language and Literature, undergraduate and graduate study programmes
  - German Language and Literature – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - History – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Art History – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Italian Language and Literature – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes

- At the Faculty of Science and Education:
  - Biology – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Physics – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Geography, undergraduate and graduate study programmes
  - Geography – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Informatics, undergraduate study programme
  - Informatics, Informatics in Education track, graduate study programme
  - Informatics – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Chemistry – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes
  - Mathematics, undergraduate and graduate study programmes
  - Mathematics – double-major study programme, undergraduate and graduate study programmes.

Step 1: Defining the qualification level required for the teaching profession

The qualification level required to perform the teaching profession is defined as level 7 according to the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH, meaning completion of the second cycle of higher education, for the following reasons:

- The generic descriptors for level 7 according to the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH imply a level of responsibility and autonomy required for the teaching profession, as well as key tasks listed in the the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004) under the occupation type „23 Education Professionals“, with the subcategories „232 Secondary Education Professionals“, „233 Primary and Preschool Education Professionals“, and „235 Other Education Professionals“.
- Level 7 of the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework in BiH is also defined in the „Teacher Qualification Standard“ developed in the „TABLA General Education Project“, which served as the reference document for the development of the Teaching Module.

Step 2: Defining common competencies related to the teaching profession

The competencies for the 42 single-major and double-major teacher education programmes at the first and second cycles were formulated based on the following documents

- *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), under Category 2 „Professionals and Scientists“, with specific references to education professionals and their key tasks.
- „Teacher Occupational Standard“ developed within the „TABLA General Education Project“, which outlines key tasks and three levels of competencies (fundamental, practical, and reflective).

According to the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), key tasks for teachers include:

- a) Educational planning and programming; development of implementation plans and programmes;
- b) Preparation for teaching; writing lesson plans with clearly defined objectives, structure, content, planned student activities; preparing appropriate didactic materials and teaching aids;
- c) Teaching fundamental knowledge in one or more subjects; guiding students in meaningful interdisciplinary connections to gain a holistic understanding of the world;
- d) Enabling students to develop their own learning methods and personal thinking systems;
- e) Encouraging students' individuality; fostering awareness that they are not only biological but also social, psychological, and spiritual beings;
- f) Assessing student achievements and providing feedback on their progress;
- g) Informing parents about student achievements and collaborating with them;
- h) Reflecting on and evaluating one's own work to continually improve teaching skills;
- i) Conducting homeroom sessions; educational and advisory work with students;
- j) Managing classroom records and administration, among other tasks;
- k) Other related duties; participation in educational research, leading extracurricular and out-of-school activities, organizing excursions and trips, etc.;
- l) Supervising other staff members.

The „Teacher Occupational Standard“ includes key tasks and competencies (divided into three levels). Five groups of key tasks have been defined:

1. Planning and programming educational work
2. Creating a learning environment and organizing the teaching process
3. Student-centered teaching, monitoring, evaluation, and assessment
4. Communication and collaboration with relevant individuals in the educational process
5. Professional and career development through participation in school work and development.

For each of the five listed groups of tasks in teaching, key tasks and competencies have been defined and categorized into three levels:

- Fundamental competencies – competencies acquired through initial education, i.e., by obtaining a certain level and type of qualification, serving as the foundation for defining learning outcomes in the „Teacher Qualification Standard“
- Practical competencies – competencies that build upon fundamental competencies and are acquired through work experience
- Reflective competencies – competencies acquired after gaining fundamental and practical competencies through professional development.

Since it is assumed that the *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH* („Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004), applies to the completion of the second cycle of higher education—because it defines tasks that, according to generic descriptors, correspond to Level 7 of the EQF and the Baseline of the Qualifications Framework of BiH – teaching competencies have been defined only for 21 second-cycle study programmes out of the 42 single-major and double-major teacher education programmes of the first and second cycles. At the level of the first-cycle study programmes listed, only competencies related to the specific discipline (history, philosophy, mathematics, foreign languages, etc.) have been defined, ensuring that after acquiring subject-specific knowledge in the first cycle, students can gain teaching competencies in their subject during the second cycle.

Based on the above documents, the following teaching competencies have been formulated at the level of the 21 single-major and double-major teacher education programmes of the second cycles:

- Educational planning and programming, including the development of curricula
- Writing lesson plans with clear objectives, structure, content, and planned student activities, using appropriate teaching materials

- Teaching fundamental knowledge in one or more subjects and guiding students in interdisciplinary connections
- Enabling students to develop their own learning strategies and critical thinking
- Encouraging students' individuality
- Assessing student achievements and providing feedback
- Communicating and collaborating with parents
- Evaluating one's own work for continuous improvement
- Conducting homeroom sessions and offering educational counseling
- Managing classroom records and administration
- Participating in educational research and extracurricular activities.

In addition to teaching-related competencies, each mentioned graduate study programme also defines subject-specific competencies (e.g., history, philosophy, mathematics, foreign languages).

Step 3: Defining common objectives related to the teaching profession

To ensure that students acquire the required competencies, the following three objectives were formulated for the mentioned 21 single-major and double-major teacher education programmes of the second cycles:

1. To enable students to apply theoretical knowledge from pedagogy, psychology, and didactics, and to develop attitudes regarding the fundamental principles and values of education necessary for quality teaching.
2. To enable students to apply theoretical knowledge in digital competencies and communication skills, and to develop an understanding of the importance and role of IT technology in education.
3. To equip students with high-quality subject-specific teaching skills, considering the specificities and challenges of their discipline, and to become active participants in the educational process and members of the teaching community.

These objectives have the following characteristics:

- They are aligned with the required competencies.
- Each objective corresponds to one submodule of the Teacher Training Module, ensuring that all teaching-related courses are included in the module.

No.	Objectives related to the teaching profession	Submodule of the Teacher Training Module
1.	To enable students to apply theoretical knowledge from pedagogy, psychology, and didactics, and to develop attitudes regarding the fundamental principles and values of education necessary for quality teaching	Pedagogy - Psychology - Didactics
2.	To enable students to apply theoretical knowledge in digital competencies and communication skills, and to develop an understanding of the importance and role of IT technology in education	General Teaching Competencies
3.	To equip students with high-quality subject-specific teaching skills, considering the specificities and challenges of their discipline, and to become active participants in the educational process and members of the teaching community	Teaching Methodology with School Practice

At the level of the aforementioned first-cycle study programmes, which train future subject teachers, only the objectives related to the subject field (history, philosophy, mathematics, foreign languages, etc.) have been defined. This ensures that after acquiring subject-specific knowledge in the first cycle, students can develop teaching competencies in the second cycle, enabling them to teach their respective subjects effectively.

In addition to the objectives related to the teaching profession, each of the second-cycle study programmes also defines objectives specific to the subject field (history, philosophy, mathematics, foreign languages).

Step 4: Defining common learning outcomes related to the teaching profession

To ensure that students acquire the required competencies, learning outcomes related to teaching competencies have been formulated for the 42 single-major and double-major first- and second-cycle study programmes, taking into account the „Teacher Qualification Standard“ developed within the „TABLA General Education Project“.

The „Teacher Qualification Standard“ includes competencies and learning outcomes. The competencies in this standard are identical to the fundamental competencies from the „Teacher Occupational Standard“, as fundamental competencies are defined as those acquired through initial education.

Based on the fundamental competencies of the „Teacher Occupational Standard“, learning outcomes have been defined in the „Teacher Qualification Standard“. The attached document includes a matrix that links the fundamental competencies from the „Teacher Occupational Standard“ with the learning outcomes from the „Teacher Qualification Standard“.

Learning Outcomes are divided into the following groups:

1. Pedagogy-Psychology-Didactics
  - Pedagogy segment (14 learning outcomes)
  - Psychology segment (7 learning outcomes)
  - Didactics segment (11 learning outcomes)
2. Teaching Methodology with School Practice (27 learning outcomes)
3. General Teacher Competencies
  - Digital Competencies segment (8 learning outcomes)
  - Communication Skills segment (9 learning outcomes).

Along with the „Teacher Qualification Standard“, the Teaching Module was developed as part of the „TABLA General Education Project“. Since these groups of learning outcomes correspond to submodules of the Teacher Training Module, they are defined at the level of courses or course groups, rather than the study programme level, which explains their large number.

For the purpose of formulating learning outcomes for the 42 single-major and double-major first- and second-cycle study programmes, the learning outcomes from the „Teacher Qualification Standard“ were generalized to the level of the study programme. Out of the 76 learning outcomes listed in the „Teacher Qualification Standard“, 10 general learning outcomes were defined, of which two are acquired in the first cycle and eight in the second cycle (with a few exceptions where all learning outcomes are acquired in the second cycle).

Each learning outcome has been assigned a code, enabling the creation of a learning outcome matrix. The code includes the designation “B” for the first cycle and “M” for the second cycle, along with a serial number for each learning outcome.

Tabular representation of learning outcomes in relation to the submodules of the Teacher Training Module:

TEACHER TRAINING MODULE			
Submodule with Segments	Learning outcomes	Learning outcomes code	
Pedagogy-Psychology-Didactics	Pedagogy segment	Argues the importance of an inclusive approach in designing and conducting the teaching process adapted to the individual needs of students.	SUMZAM-IU-1
		Explains the basic elements of the educational system.	SUMZAB-IU-3
	Psychology segment	Explains the role of teachers and professional services, applying methods of self-evaluation and self-reflection.	SUMZAM-IU-2
		Analyzes individual and group differences among students and their impact on academic achievement, as well as the role of parents, using a scientific research approach.	SUMZAM-IU-3
Didactics segment	Applies different teaching methods and assessment strategies, using physical conditions and digital technology innovatively while respecting an individualized approach and active learning principles.	SUMZAM-IU-4	
General Teaching Competencies	Digital Competencies segment	Uses digital technologies to enhance the teaching process, communicate with students and colleagues, and support professional development.	SUMZAM-IU-8
	Communication Skills segment	Demonstrates communication skills in the classroom environment, collaborates with colleagues at school and external partners to improve their own work.	SUMZAB-IU-2
Teaching Methodology with School Practice		Creates global and operational work plans and lesson preparations, respecting the principles of active learning and individualization of the teaching process for a specific subject based on learning outcomes.	SUMZAM-IU-5
		Uses various methods and procedures to create a safe environment that enables interdisciplinary connections, including time and classroom management and linking teaching content with students' experiences.	SUMZAM-IU-6
		Demonstrates ways to encourage students to use digital technologies, develop self-initiative and self-regulated learning, and engage families and the community in collaboration, in accordance with the specifics of a particular subject.	SUMZAM-IU-7

In addition to the learning outcomes related to the teaching profession, each of the specified study programmes also defines learning outcomes related to the subject field (history, philosophy, mathematics, foreign languages).

Step 5: Establishing the ECTS system for double-major study programmes

The specifics of double-major studies are described in Chapter 1.4 of this *Handbook*. The ECTS system for double-major studies at the University of Mostar was first introduced at the Faculty of Humanities and Social Sciences in the 2014/15 academic year. According to this system, all double-major study programmes follow the same framework for courses within each individual study programme, ensuring a standardized allocation of ECTS credits and same common courses across the same semesters. This structure maintains control over the total sum of 30 ECTS credits per semester for any combination of two double-major study programmes, as follows:

UNDERGRADUATE STUDY PROGRAMME				
Semester	ECTS credits of the first double-major study programme in combination	ECTS credits of the second double-major study programme in combination	ECTS credits for common courses of both double-major study programmes in combination	Total ECTS credits per semester
1.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
2.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
3.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
4.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS	30 ECTS
5.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS	30 ECTS
6.	12 ECTS	12 ECTS	6 ECTS	30 ECTS

GRADUATE STUDY PROGRAMME				
Semester	ECTS credits of the first double-major study programme in combination	ECTS credits of the second double-major study programme in combination	ECTS credits for common courses of both double-major study programmes in combination	Total ECTS credits per semester
1.	11 ECTS	11 ECTS	8 ECTS	30 ECTS
2.	11 ECTS	11 ECTS	8 ECTS	30 ECTS
3.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS	30 ECTS
4.	8 ECTS	8 ECTS	14 ECTS	30 ECTS

Step 6: Defining the list of common core and elective courses

In accordance with the ECTS system for double-major study programmes, where ECTS credits for common courses (as well as Bachelor's and Master's theses) must be an even number to ensure equal distribution across both combined study programmes, common courses have been defined for each semester. Although common courses are intended for both single-major and double-major study programmes, the primary focus in creating the list was alignment with the ECTS system of double-major study programmes, as implementing common courses is significantly more challenging in double-major study programmes than in single-major ones.

Most common courses are those that develop teaching competencies, except for foreign language courses and Bachelor's and Master's theses.

Due to the specific structure of the ECTS system for double-major study programmes, the defined common courses must always remain the same across all double-major study programmes, whereas for single-major programmes, this is not necessarily required.

List of common courses for all double-major study programmes:

UNDERGRADUATE STUDY PROGRAMME				
Semester	ECTS credits of the first double-major study programme in combination	ECTS credits of the second double-major study programme in combination	ECTS credits for common courses of both double-major study programmes in combination	Total ECTS credits per semester
1.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (foreign language)	30 ECTS
2.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (foreign language)	30 ECTS
3.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (Latin / elective course)	30 ECTS
4.	14 ECTS	14 ECTS	2 ECTS (Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian)	30 ECTS
5.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS (Philosophy of Education)	30 ECTS
6.	12 ECTS	12 ECTS	6 ECTS (Bachelor's Thesis)	30 ECTS

GRADUATE STUDY PROGRAMME				
Semester	ECTS credits of the first double-major study programme in combination	ECTS credits of the second double-major study programme in combination	ECTS credits for common courses of both double-major study programmes in combination	Total ECTS credits per semester
1.	11 ECTS	11 ECTS	4 ECTS (Psychology of Education)	30 ECTS
			4 ECTS (Fundamentals of Education / General Pedagogy)*	
2.	11 ECTS	11 ECTS	4 ECTS (Didactics)	30 ECTS
			4 ECTS (Digital Educational Environment / E-Learning Systems)**	
3.	13 ECTS	13 ECTS	4 ECTS (Inclusion in Education)	30 ECTS
4.	8 ECTS	8 ECTS	14 ECTS (Master's Thesis)	30 ECTS

* Students whose home faculty is the Faculty of Humanities and Social Sciences take the course *Fundamentals of Education*, while students whose home faculty is the Faculty of Science and Education take the course *General Pedagogy*. Both courses provide the same learning outcomes at the study programme level.

** Students whose home faculty is the Faculty of Humanities and Social Sciences take the course *Digital Educational Environment*, while students whose home faculty is the Faculty of Science and Education take the course *E-Learning Systems*. Both courses provide the same learning outcomes at the study programme level.

In accordance with the specificities of individual study programmes, certain common courses offer an alternative option to enroll in a (common) elective course with the same number of ECTS credits. For example, students enrolled in a foreign language study programme may choose an elective course instead of a foreign language course. Similarly, in a double-major combination with Pedagogy – double-major study programme, students take an alternative course from the Pedagogy – double-major study programme instead of *Fundamentals of Education / General Pedagogy*, provided that it also carries teaching competencies.

Step 7: Creating the common Teacher Training Module

The Teacher Training Module is a component of the study programme where learning outcomes from the teacher occupational/qualification standards are achieved. It consists of a set of courses that develop teaching competencies.

For the 42 single-major and double-major study programmes at the first and second cycle, the common Teacher Training Module includes:

- Common courses with teaching competencies
- Specific courses with teaching competencies from each study programme.

The total number of ECTS credits from all courses within the common Teacher Training Module, i.e., all courses with teaching competencies, is at least 60 ECTS credits.

The common Teacher Training Module is structured into two key categories:

1. Submodules:

- Pedagogy-Psychology-Didactics
- General Teacher Competencies
- Teaching Methodology with School Practice

2. ECTS credit distribution for teaching competencies:

- 26 ECTS credits allocated to common courses with teaching competencies
- 34 ECTS credits allocated to specific courses with teaching competencies from study programmes.

The following relations hold:

- All common courses belong to the Pedagogy-Psychology-Didactics and General Teacher Competencies submodules.
- All courses in the Teaching Methodology with School Practice submodule are specific courses from each study programme.
- Specific courses from study programmes may also belong to the Pedagogy-Psychology-Didactics and General Teacher Competencies submodules (e.g. In the Philosophy – double-major study programme, the course *Ethics of Teaching Profession* belongs to the Pedagogy-Psychology-Didactics submodule or in the Informatics – double-major study programme, the course *Robotics in Education* belongs to the General Teacher Competencies submodule).

The common Teacher Training Module applies to 42 single-major and double-major study programmes at the first and second cycle, designed to educate future subject teachers, and is implemented within the 180 ECTS + 120 ECTS structure at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education:

TEACHER TRAINING MODULE				
	Submodule	Course	ECTS credits per course	Total ECTS credits per submodule
COMMON COURSES	Pedagogy-Psychology-Didactics	Philosophy of Education	4	20
		Fundamentals of Education / General Pedagogy	4	
		Psychology of Education	4	
		Didactics	4	
		Inclusion in Education	4	
	General Teacher Competencies	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	2	6
		Digital Educational Environment / E-Learning Systems	4	
SPECIFIC COURSES FROM STUDY PROGRAMMES	Teaching Methodology with School Practice	Courses related to teaching methodology and school practice		
	Pedagogy-Psychology-Didactics	Courses related to pedagogy, psychology, or didactics		min. 34
	General Teacher Competencies	Courses related to general teacher competencies		min. 34
TOTAL ECTS CREDITS FROM COURSES WITH TEACHING COMPETENCIES			min. 60	min. 60

Since the common Teacher Training Module allocates 34 ECTS credits to specific courses with teaching competencies from individual teacher education programmes (such as teaching methodologies, school practice, etc.), and considering the specific structure of double-major study programmes and the ECTS system for such studies, these 34 ECTS credits are earned in combination across both double-major study programmes. This means that each individual double-major study programme must contribute at least 17 ECTS credits, ensuring a total of at least 60 ECTS credits in teaching competencies across double-major study programmes, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses
- At least 17 ECTS credits from the first double-major study programme in combination
- At least 17 ECTS credits from the second double-major study programme in combination.

The method of acquiring a minimum of 60 ECTS credits from courses with teaching competencies is illustrated using the example of the combination of English Language and Literature – double-major study programme and Art History – double-major study programme:

ECTS credits from courses with teaching competencies						
Common Courses	First double-major study programme (English Language and Literature – double-major study programme)		Second double-major study programme (Art History – double-major study programme)		TOTAL	
Philosophy of Education	4 ECTS	Glottodidactics	4 ECTS	Art History Teaching Methodology	6 ECTS	14 ECTS
Fundamentals of Education	4 ECTS	Second and Foreign Language Acquisition	4 ECTS	Hospitation	2 ECTS	10 ECTS
Psychology of Education	4 ECTS	School Practicum I	3 ECTS	School Practicum 1	3 ECTS	10 ECTS
Didactics	4 ECTS	English Language Teaching Methodology	4 ECTS	Teaching Aids	2 ECTS	10 ECTS
Inclusion in Education	4 ECTS	School Practicum II	3 ECTS	School Practicum 2	5 ECTS	12 ECTS
Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	2 ECTS	School Practicum III	3 ECTS			5 ECTS
Digital Educational Environment	4 ECTS					4 ECTS
TOTAL	26 ECTS	TOTAL	21 ECTS	TOTAL	18 ECTS	65 ECTS

As a result of creating the common Teacher Training Module, the following has been achieved:

1. Three common objectives related to teaching competencies have been defined at the level of the mentioned study programmes.
2. Ten common learning outcomes related to teaching competencies have been defined at the level of the mentioned study programmes.
3. In accordance with the defined objectives and learning outcomes at the course level, the following has been developed:
  - A list of common courses with teaching competencies that are common across all mentioned study programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education.
  - A list of specific courses with teaching competencies for each individual study programme (teaching methodologies, school practice, practicums), specifically for single-major and double-major study programmes.
4. A learning outcomes matrix has been created, where the columns list the codes of the study programme-level learning outcomes related to teaching competencies, and the rows contain common courses and specific courses from each study

programme that carry teaching competencies, separately for single-major and double-major study programmes.

A particularly important result of creating the common Teacher Training Module is the planning and implementation of a set of identical courses, i.e., the same common module, for two faculties. This is the first such example at the University of Mostar, which opens up opportunities for more efficient and rational management of human and physical resources.

Step 8: Creating specific courses with teaching competencies in study programmes

After defining the common courses with teaching competencies, the semester in which they are delivered, and the number of ECTS credits, specific courses with teaching competencies are created within each study programme, under the following assumptions:

- In single-major study programmes, courses with teaching competencies must amount to at least 34 ECTS during the first and second cycles.
- In double-major study programmes, courses with teaching competencies must amount to at least 17 ECTS during the first and second cycles.
- Courses with teaching competencies from each individual teacher training programme that belong to the Teaching Methodology and School Practice submodule cannot be scheduled before the common courses that belong to the Pedagogy-Psychology-Didactics submodule.
- Courses with teaching competencies from each individual teacher training programme that belong to the General Teacher Competencies submodule are not chronologically dependent on other submodules and courses.

When creating specific courses for each individual teacher training programme and assigning ECTS credits, special attention was given to study programmes that are offered in both single-major and double-major structures, specifically:

- At the Faculty of Humanities and Social Sciences:
  - English Language and Literature (undergraduate and graduate study programmes)
  - Croatian Language and Literature (undergraduate and graduate study programmes)
  - German Language and Literature (undergraduate and graduate study programmes)

- At the Faculty of Science and Education:
  - Geography (undergraduate and graduate study programmes)
  - Informatics (undergraduate and graduate study programmes)
  - Mathematics (undergraduate and graduate study programmes).

Since one of the assumptions is that all these teacher training programmes should develop the same competencies and learning outcomes related to the teaching profession, while at the same time single-major and double-major study programmes do not have the same space for ECTS credits per semester, the following mechanisms were used in structuring the curriculum and course lists for these teacher training programmes:

- a) Core courses were designed so that they carry more credits in single-major study programmes than in double-major study programmes.
- b) In the single-major study programmes, students are allowed to choose more elective courses.
- c) In the semester where both core and elective courses are planned, the same number of ECTS credits is allocated to core courses in the double-major study programme as in the single-major study programme, but no elective courses are offered.

The learning outcomes and ECTS allocation for courses that share the same title but differ in ECTS credits between single-major and double-major study programmes are specified in the syllabus of each course.

All specific courses with teaching competencies for each teacher education programme are listed in Chapters 4 and 5 of this Handbook.

Step 9. Creating course syllabi for the common Teacher Training Module

After defining all courses within the common Teacher Training Module, i.e., common courses for all specified teacher training programmes and specific courses for each teacher education programme, the process of creating course syllabi for each course began.

This process adhered to the following principles:

- Each syllabus follows a standardized format defined by the *Regulations on the Procedure for Adoption of New and Revision of Existing Study Programmes at the University of Mostar*.

- Each common course has a single, identical syllabus.
- Each course within the common Teacher Training Module must be linked to one of the ten common learning outcomes defined at the study programme level.
- Specific courses with teaching competencies for each teacher training programme may also be linked to other learning outcomes at the study programme level, in addition to the common ones.

A particular focus was placed on the category „Course Learning Outcomes“. Since learning outcomes are the most important element of a study programme, as they define the knowledge and skills acquired through the qualification, they also represent the most critical component of the course syllabus, for several reasons:

- Achieving the study programme-level learning outcomes depends on the achievement of course-level learning outcomes in core courses.
- Course-level learning outcomes impact all other course components: teaching hours, ECTS credits, content selection, assessment methods, teaching strategies, and literature selection.
- Learning outcomes are the key factor in recognizing qualifications, study periods, or mobility periods.

Additionally, it is important to emphasize the following about course-level learning outcomes:

- They are derived from the course objectives.
- Core course learning outcomes are aligned with programme-level learning outcomes, while elective course learning outcomes are derived from core course outcomes.
- They must be formulated using measurable action verbs in the third-person singular of the present tense (e.g., explains, analyzes, compares, calculates, creates), where the subject is always the student.
- The recommended number of course learning outcomes is between four and six.

The „Course Learning Outcomes“ category consists of three elements:

- 1) „Learning outcome“ - specifies the learning outcome of the course.
- 2) „Course learning outcome code“ - includes the learning outcome code, which consists of the course code and a sequential outcome number.
- 3) „Programme-level learning outcome code“ - indicates the programme-level learning outcome that is conceptually and meaningfully linked to a specific course-level learning outcome. A single programme-level outcome can correspond to multiple

course-level outcomes. In the case of courses with teaching competencies, this refers to the ten common learning outcomes common for all teacher training programmes.

The course-level learning outcome codes are used in the learning outcomes matrix at the study programme level.

Apart from learning outcomes, special attention was given to the categories „ECTS credit allocation“ and „Final grade calculation“.

Since single-major and double-major study programmes share the same learning outcomes in courses with different ECTS credits, differences in workload were determined based on the following assumptions:

- Since learning outcomes are the same, the literature is also the same.
- Since the literature is the same, so are student obligations and the assessment workload (exams, quizzes, partial exams, early exams).
- The number of seminar and practice hours may differ only if they involve student activities (e.g., presenting seminar papers, reports, essays).
- Additional workload differences may be introduced by requiring single-major students, who earn more ECTS credits, to complete extra assignments (e.g., seminar papers, projects).

Below is an example of ECTS credit distribution in courses with the same learning outcomes but different ECTS credits for single-major and double-major study programmes:

COURSE IN A SINGLE-MAJOR STUDY PROGRAMME WITH 5 ECTS, THE SAME LEARNING OUTCOMES, AND LITERATURE		
STUDENT OBLIGATIONS	WORKLOAD HOURS (ESTIMATE)	ECTS SHARE
Class attendance	60	2
Independent assignments	30	1
Colloquiums or final written exam	45	1,5
Final oral exam	15	0,5
TOTAL	150	5

* Completing independent assignments (weekly tasks) requires 2 hours per week. Independent assignments are reviewed during exercises. Preparing for colloquiums or the final written exam includes approximately 270 pages of more complex academic literature. The final oral exam covers about 110 pages of less complex academic literature.

COURSE IN A DOUBLE-MAJOR STUDY PROGRAMME WITH 3 ECTS, SAME LEARNING OUTCOMES AND LITERATURE		
STUDENT OBLIGATIONS	WORKLOAD HOURS (ESTIMATE)	ECTS SHARE
Class attendance	60 30	2 1
Independent assignments	30	1
Colloquiums or final written exam	45	1,5
Final oral exam	15	0,5
TOTAL	150 90	5 3

* Preparing for colloquiums or the final written exam includes approximately 270 pages of more complex academic literature. The final oral exam covers about 110 pages of less complex academic literature.

This approach ensures that both single-major and double-major students, despite differences in workload, acquire the same learning outcomes related to teaching competencies at the course level. This means they achieve the same learning outcomes at the study programme level and the qualification level, making them equally competent for the teaching profession and conducting lessons.

Step 10. Creating the learning outcomes matrix at the study programme level

After developing all course syllabi for subjects within the common Teacher Training Module, in which course learning outcomes are linked to one of the 10 common learning outcomes related to teaching competencies for all mentioned teacher training programmes, a learning outcomes matrix was created for each individual teacher training programme at both the undergraduate and graduate levels.

In addition to learning outcomes related to teaching competencies, the learning outcomes matrix also includes outcomes specific to the subject field (history, philosophy, mathematics, foreign languages).

Learning outcomes matrix for undergraduate study programmes:

LO-course	LO-study programme														
	SUM ZAB-IU- 2 ²⁹	SUMZ- AB-IU- 3 ³⁰	LO- SP1	LO- SP2	LO- SP3	LO- SP4	LO- SP5	LO- SP6	LO- SP7	LO- SP8	LO- SP9	LO- SP10	LO- SP11	LO- SP12	LO- SPn
Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	x														
Philosophy of Education		x													
Course Code -L01			x	x	x	x								x	
Course Code -L02							x								
Course Code -L03										x					
Course Code -L04			x	x	x	x								x	
Course Code -L05							x								
Course Code -L06			x	x	x	x								x	
Course Code -L07										x	x			x	x
Course Code -L08							x								
Course Code -L09			x	x	x	x								x	
Course Code -L0n										x	x			x	x

29 „Demonstrates communication skills in the classroom environment, collaborates with colleagues at school and external partners to improve their own work“

30 „Explains the basic elements of the educational system“

Learning outcomes matrix for graduate study programmes:

LO-course	LO-study programme														
	SUM-ZAM-IU-1 ³¹	SUM-ZAM-IU-2 ³²	SUM-ZAM-IU-3 ³³	SUM-ZAM-IU-4 ³⁴	SUM-ZAM-IU-5 ³⁵	SUM-ZAM-IU-6 ³⁶	SUM-ZAM-IU-7 ³⁷	SUM-ZAM-IU-8 ³⁸	LO-SP1	LO-SP2	LO-SP3	LO-SP4	LO-SP5	LO-SP6	LO-SPn
Psychology of Education			x												
Fundamentals of Education / General Pedagogy	x	x													
Didactics				x											
Digital Educational Environment / E-Learning Systems								x							
Inclusion in Education	x														
Course Code -L01 (teaching methodologies / school practices)					x	x	x								
Course Code-L02 (teaching methodologies / school practices)					x		x								
Course Code-L03 (teaching methodologies / school practices)							x	x						x	x
Course Code-L04														x	x
Course Code-L0n												x			

Of the listed common learning outcomes, the learning outcomes coded SUMZAM-IU-5, SUMZAM-IU-6, and SUMZAM-IU-7 are achieved through methodology and school practice courses in each individual study programme.

31 „Argues the importance of an inclusive approach in designing and conducting the teaching process adapted to the individual needs of students“

32 „Explains the role of teachers and professional services, applying methods of self-evaluation and self-reflection“

33 „Analyzes individual and group differences among students and their impact on academic achievement, as well as the role of parents, using a scientific research approach“

34 „Applies different teaching methods and assessment strategies, using physical conditions and digital technology innovatively while respecting an individualized approach and active learning principles“

35 „Creates global and operational work plans and lesson preparations, respecting the principles of active learning and individualization of the teaching process for a specific subject based on learning outcomes“

36 „Uses various methods and procedures to create a safe environment that enables interdisciplinary connections, including time and classroom management and linking teaching content with students' experiences“

37 „Demonstrates ways to encourage students to use digital technologies, develop self-initiative and self-regulated learning, and engage families and the community in collaboration, in accordance with the specifics of a particular subject“

38 „Uses digital technologies to enhance the teaching process, communicate with students and colleagues, and support professional development“

4

Lists of Courses with
Teaching Competencies
in Teacher Education
Programmes Sharing a
Common Teacher
Training Module

The list of courses incorporating teaching competencies within teacher education programs that share a common Teacher Training Module is presented according to the programs, structured into two main sections:

1. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Faculty of Humanities and Social Sciences that share a common Teacher Training Module;
2. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Faculty of Science and Education that share a common Teacher Training Module.

For each teacher education programme, courses that are part of the common Teacher Training Module are marked in a distinct color.

4.1. Lists of Courses with Teaching Competencies in the Teacher Education Programmes of the Faculty of Humanities and Social Sciences that share a common Teacher Training Module

4.1.1. English Language and Literature

A student enrolled in the undergraduate and graduate single-major study programme in English Language and Literature earns a total of 62 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 24 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 38 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module.

In the undergraduate and graduate single-major study programme in English Language and Literature, instead of the common course *Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian* (2 ECTS), which is scheduled in the 4th semester of the undergraduate study programme, the courses *Croatian 1* (2 ECTS) and *Croatian 2* (2 ECTS) are conducted. These courses enable students to achieve the same programme-level learning outcome as the courses *Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian* (2 ECTS), namely the common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	3.	FFZAB306	Croatian 1	core	15	15	0	0	2
I.	4.	FFZAB407	Croatian 2	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFENM102J	Glottodidactics	core	45	0	0	0	5
II.	1.	FFENM111J	Information Technologies in Education	core	30	0	15	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFENM202J	Second and Foreign Language Acquisition	core	45	0	0	0	5
II.	2.	FFENM214J	School Practicum I	core	0	0	30	0	3
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFENM302J	English Language Teaching Methodology	core	45	0	15	0	6
II.	3.	FFENM310J	School Practicum II	core	0	0	10	20	3
II.	4.	FFENM411J	Teaching Culture in Foreign Language Classes	core	30	0	15	0	5
II.	4.	FFENM410J	School Practicum III	core	0	0	10	20	3
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									24
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in total									38
ECTS of the Teacher Training Module in total									62

4.1.2. Croatian Language and Literature

A student enrolled in the undergraduate and graduate single-major study programme in Croatian Language and Literature earns a total of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 34 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FFZAB409	Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFHRM218J	Basics of Modern Croatian Language Teaching Methodology	core	15	15	0	0	6
II.	2.	FFHRM219J	Introduction to Methodology of Literature and Reception Theory	core	30	30	0	0	5
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFHRM317J	Croatian Language Teaching Methodology	core	15	15	0	0	6
II.	3.	FFHRM318J	Methodological Interpretation of Literary Genres and Types	core	30	30	0	0	6
II.	4.	FFHRM426J	Literature in Contact with Other Arts	core	30	30	0	0	5
II.	4.	FFHRM427J	School Practicum	core	0	0	0	60	6
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in total									34
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

4.1.3. German Language and Literature

A student enrolled in the undergraduate and graduate single-major study programme in German Language and Literature earns a total of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 24 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 40 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module.

In the undergraduate and graduate single-major study programme in German Language and Literature, instead of the common course *Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian* (2 ECTS), which is scheduled in the 4th semester of the undergraduate study programme, the courses *Croatian 1* (2 ECTS) and *Croatian 2* (2 ECTS) are conducted. These courses enable students to achieve the same programme-level learning outcome as the courses *Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian* (2 ECTS), namely the common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	1.	FFZAB112	Media Literacy	core	30	0	0	0	2
I.	2.	FFZAB215	Research Methodology in Education	core	15	0	15	0	2
I.	3.	FFZAB306	Croatian 1	core	15	15	0	0	2
I.	4.	FFZAB407	Croatian 2	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFNJM102J	German Language Teaching Methodology 1	core	30	0	15	0	6
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFNJM213J	German Language Teaching Methodology 2	core	30	0	15	0	5
II.	2.	FFNJM212J	School Practicum 1	core	15	15	0	20	4
II.	2.	FFNJM208J	Methodology in Literary Research	core	30	0	0	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFNJM321J	School Practicum 2	core	15	15	0	30	5
II.	3.	FFNJM320J	Information Technologies in Education	core	30	15	0	0	4
II.	4.	FFNJM424J	School Practicum 3	core	15	15	0	20	4
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									24
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in total									40
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

4.1.4. English Language and Literature – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate English Language and Literature – double-major study programme earns a minimum of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 21 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFENM102D	Glottodidactics	core	45	0	0	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFENM202D	Second and Foreign Language Acquisition	core	45	0	0	0	4
II.	2.	FFENM215D	School Practicum I	core	0	0	0	30	3
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFENM302D	English Language Teaching Methodology	core	45	0	0	0	4
II.	3.	FFENM310D	School Practicum II	core	0	0	10	20	3
II.	4.	FFENM410D	School Practicum III	core	0	0	10	20	3
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									21
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.5. Philosophy – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Philosophy – double-major study programme earns a minimum of 61 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 18 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	s		
I.	4.	FFFIB414	Sociology of Education	core	30	0	15	0	4
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFFIM207	Philosophy of Rhetoric	core	15	15	0	0	3
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFFIM308	Philosophy Teaching Methodology	Core	30	0	30	10	7
II.	3.	FFFIM309	Ethics of Teaching Profession	Core	30	0	15	0	4
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									18
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									61

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.6. Croatian Language and Literature - double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Croatian Language and Literature - double-major study programme earns a minimum of 61 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 18 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FFZAB409	Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFHRM210D	Basics of Modern Croatian Language Teaching Methodology	core	15	15	0	0	3
II.	2.	FFHRM211D	Introduction to Methodology of Literature and Reception Theory	core	30	15	0	0	3
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFHRM317D	Croatian Language Teaching Methodology	core	15	15	0	0	3
II.	3.	FFHRM318D	Methodological Interpretation of Literary Genres and Types	core	30	0	15	0	3
II.	4.	FFHRM426D	Literature in Contact with Other Arts	core	30	15	0	0	3
II.	4.	FFHRM427D	School Practicum	core	0	0	0	30	3
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									18
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									61

4.1.7. Information Science – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate Information Science – double-major study programme and graduate Information Science – double-major study programme, Informatology track, earns a minimum of 75 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 32 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	s		
I.	4.	FFIZB428D	Information Literacy Basics	Core	30	0	15	0	4
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
I.	6.	FFZAB632D	Multimedia Presentation of Knowledge	Core	30	15	0	0	3
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFIZM102D	Service Learning	Core	15	15	0	0	3
II.	1.	FFIZM129D	Open Science and Open Educational Resources	Core	15	15	0	0	3
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFIZM211	Information Technologies in Education	Core	30	0	15	0	4
II.	2.	FFIZM212D	Informatics Teaching Methodology 1	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFIZM319D	Informatics Teaching Methodology 2	Core	30	15	0	0	5
II.	3.	FFIZM347D	Instructional Design	Core	30	15	0	0	3
II.	4.	FFIZM421D	Practicum	Core	0	25	0	20	3
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									32
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									75

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.8. Latin Language and Roman Literature – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Latin Language and Roman Literature – double-major study programme earns a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 17 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFLAM307	Latin Teaching Methodology 1	core	15	45	0	0	6
II.	3.	FFLAM308	Latin Teaching Methodology Practicum	core	0	30	0	30	5
II.	4.	FFLAM411	Latin Teaching Methodology 2	core	15	45	0	0	6
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									17
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.9. German Language and Literature – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate German Language and Literature – double-major study programme earns a minimum of 68 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 25 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	s		
I.	1.	FFZAB112	Media Literacy	core	30	0	0	0	2
I.	2.	FFZAB215	Research Methodology in Education	core	15	0	15	0	2
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFNJM105D	German Language Teaching Methodology 1	core	30	0	15	0	5
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFNJM209D	German Language Teaching Methodology 2	core	30	0	15	0	3
II.	2.	FFNJM210D	School Practicum 1	core	15	15	0	20	4
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFNJM314D	School Practicum 2	core	15	15	0	30	5
II.	4.	FFNJM419D	School Practicum 3	core	15	15	0	20	4
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									25
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									68

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.10. History – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate History – double-major study programme earns a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 17 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	S		
I.	1.	FFZAB112	Media Literacy	core	30	0	0	0	2
I.	2.	FFZAB215	Research Methodology in Education	core	15	0	15	0	2
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFPVM312	History Teaching Methodology	core	30	30	0	0	7
II.	4.	FFPVM413	History Teaching Methodology Practicum	core	0	30	30	20	6
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									17
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature - double-major study programme or Journalism - double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.11. Art History – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Art History – double-major study programme earns a minimum of 61 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 18 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	S		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFPUM101	Art History Teaching Methodology	core	30	30	15	0	6
II.	1.	FFPUM102	Hospitation	core	15	15	0	0	2
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFPUM201	School Practicum 1	core	15	15	0	0	3
II.	2.	FFPUM202	Teaching Aids	core	15	15	0	0	2
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFPUM301	School Practicum 2	core	30	15	15	0	5
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									18
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									61

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.1.12. Italian Language and Literature – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Italian Language and Literature – double-major study programme earns a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 17 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					I	T	s		
I.	4.	FFZAB408/ FFZAB409	Croatian Language Expression Culture / Multifunctionality of Standard Croatian	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FFZAB507	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM101	Psychology of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFZAM105	Fundamentals of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FFTAM102	Language Exercises Methodology 1	Core	0	60	0	0	4
II.	2.	FFZAM203	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FFZAM211	Digital Educational Environment	core	30	0	30	0	4
II.	2.	FFTAM205	Language Exercises Methodology 2	Core	0	60	0	0	4
II.	3.	FFZAM312	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FFTAM307	Glottodidactics	Core	30	0	30	0	4
II.	3.	FFTAM309	Italian Language Teaching Methodology	Core	15	60	0	0	5
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									17
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

* The course *Croatian Language Expression Culture* is taken by students who are not enrolled in a combination with the Croatian Language and Literature – double-major study programme or Journalism – double-major study programme. Students enrolled in those combinations take the course *Multifunctionality of the Croatian Standard* instead. Both courses lead to the same programme-level learning outcome (common learning outcome with the code SUMZAB-IU-2).

4.2. Lists of Courses with Teaching Competencies in the Teacher Education Programmes of the Faculty of Science and Education that share a common Teacher Training Module

4.2.1. Geography

A student enrolled in the undergraduate single-major study programme in Geography, common track, and graduate single-major study programme in Geography, Teacher Training track, earns a total of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 38 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	4.	FPMOZGEB405	Pedagogy of Lifelong Learning	Core	15	15	0	0	4
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGEM101	Geography Teaching Methodology 1	Core	30	30	0	10	8
II.	1.	FPMOZGEM103	School Management	Core	30	0	0	0	3
II.	1.	FPMOZGEM105	Geographic Extracurricular Activities	Core	15	15	0	0	3
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZGEM201	Geography Teaching Methodology 2	Core	30	30	0	10	8
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZGEGM304	Projects of EU Funds	Core	30	15	15	0	4
II.	4.	FPMOZGEM401	Methodological Practice in Geography	Core	30	30	30	20	8
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in total									38
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

4.2.2. Informatics

A student enrolled in the undergraduate single-major study programme in Informatics, and graduate single-major study programme in Informatics, Informatics in Education track, earns a total of 63 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 18 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 45 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module.

Due to the specific structure of the study programme, which at the graduate level offers two tracks — (1) Informatics in Education and (2) Data Science and Engineering — no shared courses from the Teacher Training Module are offered at the undergraduate level. The course *Croatian Language Expression Culture* (2 ECTS) is included at the graduate level, but scheduled in the summer semester to allow for joint course delivery. Although the course *Philosophy of Education* is not included, the corresponding ECTS credits are compensated through courses that cover learning outcomes from the sub-module General Teacher Competencies, specifically within the Digital Competencies segment. The program-level learning outcome that would have been achieved through *Philosophy of Education* is instead attained through the course *General Pedagogy*.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZINOM101	Informatics Teaching Methodology 1	core	30	30	30	0	7
II.	1.	FPMOZINOM102	E-Learning Systems	core	30	30	0	0	6
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZINOM201	Informatics Teaching Methodology 2	core	30	30	15	0	7
II.	2.	FPMOZINOM202	Research Methodology in Education	core	30	15	0	0	4
II.	2.	FPMOZINOM203	Design and Evaluation of E-Learning Systems	core	30	30	15	0	6
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZINOM303	Robotics in Education	core	30	30	0	0	5
II.	4.	FPMOZINM403	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
II.	4.	FPMOZINOM401	Intelligent Tutoring Systems	core	30	30	0	0	5
II.	4.	FPMOZINOM402	Methodological Informatics Seminar with Practice	core	0	0	30	30	5
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									18
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in total									45
ECTS of the Teacher Training Module in total									63

4.2.3. Mathematics

A student enrolled in the undergraduate and graduate single-major study programme in Mathematics, earns a total of 63 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 37 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZMM201	Mathematics Teaching Methodology 1	Core	30	30	30	0	8
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZMM301	Mathematics Teaching Methodology 2	Core	30	30	30	0	9
II.	3.	FPMOZMM303	Methodological Practice in Mathematics 1	Core	0	0	0	45	5
II.	3.	FPMOZMM304	Basics of Pedagogical Statistics	Core	30	30	0	0	6
II.	4.	FPMOZMM402	Elementary Geometry Teaching Methodology	Core	30	30	0	0	6
II.	4.	FPMOZMM403	Methodological Practice in Mathematics 2	Core	0	0	0	45	3
II.	4.	FPMOZZAM401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in total									37
ECTS of the Teacher Training Module in total									63

4.2.4. Biology – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Biology – double-major study programme earns a minimum of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 21 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-Learning Systems	core	30	30	0	0	4
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZBLDM301	Biology Teaching Methodology 1	core	30	0	30	0	7
II.	3.	FPMOZBLDM302	Biology Teaching Methodology Practicum 1	core	0	30	0	0	3
II.	3.	FPMOZBLDM303	Methodological Practice in Biology	core	0	45	0	0	3
II.	4.	FPMOZBLDM401	Biology Teaching Methodology 2	core	30	0	30	0	6
II.	4.	FPMOZBLDM402	Biology Teaching Methodology Practicum 2	core	0	30	0	0	2
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									21
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

4.2.5. Physics – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Physics – double-major study programme earns a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 17 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZFDM103	Experimental Physics Teaching Practicum 1	core	0	45	0	0	2
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-Learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZFDM201	Experimental Physics Teaching Practicum 2	core	0	45	0	0	2
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZFDM301	Physics Teaching Methodology 1	core	30	0	30	0	5
II.	4.	FPMOZFDM401	Physics Teaching Methodology 2	core	30	0	30	0	5
II.	4.	FPMOZFDM402	Methodological Practice in Physics	core	0	45	0	0	3
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									17
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

4.2.6. Geography – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Geography – double-major study programme earns a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 17 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGEDM101	Geography Teaching Methodology 1	core	30	30	0	10	6
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-Learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZGEDM201	Geography Teaching Methodology 2	core	30	30	0	10	5
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	4.	FPMOZGEDM401	Methodological Practice in Geography	core	30	30	30	20	6
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									17
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

4.2.7. Informatics – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Informatics – double-major study programme earns a minimum of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 17 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZINDM101	Informatics Teaching Methodology 1	core	30	30	30	0	7
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-Learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZINDM201	Informatics Teaching Methodology 1	core	30	30	0	0	6
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	4.	FPMOZINDM401	Methodological Informatics Seminar with Practice	core	0	0	30	30	4
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									17
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

4.2.8. Chemistry – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Chemistry – double-major study programme earns a minimum of 62 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 19 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-Learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZKEDM301	Chemistry Teaching Methodology 1	core	30	0	30	0	7
II.	3.	FPMOZKEDM302	Chemistry Teaching Methodology Practicum 1	core	0	45	0	0	4
II.	4.	FPMOZKEDM401	Chemistry Teaching Methodology 2	core	30	0	30	0	4
II.	4.	FPMOZKEDM402	Chemistry Teaching Methodology Practicum 2	core	0	45	0	0	2
II.	4.	FPMOZKEDM403	Methodological Practice in Chemistry	core	0	0	0	45	2
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									19
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									62

4.2.9. Mathematics – double major study programme

A student enrolled in the undergraduate and graduate Mathematics – double-major study programme earns a minimum of 61 ECTS credits from courses related to teaching competencies, as follows:

- 26 ECTS credits from common courses within the Teacher Training Module
- 18 ECTS credits from subject-specific courses within the Teacher Training Module
- A minimum of 17 ECTS credits from subject-specific courses of the Teacher Training Module from the other double-major study programme in combination.

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	4.	FPMOZZAB401	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	5.	FPMOZZAB501	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology of Education	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZZAM102	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Didactics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM202	E-Learning Systems	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZMDM201	Mathematics Teaching Methodology 1	Core	30	30	30	0	8
II.	3.	FPMOZZAM301	Inclusion in Education	Core	30	15	0	0	4
II.	3.	FPMOZMDM301	Mathematics Teaching Methodology 2	Core	30	30	30	0	7
II.	4.	FPMOZMDM401	Methodological Practice in Mathematics	Core	0	0	0	45	3
ECTS for common courses of the Teacher Training Module in total									26
ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the study programme in total									18
Min. ECTS for specific courses of the Teacher Training Module in the other double-major study programme in combination in total									17
ECTS of the Teacher Training Module in total									61

5

Lists of Courses with
Teaching Competencies
in Teacher Education
Programmes that Have
Their Own Teacher
Training Module

The list of courses with teaching competencies by study programmes is presented in two main sections:

1. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Faculty of Science and Education that have their own Teacher Training Module and
2. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Academy of Fine Arts that have their own Teacher Training Module.

5.1. Lists of courses with teaching competencies in the teacher education programmes of the Faculty of Science and Education that have their own Teacher Training Module

5.1.1. Music Pedagogy

The undergraduate and graduate study programmes in Music Pedagogy are offered in three tracks:

1. Music Culture
2. Music Culture and Ethnomusicology
3. Music Culture and Music Theory.

Music Culture track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Pedagogy, Music Culture track, earns a total of 62 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	Core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	Core	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGPB501	Preparation for Ensembles 1	Core	15	15	0	0	2
I.	6.	FPMOZGPB601	Preparation for Ensembles 2	Core	15	15	0	0	2
I.	7.	FPMOZGPB703	Preparation for Ensembles 3	Core	15	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGPB803	Preparation for Ensembles 4	Core	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGPB701	Music Teaching Methodology 1	Core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGPB801	Music Teaching Methodology 2	Core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	Core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	Core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM102	Methodical Practice 1	Core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGPM202	Methodical Practice 2	Core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGPM105	Introduction to Music Literature 1	Core	15	15	0	0	2
II.	2.	FPMOZGPM205	Introduction to Music Literature 2	Core	15	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM103	History of Music in Bosnia and Herzegovina 1	Core	30	0	0	0	3
II.	2.	FPMOZGPM203	History of Music in Bosnia and Herzegovina 2	Core	30	0	0	0	3
ECTS of the Teacher Training Module in total									62

Music Culture and Ethnomusicology track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Pedagogy, Music Culture and Ethnomusicology track, earns a total of 62 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	core	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGPB501	Preparation for Ensembles 1	core	15	15	0	0	2
I.	6.	FPMOZGPB601	Preparation for Ensembles 2	core	15	15	0	0	2
I.	7.	FPMOZGPB703	Preparation for Ensembles 3	core	15	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGPB803	Preparation for Ensembles 4	core	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGB701	Ethnomusicology 1	core	30	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGB801	Ethnomusicology 2	core	30	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGPB701	Music Teaching Methodology 1	core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGPB801	Music Teaching Methodology 2	core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM102	Methodical Practice 1	core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGPM202	Methodical Practice 2	core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGPEM103	World Music 1	core	30	15	0	0	2
II.	2.	FPMOZGPEM203	World Music 2	core	30	15	0	0	2
ECTS of the Teacher Training Module in total									62

Music Culture and Music Theory track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Pedagogy, Music Culture and Music Theory track, earns a total of 62 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	Core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	Core	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGPB501	Preparation for Ensembles 1	Core	15	15	0	0	2
I.	6.	FPMOZGPB601	Preparation for Ensembles 2	Core	15	15	0	0	2
I.	7.	FPMOZGPB703	Preparation for Ensembles 3	Core	15	15	0	0	3
I.	8.	FPMOZGPB803	Preparation for Ensembles 4	Core	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGPB701	Music Teaching Methodology 1	Core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGPB801	Music Teaching Methodology 2	Core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	Core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	Core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM102	Methodical Practice 1	Core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGPM202	Methodical Practice 2	Core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGPM105	Introduction to Music Literature 1	Core	15	15	0	0	2
II.	2.	FPMOZGPM205	Introduction to Music Literature 2	Core	15	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGPM103	History of Music in Bosnia and Herzegovina 1	Core	30	0	0	0	3
II.	2.	FPMOZGPM203	History of Music in Bosnia and Herzegovina 2	Core	30	0	0	0	3
ECTS of the Teacher Training Module in total									62

5.1.2. Music Art

The undergraduate and graduate study programmes in Music Art are offered in six tracks:

1. Flute track
2. Guitar track
3. Piano track
4. Classical Accordion track
5. Violin track
6. Solo Singing track.

Flute track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Art, Flute track, earns a total of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	core	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUFB703	Flute Teaching Methodology 1	core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUFB803	Flute Teaching Methodology 2	core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUFM103	Methodical Practice in Flute 1	core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUFM202	Methodical Practice in Flute 2	core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Aesthetics of Music 1	core	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Aesthetics of Music 2	core	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUFM101	Flute 1	core	30	15	0	0	8
II.	2	FPMOZGUFM201	Flute 2	core	30	15	0	0	8
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

Guitar track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Art, Guitar track, earns a total of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	Core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	Core	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUGB703	Guitar Teaching Methodology 1	Core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUGB803	Guitar Teaching Methodology 2	Core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	Core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	Core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	Core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUGM103	Methodical Practice in Guitar 1	Core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUGM203	Methodical Practice in Guitar 2	Core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Aesthetics of Music 1	Core	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Aesthetics of Music 2	Core	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUGM101	Guitar 1	Core	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUGM201	Guitar 2	Core	30	15	0	0	8
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

Piano track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Art, Piano track, earns a total of 70 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	Core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	Core	15	0	15	0	3
I.	5.	FPMOZGUKB503	Basics of Piano Technique	Core	15	15	0	0	3
I.	6.	FPMOZGUKB603	Introduction to Piano Literature	Core	15	15	0	0	3
I.	7.	FPMOZGUKB703	Methodology and Piano Methodology Seminar 1	Core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUKB803	Methodology and Piano Methodology Seminar 2	core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	core	30	39	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUKM103	Methodical Practice in Piano 1	core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUKM203	Methodical Practice in Piano 2	core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Aesthetics of Music 1	core	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Aesthetics of Music 2	core	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUKM101	Piano Main Subject 1	core	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUKM201	Piano Main Subject 2	core	30	15	0	0	8
ECTS of the Teacher Training Module in total									70

Classical Accordion track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Art, Classical Accordion track, earns a total of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	core	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUHB703	Classical Accordion Teaching Methodology 1	core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUHB803	Classical Accordion Teaching Methodology 2	core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUHM103	Methodical Practice in Classical Accordion 1	core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUHM203	Methodical Practice in Classical Accordion 2	core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Aesthetics of Music 1	core	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Aesthetics of Music 2	core	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUHM101	Classical Accordion 1	core	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUHM201	Classical Accordion 2	core	30	15	0	0	8
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

Violin track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Art, Violin track, earns a total of 64 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practi- cum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	core	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUVB703	Violin Teaching Methodology 1	core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUVB803	Violin Teaching Methodology 2	core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	core	30	39	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUV103	Methodical Practice in Violin 1	core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUV203	Methodical Practice in Violin 2	core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Aesthetics of Music 1	core	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Aesthetics of Music 2	core	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUV101	Violin 1	core	30	15	0	0	8
II.	2.	FPMOZGUV201	Violin 2	core	30	15	0	0	8
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

Solo Singing track

A student in the undergraduate and graduate study programme in Music Art, Solo Singing track, earns a total of 66 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZGB504	Music Pedagogy 1	core	15	0	15	0	3
I.	6.	FPMOZGB604	Music Pedagogy 2	core	15	0	15	0	3
I.	7.	FPMOZGUSB706	Solo Singing Teaching Methodology 1	core	15	15	0	10	4
I.	8.	FPMOZGUSB806	Solo Singing Teaching Methodology 2	core	15	15	0	10	4
I.	7.	FPMOZZAB701	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZZAB702	Croatian Language Expression Culture	Core	15	15	0	0	2
I.	8.	FPMOZZAB801	Didactics	Core	30	39	0	0	4
I.	8.	FPMOZZAB802	Academic Writing	Core	30	15	0	0	2
II.	1.	FPMOZGUSM103	Methodical Practice in Solo Singing 1	Core	15	15	0	10	4
II.	2.	FPMOZGUSM203	Methodical Practice in Solo Singing 2	Core	15	15	0	10	4
II.	1.	FPMOZZAM101	Psychology Basics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZZAM201	Computer Knowledge	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZGM101	Aesthetics of Music 1	Core	15	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZGM201	Aesthetics of Music 2	Core	15	0	15	0	3
II.	1.	FPMOZGUSM101	Solo Singing 1	Core	30	15	0	0	9
II.	2.	FPMOZGUSM201	Solo Singing 2	Core	30	15	0	0	9
ECTS of the Teacher Training Module in total									66

5.1.3. Kinesiology

The undergraduate university study programme in Kinesiology does not have defined tracks, but the graduate university study programme is offered in six tracks:

1. Kinesiological Education track
2. Fitness Training of Athletes track
3. Kinesiology Recreation and Fitness
4. Sports track
5. Kinesitherapy track
6. Personal Trainer track.

A student in the undergraduate study programme in Kinesiology, earns a total of 48 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Undergraduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	2.	FPMOZKB205	Psychology Basics	core	30	0	30	0	4
I.	3.	FPMOZKB301	Swimming Teaching Methodology	core	15	27	30	3	6
I.	3.	FPMOZKB303	Basics of Computer Science	core	30	30	0	0	4
I.	3.	FPMOZKB306	General Pedagogy	core	30	30	0	0	4
I.	5.	FPMOZKB506	Motor Learning	core	30	15	15	0	5
I.	6.	FPMOZKB604	General Kinesiological Methodology	core	30	15	15	0	5
I.	7.	FPMOZKB704	Kinesiological Methodology in Early and Preschool Education	core	20	15	15	0	4
I.	7.	FPMOZKB705	Professional Pedagogical Practice in Preschool	core	0	0	0	20	2
I.	8.	FPMOZKB802	Didactics	core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZKB803	Kinesiological Methodology in Primary and Secondary Education	core	30	45	15	0	6
I.	8.	FPMOZKB804	Professional Pedagogical Practice in Primary and Secondary Schools	core	0	0	0	30	2
I.	8.	FPMOZKB806	Croatian Language Expression Culture	core	15	15	0	0	2
ECTS of the Teacher Training Module in the undergraduate study programme									48

Kinesiological Education track

A student in the graduate university study programme in Kinesiology, Kinesiological Education track, earns 48 ECTS credits at the undergraduate level and an additional 24 ECTS credits at the graduate level, totaling 72 ECTS credits, as follows:

Graduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZKM103	Kinesiological Methodology in Higher Education	Core	15	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZKM105	Kinesiological Activities of Special Needs Children	Core	20	40	0	0	5
II.	1.	FPMOZKEM101	Sports Competitions in the Education System	Core	20	30	15	0	4
II.	2.	FPMOZKM201	Kinesiological Psychology	Core	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZKEM201	Health Education and Health Promotion	Core	30	15	15	0	4
II.	2.	FPMOZKEM202	Communication in Education	Core	15	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZKEM203	School Management	Core	30	0	20	0	4
ECTS of the Teacher Training Module in the graduate study programme									28
ECTS of the Teacher Training Module in total									76

Fitness Training of Athletes track

A student in the graduate university study programme in Kinesiology, Fitness Training of Athletes track, earns 48 ECTS credits at the undergraduate level and an additional 18 ECTS credits at the graduate level, totaling 66 ECTS credits, as follows:

Graduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZKM103	Kinesiological Methodology in Higher Education	Core	15	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZKPSM102	Fitness Preparation Methodology 1	Core	30	40	10	30	4
II.	2.	FPMOZKM201	Kinesiological Psychology	Core	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZKPSM201	Fitness Preparation Methodology 2	Core	20	30	10	0	4
ECTS of the Teacher Training Module in the graduate study programme									18
ECTS of the Teacher Training Module in total									66

Kinesiology Recreation and Fitness track

A student in the graduate university study programme in Kinesiology, Kinesiology Recreation and Fitness track, earns 48 ECTS credits at the undergraduate level and an additional 13 ECTS credits at the graduate level, totaling 61 ECTS credits, as follows:

Graduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZKM103	Kinesiological Methodology in Higher Education	Core	15	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZKRFM101	Kinesiology Recreation and Fitness Training Methodology	Core	20	30	15	0	6
II.	2.	FPMOZKM201	Kinesiological Psychology	Core	30	0	15	0	3
ECTS of the Teacher Training Module in the graduate study programme									13
ECTS of the Teacher Training Module in total									61

Sports track

A student in the graduate university study programme in Kinesiology, Sports track, earns 48 ECTS credits at the undergraduate level and an additional 16 ECTS credits at the graduate level, totaling 64 ECTS credits, as follows:

Graduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZKM103	Kinesiological Methodology in Higher Education	Core	15	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZKSM103	Chosen Sport Training Methodology 1	Core	15	30	15	0	5
II.	2.	FPMOZKM201	Kinesiological Psychology	Core	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZKSM201	Chosen Sport Training Methodology 2	Core	15	30	15	0	4
ECTS of the Teacher Training Module in the graduate study programme									16
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

Kinesitherapy track

A student in the graduate university study programme in Kinesiology, Kinesitherapy track, earns 48 ECTS credits at the undergraduate level and an additional 16 ECTS credits at the graduate level, totaling 64 ECTS credits, as follows:

Graduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZKM103	Kinesiological Methodology in Higher Education	Core	15	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZKM105	Kinesiological Activities of Special Needs Children	Core	20	40	0	0	5
II.	2.	FPMOZKM201	Kinesiological Psychology	Core	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZKMM202	Kinesitherapy Methodology	Core	30	45	0	0	4
ECTS of the Teacher Training Module in the graduate study programme									16
ECTS of the Teacher Training Module in total									64

Personal Trainer track

A student in the graduate university study programme in Kinesiology, Personal Trainer track, earns 48 ECTS credits at the undergraduate level and an additional 14 ECTS credits at the graduate level, totaling 62 ECTS credits, as follows:

Graduate study programme									
Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZKM103	Kinesiological Methodology in Higher Education	Core	15	15	15	0	4
II.	2.	FPMOZKM201	Kinesiological Psychology	Core	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZKOSM201	Training Methodology	Core	20	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZKOSM202	Planning and Programming in Individual Work	Core	30	0	10	0	3
ECTS of the Teacher Training Module in the graduate study programme									14
ECTS of the Teacher Training Module in total									62

5.1.4. Preschool Education

A student in the undergraduate and graduate study programme in Preschool Education, earns a total of 216 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	1.	FPMOZPOB101	Croatian Language	Core	45	0	30	0	5
I.	1.	FPMOZPOB102	Informatics Basics	Core	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOB103	Introduction to Developmental Psychology	Core	45	0	15	0	6
I.	1.	FPMOZPOB104	Philosophy of Education	Core	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOB108	Academic Writing	Core	30	0	0	0	4
I.		FPMOZPOB210	Pedagogy Basics	Core	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZPOB212	Preschool Pedagogy 1	Core	30	30	0	0	5
I.	2.	FPMOZPOB214	Childhood Psychology	Core	30	0	30	0	5
I.	3.	FPMOZPOB318	Preschool Pedagogy 2	Core	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOB319	Pedagogical Psychology	Core	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOB320	Conceptions and Approaches in Preschool Upbringing	Core	30	0	15	0	3
I.	3.	FPMOZPOB321	Music Culture Methodology 1	Core	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOB322	Art Culture Methodology 1	Core	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOB323	Physical and Health Culture Methodology 1	Core	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOB325	Ethics	Core	30	0	15		3
I.	4.	FPMOZPOB427	Special Needs Children Pedagogy	Core	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZPOB428	Music Culture Methodology 2	Core	30	30	0	0	4
I.	4.	FPMOZPOB429	Art Culture Methodology 2	Core	15	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOB430	Physical and Health Culture Methodology 2	Core	30	15	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOB431	Croatian Language Methodology 1	Core	30	0	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOB432	Preschool Education Curriculum Development 1	Core	30	0	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOB433	Preschool Children Health Protection and Care	Core	30	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOB434	Professional Pedagogical Training 1	Core	0	10	0	20	2
I.	5.	FPMOZPOB536	Croatian Language Methodology 2	Core	30	15	0	0	4
I.	5.	FPMOZPOB537	Art Culture Methodology 3	Core	15	30	15	0	5

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZPOB539	Physical and Health Culture Methodology 3	Core	15	30	15	0	5
I.	5.	FPMOZPOB540	Preschool Education Curriculum Development 2	Core	30	0	0	15	4
I.	5.	FPMOZPOB541	Family Pedagogy	Core	30	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZPOB642	Croatian Language Methodology 3	Core	15	45	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOB643	Preschool Education Curriculum Development 3	Core	15	0	0	30	5
I.	6.	FPMOZPOB644	Pedagogy Research Methodology Basics	Core	30	30	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOB645	Computer in Learning and Teaching	Core	15	30	15	0	5
I.	6.	FPMOZPOB646	Professional Pedagogical Training 2	Core	0	10	0	20	3
I.	7.	FPMOZPOB749	Special Needs Children Methodology	Core	30	15	15	0	5
I.	7.	FPMOZPOB750	Art Education Methodology	Core	15	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZPOB751	Didactics	Core	30	30	0	0	5
I.	7.	FPMOZPOB753	Professional English Language 1	Core	15	0	15	0	2
I.	7.	FPMOZPOB754	Standard Croatian Norms	Core	30	15	0	0	4
I.	8.	FPMOZPOB855	Educational Communication Skills	Core	30	30	0	0	5
I.	8.	FPMOZPOB856	Knowing Environment Methodology	Core	30	10	0	20	6
I.	8.	FPMOZPOB857	Expression Culture	Core	30	30	0	0	5
I.	8.	FPMOZPOB858	Professional English Language 1	Core	15	0	15	0	2
I.	8.	FPMOZPOB859	Traditional and New Media in Early Age	Core	15	0	15	0	2
I.	8.	FPMOZPOB860	Professional Pedagogical Training 3	Core	0	20	0	40	4
II.	1.	FPMOZPOM101	Family and Educational Institutions Partnership	Core	30	15	15	0	4
II.	1.	FPMOZPOM102	The Professional Development and Lifelong Learning of Educators	Core	30	15	15	0	5
II.	1.	FPMOZPOM103	Project Learning in Kindergarten	Core	30	0	0	30	5
II.	1.	FPMOZPOM105	Pedagogical Statistics Basics	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZPOM206	Interactive Pedagogy	Core	30	15	15	0	5
II.	2.	FPMOZPOM207	Development of Initial Mathematical Concepts Methodology	Core	30	0	15	0	4
II.	2.	FPMOZPOM208	Early and Preschool Education Institutions Management	Core	30	15	15	0	5
II.	2.	FPMOZPOM209	Independent Professional Practice	Core	0	10	0	50	4
ECTS of the Teacher Training Module in total									216

5.1.5. Preschool Education – professional study programme

A student in the undergraduate study programme in Preschool Education – professional study programme, earns a total of 136 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	1.	FPMOZPOSB101	Croatian Language	Core	45	0	30	0	5
I.	1.	FPMOZPOSB102	Informatics Basics	Core	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOSB103	Introduction to Developmental Psychology	Core	45	0	15	0	6
I.	1.	FPMOZPOSB104	Philosophy of Education	Core	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZPOSB108	Academic Writing	Core	30	0	0	0	4
I.	2.	FPMOZPOSB210	Pedagogy Basics	Core	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZPOSB212	Preschool Pedagogy 1	Core	30	30	0	0	5
I.	2.	FPMOZPOSB214	Childhood Psychology	Core	30	0	30	0	5
I.	3.	FPMOZPOSB318	Preschool Pedagogy 2	Core	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOSB319	Pedagogical Psychology	Core	30	15	15	0	4
I.	3.	FPMOZPOSB320	Conceptions and Approaches in Preschool Upbringing	Core	30	0	15	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB321	Music Culture Methodology 1	Core	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB322	Art Culture Methodology 1	Core	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB323	Physical and Health Culture Methodology 1	Core	30	15	0	0	3
I.	3.	FPMOZPOSB325	Ethics	Core	30	0	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB427	Special Needs Children Pedagogy	Core	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZPOSB428	Music Culture Methodology 2	Core	30	30	0	0	4
I.	4.	FPMOZPOSB429	Art Culture Methodology 2	Core	15	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB430	Physical and Health Culture Methodology 2	Core	30	15	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB431	Croatian Language Methodology 1	Core	30	0	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB432	Preschool Education Curriculum Development 1	Core	30	0	15	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB433	Preschool Children Health Protection and Care	Core	30	15	0	0	3
I.	4.	FPMOZPOSB434	Professional Pedagogical Training 1	Core	0	10	0	20	2
I.	5.	FPMOZPOSB536	Croatian Language Methodology 2	Core	30	15	0	0	4
I.	5.	FPMOZPOSB537	Art Culture Methodology 3	Core	15	30	15	0	5
I.	5.	FPMOZPOSB538	Music Culture Methodology 3	Core	30	30	0	0	5

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	5.	FPMOZPOSB540	Preschool Education Curriculum Development 2	Core	30	0	0	15	4
I.	5.	FPMOZPOSB541	Family Pedagogy	Core	30	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZPOSB642	Croatian Language Methodology 3	Core	15	45	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOSB643	Preschool Education Curriculum Development 3	Core	15	0	0	30	5
I.	6.	FPMOZPOSB644	Pedagogy Research Methodology Basics	Core	30	30	0	0	5
I.	6.	FPMOZPOSB645	Computer in Learning and Teaching	Core	15	30	15	0	5
I.	6.	FPMOZPOSB646	Professional Pedagogical Training 2	Core	0	10	0	20	3
ECTS of the Teacher Training Module in total								136	

5.1.6. Primary School Education (240 ECTS + 60 ECTS)

A student in the undergraduate study programme in Primary School Education – four-year study programme and graduate study programme in Primary School Education – one-year study programme earns a total of 178 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	1.	FPMOZRN101	Croatian Language	Core	30	30	0	0	5
I.	1.	FPMOZRN102	Informatics Basics	Core	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZRN103	Introduction to Developmental Psychology	Core	45	0	15	0	5
I.	1.	FPMOZRN104	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
I.	1.	FPMOZRN108	Academic Writing	Core	30	15	15	0	4
I.	2.	FPMOZRN201	Pedagogy Basics	Core	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZRN202	Computer Practicum	Core	15	30	15	0	4
I.	2.	FPMOZRN205	Childhood Psychology	Core	30	0	30	0	5
I.	3.	FPMOZRN301	Family Pedagogy	Core	30	15	0	0	4
I.	3.	FPMOZRN302	Pedagogical Psychology 1	Core	30	15	0	0	4
I.	4.	FPMOZRN401	Pedagogical Psychology 2	Core	30	0	15	0	4
I.	4.	FPMOZRN402	Didactics	Core	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZRN405	Physical and Health Culture Teaching Methodology 1	Core	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRN406	Art Teaching Methodology 1	Core	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRN408	Didactic Practice	Core	0	15	0	20	2
I.	5.	FPMOZRN501	Special Needs Children Pedagogy	Core	30	0	30	0	5
I.	5.	FPMOZRN502	Sustainable Development Education and Training	Core	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRN504	Mathematics Teaching Methodology 1	Core	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRN505	Physical and Health Culture Teaching Methodology 2	Core	30	15	15	0	4
I.	5.	FPMOZRN506	Art Teaching Methodology 2	Core	15	15	30	0	4
I.	6.	FPMOZRN602	Mathematics Teaching Methodology 2	Core	15	15	15	30	4
I.	6.	FPMOZRN603	Music Teaching Methodology 1	Core	30	30	0	0	4
I.	6.	FPMOZRN604	Art Teaching Methodology 3	Core	15	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZRN605	Methodical Practice 1	Core	0	30	0	20	3

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	7.	FPMOZRNB701	Mathematics Teaching Methodology 3	Core	15	30	15	0	4
I.	7.	FPMOZRNB702	Music Teaching Methodology 2	Core	30	30	0	0	4
I.	7.	FPMOZRNB703	Projects in Education	Core	15	0	30	0	3
I.	7.	FPMOZRNB704	Croatian Language Teaching Methodology 1	Core	30	0	30	0	5
I.	7.	FPMOZRNB706	Media Culture	Core	30	0	15	0	3
I.	8.	FPMOZRNB801	Nature and Society Teaching Methodology 1	Core	45	45	30	0	5
I.	8.	FPMOZRNB802	Croatian Language Teaching Methodology 2	Core	30	0	30	20	5
I.	8.	FPMOZRNB803	Music Teaching Methodology 3	Core	30	30	0	0	4
I.	8.	FPMOZRNB805	Methodical Practice 2	Core	0	30	0	0	2
II.	1.	FPMOZRNM101	Language Culture	Core	30	15	15	0	5
II.	1.	FPMOZRNM102	Ethics	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZRNM103	Nature and Society Teaching Methodology 2	Core	45	45	30	0	5
II.	1.	FPMOZRNM104	Croatian Language Teaching Methodology 3	Core	30	0	30	0	5
II.	1.	FPMOZRNM105	Practicum and School Practice	Core	0	60	0	0	4
II.	2.	FPMOZRNM201	Nature and Society Teaching Methodology 3	Core	45	45	30	0	5
II.	2.	FPMOZRNM202	Social Sciences Methodology	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZRNM203	Teaching Psychology	Core	45	0	30	0	4
ECTS of the Teacher Training Module in total									178

5.1.7. Primary School Education (180 ECTS + 120 ECTS)

A student in the undergraduate study programme in Primary School Education - three-year study programme and graduate study programme in Primary School Education - two-year study programme earns a total of 178 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	1.	FPMOZRNTB101	Croatian Language	Core	30	30	0	0	5
I.	1.	FPMOZRNTB102	Informatics Basics	Core	30	30	0	0	4
I.	1.	FPMOZRNTB103	Introduction to Developmental Psychology	Core	45	0	15	0	5
I.	1.	FPMOZRNTB104	Philosophy of Education	Core	30	0	30	0	4
I.	1.	FPMOZRNTB108	Academic Writing	Core	30	15	15	0	4
I.	2.	FPMOZRNTB201	Pedagogy Basics	Core	30	15	15	0	5
I.	2.	FPMOZRNTB202	Computer Practicum	Core	15	30	15	0	4
I.	2.	FPMOZRNTB205	Childhood Psychology	Core	30	0	30	0	5
I.	3.	FPMOZRNTB301	Family Pedagogy	Core	30	15	0	0	4
I.	3.	FPMOZRNTB302	Pedagogical Psychology 1	Core	30	15	0	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB401	Pedagogical Psychology 2	Core	30	0	15	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB402	Didactics	Core	30	0	30	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB405	Physical and Health Culture Teaching Methodology 1	Core	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB406	Art Teaching Methodology 1	Core	30	15	15	0	4
I.	4.	FPMOZRNTB408	Didactic Practice	Core	0	15	0	20	2
I.	5.	FPMOZRNTB501	Special Needs Children Pedagogy	Core	30	0	30	0	5
I.	5.	FPMOZRNTB502	Sustainable Development Education and Training	Core	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRNTB504	Mathematics Teaching Methodology 1	Core	30	0	30	0	4
I.	5.	FPMOZRNTB505	Physical and Health Culture Methodology Teaching 2	Core	30	15	15	0	4
I.	5.	FPMOZRNTB506	Art Teaching Methodology 2	Core	15	15	30	0	4
I.	6.	FPMOZRNTB602	Mathematics Teaching Methodology 2	Core	15	15	15	30	4
I.	6.	FPMOZRNTB603	Music Teaching Methodology 1	Core	30	30	0	0	4
I.	6.	FPMOZRNTB604	Art Teaching Methodology 3	Core	15	15	15	0	4
I.	6.	FPMOZRNTB605	Methodical Practice 1	Core	0	30	0	20	3
I.	6.	FPMOZRNTB607	Physical and Health Culture Teaching Methodology 3	Core	30	15	15	0	4

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
II.	1.	FPMOZRNDM102	Music Teaching Methodology 2	Core	30	30	0	0	4
II.	1.	FPMOZRNDM103	Projects in Education	Core	15	0	30	0	3
II.	1.	FPMOZRNDM104	Croatian Language Teaching Methodology 1	Core	30	0	30	0	5
II.	1.	FPMOZRNDM106	Media Culture	Core	30	0	15	0	3
II.	2.	FPMOZRNDM201	Nature and Society Teaching Methodology 1	Core	45	45	30	0	5
II.	2.	FPMOZRNDM202	Croatian Language Teaching Methodology 2	Core	30	0	30	0	5
II.	2.	FPMOZRNDM203	Music Teaching Methodology 3	Core	30	30	0	0	4
II.	2.	FPMOZRNDM205	Methodical Practice 2	Core	0	30	0	0	2
II.	3.	FPMOZRNDM301	Language Culture	Core	30	15	15	0	5
II.	3.	FPMOZRNDM302	Ethics	Core	30	30	0	0	4
II.	3.	FPMOZRNDM303	Nature and Society Teaching Methodology 2	Core	45	45	30	0	5
II.	3.	FPMOZRNDM304	Croatian Language Teaching Methodology 3	Core	30	0	30	0	5
II.	3.	FPMOZRNDM305	Practicum and School Practice	Core	0	60	0	0	4
II.	4.	FPMOZRNDM401	Nature and Society Teaching Methodology 3	Core	45	45	30	0	5
II.	4.	FPMOZRNDM402	Social Sciences Methodology	Core	30	30	0	0	4
II.	4.	FPMOZRNDM403	Teaching Psychology	Core	45	0	30	0	4
II.	4.	FPMOZRNDM404	Fundamental Teaching Skills	Core	30	15	15	0	5
ECTS of the Teacher Training Module in total								178	

5.2. LISTS OF COURSES WITH TEACHING COMPETENCIES IN THE TEACHER EDUCATION PROGRAMMES OF THE ACADEMY OF FINE ARTS THAT HAVE THEIR OWN TEACHER TRAINING MODULE.

5.2.1. Fine Arts, tracks: Painting, Sculpture, Graphic Arts

The undergraduate and graduate study programmes in Fine Arts are offered in three tracks:

1. Painting track
2. Sculpture track
3. Graphic Arts track.

A student in the undergraduate and graduate study programme in Fine Arts, in all tracks, earns a total of 60 ECTS credits from courses related to teaching competencies as follows:

Cycle	Semester	Course Code	Course Title	Course Status	Teaching Hours			Practicum	ECTS
					l	t	s		
I.	3.	ALULUB306	Psychology of Education 1	core	30	30	0	0	4
I.	4.	ALULUB406	Psychology of Education 2	core	30	30	0	0	4
I.	5.	ALULUB503	General Pedagogy 1	core	60	15	0	0	6
I.	5.	ALULUB504	Croatian Language 1	core	45	30	0	0	6
I.	6.	ALULUB603	General Pedagogy 2	core	60	15	0	0	6
I.	6.	ALULUB604	Croatian Language 2	core	45	30	0	0	6
II.	1.	ALULUM102	Methodology 1	core	60	15	0	0	6
II.	1.	ALULUM103	Didactics 1	core	15	45	0	0	5
II.	2.	ALULUM202	Methodology 2	core	60	15	0	0	6
II.	2.	ALULUM203	Didactics 2	core	45	15	0	0	5
II.	3.	ALULUM303	School Practicum	core	60	0	0	15	6
ECTS of the Teacher Training Module in total									60

Conclusion

As stated throughout this *Handbook*, the importance of the teaching profession for society and the community has been extensively discussed in strategic documents, educational policies at various levels, international conventions, and international projects, some of which have included Bosnia and Herzegovina and its educational institutions. In an education system where multiple stakeholders imply different levels of responsibility and various roles, it is crucial that each stakeholder—in this case, educational institutions—recognizes their level of responsibility and fulfills their role while cooperating and consulting with others. Higher education institutions play a specific role as they educate not only future professors, teachers, educators, and pedagogical experts at all levels of education but also professional advisors and employees in other educational institutions (ministries, agencies, institutes). This level of responsibility, particularly for public higher education institutions, must be accompanied by appropriate effort and care for these study programmes.

The quality of a study programme is most easily and precisely measured by the quality of its outcome—that is, a student who has acquired a certain level of qualification along with the corresponding competencies and learning outcomes, thereby gaining specific rights. The key aspect here is the level of qualification, which includes clearly defined generic descriptors that competencies and learning outcomes must align with. For the practice of the teaching profession, i.e., for acquiring the necessary teaching competencies that entail responsibility and autonomy in performing key tasks, Level 7 of the EQF and the Baseline of Qualifications Framework in BiH have been defined. Accordingly, all teacher education programmes have been designed in line with this, regardless of whether they follow the 180 ECTS + 120 ECTS structure or the 240 ECTS + 60 ECTS structure.

On the other hand, the main quality factors of a study programme can be identified as follows:

- First factor – Documents defining a specific study programme (curricula, internal regulations on study rules, etc.).
- Second factor – Implementation of the study programme and execution of internal regulations.

The quality of the first factor is a prerequisite for the quality of the second, and the quality of both is necessary for the quality of the study programme's outcomes—that is, the competence of individuals who have attained a specific qualification.

This *Handbook* specifically describes the process and results of work on the first factor: the curricula of all study programmes that educate future professors, teachers, and educators at all levels and types of education. For the first time at the University of Mostar,

in accordance with internal regulations, curricula were developed using standardized templates identical for all first- and second-cycle study programmes. At the University of Mostar, 29 undergraduate and 28 graduate programmes prepare future professors, teachers, and educators. This means that nearly half of all study programmes are related to the teaching profession. This was a sufficient reason to dedicate special attention to these study programmes in the latest revision process, ensuring their harmonization and alignment with competencies and learning outcomes to improve their overall quality.

A specific subset of these programs includes 42 first- and second-cycle study programmes for future subject teachers, offered as either single-major or double-major study programmes. These study programmes follow the 180 ECTS + 120 ECTS structure at the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education. For these study programmes, a unified Teacher Training Module was developed, which resulted in:

1. The definition of three common programme-level objectives related to teaching competencies.
2. The definition of 10 common learning outcomes at the programme level, focusing on teaching competencies.
3. Based on the defined objectives and learning outcomes at the course level, the development of:
  - A list of common courses focused on teaching competencies, shared across all teacher education programmes.
  - A list of specific courses focused on teaching competencies for each individual teacher education programme (teaching methodologies, school practice, practicums, etc.), separately structured for single-major and double-major programmes.
4. The creation of a learning outcomes matrix, where the columns represent codes of programme-level learning outcomes related to teaching competencies, and the rows list common and specific courses with teaching competencies, categorized separately for single-major and double-major study programmes.

The ECTS system for double-major study programmes was applied, ensuring:

- That exactly 30 ECTS credits are earned in each semester.
- That the same common course(s) with an even number of ECTS credits are defined for each semester, allowing both subjects in a double-major study programme to share the remaining ECTS credits equally.
- That all students acquire the same teaching competencies and corresponding learning outcomes.

Beyond these aspects — such as implementing teaching occupational/qualification standards and structuring ECTS for double-major study programmes — this *Handbook*, using teacher education programmes as an example, highlights the benefits of a modular study programme structure, which could and should be applied to all other study programmes.

The modular structure, as implemented in the Teacher Training Module, allows for:

- Better and more efficient management of learning outcomes at all levels by facilitating the alignment of programme-level and course-level outcomes through modules, which represent groups of related courses (in this case, teaching competency courses).
- A more realistic and rational distribution of ECTS credits, considering the actual workload of students.
- More efficient and cost-effective management of human and physical resources by scheduling the same courses in the same semester across multiple study programmes.

In addition to all the characteristics of the curricula for teacher education programmes described in this *Handbook* — which focus on their improvement — the second key quality factor must also be ensured: the implementation of the study programme and adherence to internal regulations. However, a well-structured curriculum facilitates high-quality implementation, because:

- A well-designed curriculum supports better teaching performance.
- A properly conducted curriculum development process helps each professor become more aware of their role and the role of their course within the entire study programme, which directly influences course delivery.
- Curricula created in standardized formats are comparable and more manageable for tracking specific quality indicators.

The improvement of teacher education programmes does not end with the adoption of revised curricula — on the contrary, this is only the beginning. Their continuous development must proceed through ongoing collaboration and consultation with all stakeholders in the education system and society.

Literature

- *Decision on Criteria for Accreditation of Study Programmes of the of the 1st and 2nd Cycle of Studies in Bosnia and Herzegovina*, „Official Gazette of BiH“, No. 47/17
- *Decision on Criteria for Accreditation of Higher Education Institutions in Bosnia and Herzegovina*, „Official Gazette of BiH“, No. 96/16
- *Decision on Norms Defining Minimum Standards in the Field of Higher Education in Bosnia and Herzegovina*, „Official Gazette of BiH“, No. 100/11, 26/19
- *Decision on the Standard Classification of Occupations in the Federation of BiH*, „Official Gazette of the FBiH“, Year XI, No. 40, No. 8, 2004
- *Decision on the Adoption of the Baseline of the Qualifications Framework in BiH*, „Official Gazette of BiH“, No. 31/11
- *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022
- *Framework Law on Higher Education in Bosnia and Herzegovina* („Official Gazette of BiH“, No. 59/07, 59/09)
- *Handbook on the Acquisition of Teaching Competencies during Full-Time Studies* (Boban, Luciana – Perić, Ines), Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, 2015
- *Handbook for Calculating the ECTS Credit System*, Student Union of the University of Zadar, Zadar, 2012
- *Handbook for the Development and Use of Occupational and Qualification Standards in Bosnia and Herzegovina*, Joint EU and CoE Project – Strategic Development of Higher Education and Qualification Standards, 2015
- *Handbook for the Implementation of ECTS* (Musić, Ivica – Boban, Luciana – Glavina, Marijana), Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, 2014
- „Guidelines for the Implementation of Teaching Profession/Qualification Standards in Teacher Education Study Programme“, in: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022
- „Teacher Qualification Standard“, in: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022
- *Qualification Standard for Pedagogical-Psychological-Didactic-Methodological Teacher Education at Universities in BiH*, Project ENABLE BiH, Save the Children, Sarajevo, 2018.
- „Teacher Occupational Standard“, in: Tanović, Lamija et al. *Framework for a Modular Programme of Teacher Education Faculties*, TABLA General Education Project, Save the Children, Sarajevo, 2022
- *Standards for the Teaching Profession*, EU project Development of a Qualifications Framework for General Education in BiH, British Council, 2016
- *Guide for the Development of the Curricula at the University of Mostar* (Kazazić, Vesna – Boban, Luciana – Malešević, Monija), University of Mostar, Mostar, 2023
- *Law on Higher Education of the Herzegovina-Neretva Canton* („Official Gazette of HNC“, No. 4/12)

APPENDIX 1: LIST OF TEACHER EDUCATION PROGRAMMES WITH ACADEMIC TITLES

NO.	CYCLE	STUDY PROGRAMME	TRACK	ECTS	ACADEMIC TITLE
1.	I.	Biology – double major study programme	–	180	Bachelor of Biology
2.	II.	Biology – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Biology
3.	I.	English Language and Literature	–	180	Bachelor of English Language and Literature
4.	II.	English Language and Literature	Teacher Training track	120	Master of English Language and Literature
5.	I.	English Language and Literature – double major study programme	–	180	Bachelor of English Language and Literature
6.	II.	English Language and Literature – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of English Language and Literature
7.	I.	Philosophy – double major study programme	–	180	Bachelor of Philosophy
8.	II.	Philosophy – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Philosophy
9.	I.	Physics – double major study programme	–	180	Bachelor of Physics
10.	II.	Physics – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Physics
11.	I.	Geography	Common track	180	Bachelor of Geography
12.	II.	Geography	Teacher Training track	120	Master of Geography
13.	I.	Geography – double major study programme	–	180	Bachelor of Geography
14.	II.	Geography – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Geography
15.	I.	Music Pedagogy	Music Culture	240	Bachelor of Music, Music Culture track
			Music Culture and Ethnomusicology	240	Bachelor of Music, Music Culture and Ethnomusicology track
			Music Culture and Music Theory	240	Bachelor of Music, Music Culture and Music Theory track
16.	II.	Music Pedagogy	Music Culture	60	Master of Music, Music Culture track
			Music Culture and Ethnomusicology	60	Master of Music, Music Culture and Ethnomusicology track
			Music Culture and Music Theory	60	Master of Music, Music Culture and Music Theory track
17.	I.	Music Art	Flute	240	Bachelor of Music, Flute artistic and pedagogical track
			Guitar	240	Bachelor of Music, Guitar artistic and pedagogical track
			Piano	240	Bachelor of Music, Piano artistic and pedagogical track
			Classical Accordion	240	Bachelor of Music, Classical Accordion artistic and pedagogical track
			Solo Singing	240	Bachelor of Music, Solo Singing artistic and pedagogical track
			Violin	240	Bachelor of Music, Violin artistic and pedagogical track

NO.	CYCLE	STUDY PROGRAMME	TRACK	ECTS	ACADEMIC TITLE
18.	II.	Music Art	Flute	60	Master of Music, Flute artistic and pedagogical track
			Guitar	60	Master of Music, Guitar artistic and pedagogical track
			Piano	60	Master of Music, Piano artistic and pedagogical track
			Classical Accordion	60	Master of Music, Classical Accordion artistic and pedagogical track
			Solo Singing	60	Master of Music, Solo Singing artistic and pedagogical track
			Violin	60	Master of Music, Violin artistic and pedagogical track
19.	I.	Croatian Language and Literature	–	180	Bachelor of Croatian Language and Literature
20.	II.	Croatian Language and Literature	Teacher Training track	120	Master of Croatian Language and Literature
21.	I.	Croatian Language and Literature – double major study programme	–	180	Bachelor of Croatian Language and Literature
22.	II.	Croatian Language and Literature – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Croatian Language and Literature
23.	I.	Information Science – double major study programme	–	180	Bachelor of Information Science
24.	II.	Information Science – double major study programme	Informatology	120	Master of Information Science, Informatology track
25.	I.	Informatics	–	180	Bachelor of Informatics
26.	II.	Informatics	Informatics in Education	120	Master of Informatics
27.	I.	Informatics – double major study programme	–	180	Bachelor of Informatics
28.	II.	Informatics – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Informatics
29.	I.	Chemistry – double major study programme	–	180	Bachelor of Chemistry
30.	II.	Chemistry – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Chemistry
31.	I.	Kinesiology	–	240	Bachelor of Kinesiology
			Kinesiology Education	60	Master of Kinesiology, Kinesiology Education track
32.	II.	Kinesiology	Fitness Training of Athletes	60	Master of Kinesiology, Fitness Training of Athletes track
			Kinesiology Recreation and Fitness	60	Master of Kinesiology, Kinesiology Recreation and Fitness track
			Sports	60	Master of Kinesiology, Sports track
			Kinesitherapy	60	Master of Kinesiology, Kinesitherapy track
			Personal Trainer	60	Master of Kinesiology, Personal Trainer track

NO.	CYCLE	STUDY PROGRAMME	TRACK	ECTS	ACADEMIC TITLE
33.	I.	Latin Language and Roman Literature – double major study programme	–	180	Bachelor of Latin Language and Roman Literature
34.	II.	Latin Language and Roman Literature – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Latin Language and Roman Literature
35.	I.	Fine Arts	Painting	180	Bachelor of Painting
			Sculpture	180	Bachelor of Sculpture
			Graphic Arts	180	Bachelor of Graphic Arts
36.	II.	Fine Arts	Painting	120	Master of Painting and Master of Fine Arts
			Sculpture	120	Master of Sculpture and Master of Fine Arts
			Graphic Arts	120	Master of Graphic Arts and Master of Fine Arts
37.	I.	Mathematics	–	180	Bachelor of Mathematics
38.	II.	Mathematics	Teacher Training track	120	Master of Mathematics
39.	I.	Mathematics – double major study programme	–	180	Bachelor of Mathematics
40.	II.	Mathematics – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Mathematics
41.	I.	German Language and Literature	–	180	Bachelor of German Language and Literature
42.	II.	German Language and Literature	Teacher Training track	120	Master of German Language and Literature
43.	I.	German Language and Literature – double major study programme	–	180	Bachelor of German Language and Literature
44.	II.	German Language and Literature – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of German Language and Literature
45.	I.	History – double major study programme	–	180	Bachelor of History
46.	II.	History – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of History
47.	I.	Art History – double major study programme	–	180	Bachelor of Art History
48.	II.	Art History – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Art History
49.	I.	Preschool Education	–	240	Bachelor of Preschool Education
50.	II.	Preschool Education	–	60	Master of Preschool Education
51.	I.	Preschool Education – professional study programme	–	180	Professional Bachelor of Preschool Education
52.	I.	Primary School Education – four-year study programme	–	240	Bachelor of Primary Education
53.	II.	Primary School Education – one-year study programme	–	60	Master of Primary Education
54.	I.	Primary School Education – three-year study programme	–	180	Bachelor of Primary Education
55.	II.	Primary School Education – two-year study programme	–	120	Master of Primary Education
56.	I.	Italian Language and Literature – double major study programme	–	180	Bachelor of Italian Language and Literature
57.	II.	Italian Language and Literature – double major study programme	Teacher Training track	120	Master of Italian Language and Literature

APPENDIX 2: REVIEWS

“Continuous and systematic efforts to improve the quality of educational programmes in accordance with modern standards are a fundamental prerequisite for a successful education system. This is especially true for higher education, particularly for teacher education programmes, which equip students with the necessary competencies, knowledge, and skills to work in educational institutions (professors/teachers/ educators). The University of Mostar, as a prominent higher education institution in Bosnia and Herzegovina and the surrounding region, has made the enhancement of study programme quality one of its strategic goals. This goal significantly contributes to the achievement of other objectives, especially the one concerning the University’s role in society, ‘where the education of high-quality teaching staff for all levels of education is perhaps the best way a higher education institution can contribute to society’.

In this context, the ‘Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies at the University of Mostar’ represents a valuable document that highlights the importance placed on teacher education programmes at this higher education institution. The ‘Handbook’ was edited by a team of distinguished experts from the University, all with extensive experience in the quality assurance system:

Prof. Dr. Luciana Boban, University-level Quality Coordinator and Head of the Latin Language Study Programme (teacher training track), Assoc. Prof. Dr. Andrea Miljko, Quality Coordinator of the Faculty of Humanities and Social Sciences and Head of the Information Sciences Study Programme (teacher training track), and Prof. Dr. Lidija Vladić-Mandarić, Vice Dean and Quality Coordinator of the Faculty of Science and Education, as well as Head of the Music Study Programme (teacher training track). The ‘Handbook’ is published bilingually, in Croatian and English, both in a digital edition (available on the University’s website) and in printed form.

As stated in the introduction, the ‘Handbook’ builds upon the ‘Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies’ (authors: Luciana Boban and Ines Perić), which was also published bilingually in 2015. This further testifies to the University of Mostar’s ongoing efforts to modernize and align teacher education programmes as an important part of its academic offering, as well as a vital component of the broader educational system and society as a whole. The new ‘Handbook’ was developed following a comprehensive review of all study programmes at the University conducted in 2022 and 2023. Compared to the previous edition, this version expands its scope by including teacher education programmes not only from the Faculty of Humanities and Social Sciences, but also from other University units – the Faculty of Science and Education and the Academy of Fine Arts. As noted in the Introduction, special attention during the revision process was dedicated to teacher education programmes,

with the aim of harmonizing and standardizing all such programmes at the University, while also respecting their specific characteristics. By setting one of its goals as: ‘to document everything that has been structured at the University of Mostar’, and to present the results of many years of work on improving the quality assurance system and implementing modern standards in curricula, particularly in teacher education, the editors have provided, among other things, a detailed account of the process of developing improved curricula. Special attention is given to the learning outcomes of individual study programmes and their alignment with occupational and qualification standards.

The ‘Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies at the University of Mostar’ is an exemplary document in which all relevant information regarding the curricula and syllabi of teacher education programmes at various University units is presented in a systematic, clear, and accessible manner. It includes a detailed description of how teaching competencies are acquired within these study programmes. What makes this ‘Handbook’ particularly valuable is its comprehensive and information-rich overview of the theoretical and practical foundations that led to the development of a unified structure and methodology for curricula at the University level—teacher education programmes included. In this context, it is important to highlight the participation of University representatives in numerous national and international projects focused on teacher qualification and occupational standards, as well as the successful implementation of international and national legal and strategic frameworks into the University’s internal quality assurance system. These include the European Qualifications Framework (EQF), the Baseline of the Qualifications Framework in Bosnia and Herzegovina, among others. Contemporary insights and experiences in this field have also contributed to a more comprehensive approach in curriculum development, involving all stakeholders in the educational process—including representatives from the business sector and the local community.

The ‘Handbook’ clearly demonstrates that the University of Mostar’s unified programme for acquiring teaching competencies successfully meets both quantitative and qualitative standards of teacher competencies, despite numerous challenges—such as the specific nature of individual study programmes, the large number and diversity of teacher education programmes and tracks, varying cycle durations, and the complexity of their structures, whether single- or double-major programmes. With its well-developed and logically organized structure—theoretically grounded and terminologically aligned with the latest trends in higher education—the ‘Handbook’ offers clear information to students, faculty, external stakeholders, and the wider public about the process of developing teacher competency programmes across all studies that prepare future professors, teachers, and educators at all levels and types of education. Moreover, it provides guidelines for achieving high educational standards and adapting the

education system to the demands of the labor market. In this regard, it can certainly serve as a model and exemplary reference for other universities and educational institutions in Bosnia and Herzegovina and beyond, as well as for organizations involved in education more broadly.

*Prof. Dr. Nedjeljka Balić-Nižić
Department of Italian Studies
University of Zadar
Republic of Croatia*

„A group of editors has prepared a publication entitled “Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies at the University of Mostar.” The publication consists of five main chapters:

1. Teacher Education Programmes at the University of Mostar
2. Teaching Competencies and Teacher Occupational/Qualification Standards
3. Implementation of Teacher Occupational/Qualification Standards in Study Programmes
4. Lists of Courses with Teaching Competencies in Teacher Education Programmes Sharing a Common Teacher Training Module
5. Lists of Courses with Teaching Competencies in Teacher Education Programmes with Their Own Teacher Training Module.

The first chapter presents the teacher education programmes at the Faculty of Humanities and Social Sciences, the Faculty of Science and Education, and the Academy of Fine Arts, with a particular emphasis on the specific characteristics of double-major study programmes at the University of Mostar. It highlights that double-major studies are a distinctive feature of teacher education programmes, outlines the advantages and challenges of such study programmes, and offers useful guidelines for implementing qualification standards in double-major study programmes, which may also be beneficial for other universities in Bosnia and Herzegovina and the region.

The second chapter is dedicated to the analysis of teaching competencies and the standards of the teaching profession/qualifications. A particular value of this section lies in the presentation of the foundational frameworks that resulted in the development of the teacher occupational/qualification standards, with a focus on the level of Bosnia and Herzegovina. This chapter provides an important foundation for the further application of these standards in educational institutions.

The third chapter describes the process undertaken by the University of Mostar to ensure the effective implementation of teacher occupational/qualification standards within its study programmes. The editors of the publication clearly present the methodology applied at the University, offering concrete guidance for other university centers in Bosnia and Herzegovina that aim to develop a Teacher Training Module. A particular strength of this chapter is the definition that the Teacher Training Module must comprise a minimum of 60 ECTS credits. Additionally, an important section focuses on the development of a framework for designing course syllabi within the Teacher Training Module. An example is provided to illustrate the operationalization of ECTS credits through components used to monitor student work, with each component's workload specified in hours and translated into corresponding ECTS credits.

The fourth chapter contains a list of courses with teaching competencies offered in study programmes that share a common Teacher Training Module. The courses are grouped according to faculty — the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Faculty of Science and Education. It is clearly indicated which courses constitute the common Teacher Training Module, with particular emphasis on the following courses: Philosophy of Education, Psychology of Education, General Pedagogy, Didactics, and Inclusion in Education. This chapter provides readers with a clear overview of how ECTS credits are evenly distributed across semesters, ensuring a balanced workload distribution in double-major study programmes.

The fifth chapter presents a list of courses with teaching competencies in study programmes that have their own Teacher Training Module, including study programmes such as Music Pedagogy, Music Arts, Kinesiology, Preschool Education, Primary Education, and Fine Arts. It is emphasized that each of these study programmes has a dedicated Teacher Training Module tailored to the specific characteristics of its respective field.

Global changes place high demands on higher education institutions, particularly in the context of developing student competencies. There are many different approaches to defining competencies, which can lead to inconsistency and incoherence in this field. Furthermore, the list of expected learning outcomes and teaching competencies for students in teacher education programmes is uneven across universities in Bosnia and Herzegovina, posing a significant challenge. Aware of these issues, the editors of the 'Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies at the University of Mostar' decided to present this highly demanding process — based on their own competencies and professional experience—in key segments within the pages of this publication, ensuring it is accessible to all stakeholders involved in the creation of education policies and curricula for teacher education programmes. Therefore, the aim of the 'Handbook' is to highlight the importance of the teaching profession, as well as to present a methodological framework for the effective design of high-quality teacher education programmes. Well-structured curricula for teacher education programmes are essential for the development of core competencies in future teachers, which serves as a foundation for improving the education system as a whole. The 'Handbook' is intended for ministries, education institutes, and other organizations involved in education, as well as for university administrators and teaching staff at the University of Mostar, quality assurance bodies, and both current and prospective students who are studying or planning to study in teacher education programmes.

The 'Handbook' is divided into five chapters and serves as a comprehensive resource, as the editors thoroughly and expertly address the relevant topics. The structure of the publication is well thought out and guides the reader through complex processes in a simple and understandable manner. It presents concrete examples, relevant

frameworks, and the modular structure of study programmes, which facilitates the adaptation of these guidelines to other university centers. Most teacher education programmes at the University of Mostar use a common Teacher Training Module as the basis for syllabus development, while some study programmes, due to their specific requirements and goals, have their own Teacher Training Module. These options not only provide the opportunity to adapt certain segments of the study programmes, but also send a clear message to other universities, suggesting that a similar approach can be implemented, provided there is a clearly defined structure that ensures consistency and quality across all academic components. The added value of the approach presented in the 'Handbook' lies in the emphasis on several key elements: the Teacher Training Module must carry a minimum of 60 ECTS credits; the expected duration of teacher education programmes is five academic years; and the syllabi are developed using a standardized template, which should reflect the level of the study programme through alignment with common learning outcomes, among other aspects.

Given the practicality and significance of this publication, I wholeheartedly recommend the 'Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies at the University of Mostar' for further processing and publication. The 'Handbook' represents an extremely valuable resource for all relevant institutions, especially for universities in Bosnia and Herzegovina and beyond, in the process of shaping educational policy, as well as in the development and implementation of teacher education and other study programmes."

*Prof. Dr. Lejla Kafedžić
Department of Pedagogy
Faculty of Philosophy
University of Sarajevo
Bosnia and Herzegovina*

„Creating the ‘Handbook on Acquiring Teaching Competencies During Full-Time Studies at the University of Mostar’ (hereinafter referred to as the ‘Handbook’) was a demanding and extensive task, well worth the effort invested. This is an important undertaking not only because of its scope and complexity (57 study programmes training future professors/teachers/educators were analyzed, which is nearly half of all study programmes at the University of Mostar) but also because of the professional breakthrough it represents in raising the quality of education and its further development in this canton. According to research findings, a key factor in the quality of education is the quality of teachers. A good teacher can make a difference in the lives of their students. Therefore, we can say that the core significance of this ‘Handbook’ lies precisely in its impact on the quality of initial teacher education.

The importance of teachers is not always fully recognized in society, and this ‘Handbook’ goes beyond mere declarations of the significance of teachers by proposing concrete measures aimed at improving the quality of initial teacher education: standardizing programmes, analyzing the goals and learning outcomes of teacher education, and aligning outcomes with professional standards. The central part of the ‘Handbook’ is the section on ‘Teaching Competencies and Teacher Occupational/Qualification Standards’, developed by the authors based on the results of several international projects, since Bosnia and Herzegovina lacks defined occupational and qualification standards. This demanded additional effort and high professional expertise from the Handbook’s authors. It is important to emphasize that the inclusion and definition of the teaching profession’s goals in the analysis is significant, as these form the basis for deriving learning outcomes. Without clear and precisely formulated goals, we cannot know whether the learning outcomes are adequately set. Each goal, in the spirit of a developed curriculum, is translated into submodules of the Teacher Training Module. As is the case in most developed countries, here the seventh level of the European Qualifications Framework and the Baseline of the Qualifications Framework in Bosnia and Herzegovina are required. The analysis clearly outlines the complexity of the teacher’s work and the multifaceted nature of their roles, ranging from the quality organization of the teaching/learning process to collaboration with colleagues both inside and outside the school, as well as with the local community.

In addition to the aforementioned target audiences, I would add that the ‘Handbook’ is an important element for monitoring and analyzing the quality of education and a valuable input for the further development of teacher education faculties, and consequently for the improvement of education quality. This work provides a solid starting point for assessing where we stand, as well as where and how to proceed: how we educate future teachers, whether students have the opportunity to develop the necessary teaching competencies during their studies, and how to systematically and continuously work

on developing and refining these crucial issues. Furthermore, there is no doubt that the 'Handbook' will be of interest to a broader audience, since the question of teaching roles and competencies is closely linked to the purpose of education in the modern era — a matter that concerns all citizens, as it reflects on the development and future of the country itself."

*Prof. Dr. Ana Pešikan
Department of Psychology
Faculty of Philosophy
University of Belgrade
Republic of Serbia*

ISBN 978-9926-28-122-9

PRES